

1893

Året gjorde sin begyndelse med en vel fundamenteret vinter. Allerede i december havde det været dygtig koldt, ligesom der også var faldt adskillig sne, og før jul var isen på Gräsvikfloen stærk nok til at kjøre. Men med det nye års indtræden tog vinteren rigtig i for alvor. I løbet af få dage faldt der en sådan mængde at den en uges tid ud i januar lå meter tyk. Gjennem hele januar og februar måned var temperaturen uafbrudt meget lav og gik hyppig ned under det normale eller laveste af hvad jeg gennem en årrække har seet her. Således viste termometeret 17 januar minus 30° C. I februar var temperaturen jævnlig nede i nogle og tyve graders kulde - indtil 25 - 27° - . Middeltemperaturen i disse måneder var henholdsvis minus 9.2 og minus 10,21 ° C. Isforholdene i fjorden var selvfølgelig under disse omstændigheder slemme og flere gange var indløbet blokeret af isen, der ofte lå langt til søs. Med marts måned indtrådte dog en vending, idet temperaturen blev adskillig mildere, men først efter en langvarig søndenstorm i midten af måneden blev isblokkaden endelig brudt 18de. 25 marts begyndte de første barflækker at vise sig og våren kom nu raskt, men der var dog endnu adskillig sne til over midten af april og i skoven gik den ikke bort før ud i mai. Den første udsprungne tussilago, som jeg mange gange har fundet allerede i begyndelsen af februar så jeg først 5 april. Vinteren 1892-1893, der således udmærkede sig ved en phaenomenal strenghed, blev også i ornithologisk henseende en af de mærkeligste i en lang årrække ved den usædvanlige mængde overvintrende fugle af forskellige arter, som ellers næsten aldrig eller ialfald meget fåtallig friste vinteren her i egnen. Fornemmelig var alle trostearterne med undtagelse af *turdus musicus* (måltrost) talrig repræsenterede, vistnok væsentlig lokkede af den usædvanlig store rigdom på rognebær, som fandtes, men også en hel del andre arter overvintrede i ikke ringe mængde: Medens våren således kom sent indfandt dog trækfuglene sig tidlig og en hel del arter kom medens sneen endnu dækkede over alt. Efter den rige frugtsætning året forud fandtes der i år aldeles ikke rognebær.

Måltrost *Turdus musicus*: Ankom 3 april, men var først ved midten af måneden alm. udbredt. 22 april syntes et nyt træk at være kommet, måske individer, der hørte hjemme i nordligere egne. Endnu 27 juni hørte jeg måltrosten synge på flere steder. Ligeledes sang den 11 juli flittig på Rauø. Om høsten var der lidet at se til den. Rognebær fandtes der omtrent ikke og trækket synes at været foregået meget raskt. Den er ikke bemærket senere end 8 oktober, da der rigtignok endnu ikke var få at træffe.

Rødvingetrost *Turdus iliacus*: Allerede efter at forige års høstræk skulde være afsluttet viste det sig at en betydelig del rødvinger var blevet igjen over den sædvanlige tid, men eftersom det led udover vinteren, og sne og kulde tiltog, øgedes antallet, og på nyåret forefandtes den i stor mængde overalt. Selv i byens haver og parkanlæg holdt den til i store sværme. For en tid fandtes der jo også rigelig med næring for dem i den usædvanlige masse med rognebær, som høsten havde været så rig på, at træerne endnu bugnede under vægten af sin rige frugtmasse. Men vinteren blev streng og vistnok hård nok for dem at holde ud, skjøndt de så ud til at greie den nok så godt og var de i almindelighed særdeles velnærede.

Dog sturede de meget på de koldeste dage og vare da så lidet sky, at de uden vanskelighed fældedes både med saloøgevær og pistoler. Omsider slap dog rognebærene, om hvilke rødvingen ikke var alene, op, og nogle dage ud i februar, netop som mængden af dem var som allerstørst, forsvandt de med en gang alle som en. Der blev imidlertid, sålænge opholdet her varede, fanget en stor masse af dem i doner, og en tid blev de i hundredevis ført til torvs. Vårtrækket begyndte 3 april med en gang talrig og stod kun på i få dage.

Den er senest bemærket 18 april. Høstrækket foregik fra 1 oktober. Den var talrigst omkring midten af måneden, men var ganske alm. indtil 5 november, fra hvilken tid den var forsvunden.

Duetrost *Turdus viscivorus*: Også duetrosten var ikke sjelden at se blandt de overvintrende troste, fornemmelig i januar måned. Den ankom 31 marts, da jeg traf den største flok, jeg nogen gang har seet af denne ikke meget talrige art, en flok på mellem 15 à 20 individer. I de følgende dage var den også at høre synge på flere steder.

Gråtrost *Turdus pilaris*: Flokketrosten var indtil nogle dage ud i februar overmåde talrig, da den ligesom de andre trostarter sågodtsom ganske forsvandt, efterat rognebærene var fortåret. I januar måned, da den ikke længer forsmåede rognebærene, faldt den i stor mængde i donerne, hvilken fangst nemlig ikke vilde slå til før jul, fordi disse bær mærkelig nok den gang ikke behagede den. Rognebær synes således slet ikke at udgjøre dens kjæreste vinterføde, men bliver tvertimod forsmået sålænge noget andet findes. Selv enebærene synes den at foretrække for rognebær. Allerede 8 april vendte de tilbage, men var idet hele taget lidet at se til på vårtrækket. Høstrækket beg. 15 oktober. I begyndelsen af november foregik der et stort træk i nogle dage, og siden har den forekommet ret talrig. Rognebær fandtes der nu ikke spor af, men da veiret hele efteråret udover holdt sig mildt med bare marker, var der nok af bedre føde for den. Nogen donefangst har der ikke været tale om.

- Svarttrost *Turdus merula*:** Også sorttrosten overvintrer her vinteren 92-93 i stort antal. Ligesom de andre trostarter fortrak også denne i beg. af februar. Ankomsten om våren indtraf 19 marts. Under høstrækket var den alm. fra beg. af oktober til 18 novbr. Efter denne tid er et individ obs. 13 december.
- Ringtrost *Turdus torquatus*:** 16 januar er også et individ af denne art påtruffet og skudt ved Ålelierne i nærheden af Gråsvik. Den ankom 11 april og var isår alm. i slutten af måneden. 30 april hørte jeg en ringtrost synge ikke alene om morgenen, men også i middagstiden.
- Rødstrupe *Luscinia rubecula*:** Ankom 5 april med en gang talrig. Endnu 26 og 27 juni hørte jeg en rødkjælke synge, ligeså 1 juli. 12 juli fandtes i Ålebjergene et rede med 5 friske æg - utvivlsomt andet kuld. Da redet blev liggende nogle dage inden æggene toges, uden at der var blevet flere æg, er det på det rene at kullet var fuldlagt. Redet lå på marken under en rod i en blåbærtue. Den var alm. endnu 15 oktober.
- Rødstjert *Luscinia phoenicurus*:** Ankom 26 april. 29de er både hann og hunn seet. Iagttaget indtil 1 september.
- Steinskvett *Saxicola oenanthe*:** Ankom 10 april og var strax ganske alm. Samtlige først iagttagne individer har været hann. I første halvdel af september var den endnu ganske alm. Den er senest iagttaget 25 september.
- Buskskvett *Saxicola rubetra*:** Ankom 3 mai. De først iagttagne var hann. På en natlig vandring opigjennem bygden nat til 27 juni hørte jeg endnu buskskvätten synge overalt. Også fremdeles en tid udover sang den. Således hørte jeg den synge både 2 og 11 juli. Den var alm. indtil 13 september, men er også derefter forsvunden.
- Fossekall *Cinclus aquaticus*:** Ved Ise mølle i Varteig, hvor forøvrigt, efter hvad jeg tidligere har bragt i erfaring, fossekallen forekommer hækende, har den if meddelelse af en skytter forekommet "talrig" i de derværende våker under den strenge kuldeperiode i jan. og februar.
- Fuglekonge *Regulus cristatus*:** Endnu 10 december hørte jeg en fuglekonge synge, men sangen var som alm. på denne årstid kun ubetydelig.
- Jernspurv *Accentor modularis*:** Ankom 5 april og var en kort tid ganske talrig. Om høsten er den bemærket fra 17 september og var i beg. af oktober alm.
- Hagesanger *Sylvia hortensis*:** Ankom 19 mai. I et 11 juni fundet rede med 5 æg var det første lagt allerede 28 mai. Redet lå i et tæt humlekjær ved en bæk omtr. 1 fod over marken og var bygget af grove urtestilke og stive græsstrå indvendig belagt med fine sådanne samt græsrodder og nogle hestetagel. Dens sang hørte jeg endnu 2 juli.
- Tornsanger *Sylvia cinerea*:** Ankom 13 mai. Den er iagttaget endnu 27 august.
- Møller *Sylvia curruca*:** 10 juni fandtes 2 reder. Det ene ved Langgård i Onsø med 5 æg 7 dage ruget. Det andet ved Fjeldskilen i Onsø med 6 æg 10 dage ruget. Det første æg har altså været lagt henholdsvis 31 og 27 mai. Begge reder lå i tætte enere i 2 alens høide fra marken. De var bygget af fine grankviste - det ene tillige fine lyng kviste -, der var sammenheftet med insektspind, indvendig af fine strå og foret med hårfine rodtrevler samt nogle få hestetagel.
- Løvsanger *Phylloscopus trochilus*:** Ankom 29 april. 12 juli fandtes et rede med 4 æg, hvoraf det ene, der blev taget og undersøgt, viste sig kun at være ruget en dag, hvorefter det sidste æg altså måtte være lagt 11te. Af de tilbageblevne 3 æg klækkes de to om morgenen 23de, medens det 3^{die} endnu om aftenen ikke var klækket. Om morg. 24de var imidlertid også den 3^{die} unge fremkommet. Klækningen foregik altså i løbet af det 13de døgn. Udentvivi har dette været 2^{dre} kuld, hvilket ikke alene fremgår af det tidspunkt på hvilket det er lagt, men også af æggenes antal. Havde det været et omlagt kuld, efter at det første var forstyrret, vilde den vistnok have rullet at lægge dem tidligere. Også den omstændighed at løvsangeren altid høres synge meget flittig endnu langt ud igjennem juli måned synes at tyde på at den ofte lægger to kuld. Således hørte jeg den ved to leiligheder 1 og 11 juli, synge flittig på flere steder. Indtil 3 september var den endnu alm. og er senest iagttaget 10de. 3 september hørte jeg den også synge, men denne sene sag, der vistnok hidrøver fra ungerne er afbrudt og dårlig.
- Gransanger *Phylloscopus abietina*:** Ankom 14 april, hvorefter den snart var alm. Hvor der findes blomstrende siljer er om våren de visseste steder at træffe gransangeren på fornemmelig hvis veiret er smukt nok til at lokke bierne ud, som da i massevis hjemsvøge disse vårens tidligste blomsterhaver. I en silje fuld af svulmende gåsunger omsværet af summende bier så jeg således 5 mai hvorledes en gransanger her drev stor behændighed snappede den ene efter den anden i flugten visselig uden at udsætte sig for dens giftige bråd. Siddende på en gren med bien mellem klørerne fortærede den den stykke for stykke, idet den dog vragede enkelte dele, såsom vingerne. Så snart byttet var fortåret var den strax færdig til at snappe en ny. En efternøler iagttaget i oktober. Både 15de og 22 oktober traf jeg den på samme sted.
- Varsler *Lanius excubitor*:** Mellem jul og nytår (92-93) er en varsler iagttaget ved Åle i Onsø. 28 januar fandtes også et exemplar i et fra Torsnäsbygden til byen ført trosteknippe.
- Tornskate *Lanius collurio*:** Ankom 28 mai.

Hagefluesnapper "Svart og hvid fluesnapper" *Muscicapa atricapilla*: Ankom 2 mai.

Gråfluesnapper *Muscicapa grisola*: Ankom 13 mai. Den senest obs. 17 august.

Gjærdesmett *Troglodytes parvulus(europaeus)*: I midten af oktober indfandt som sædvanlig gjærdesmutter sig, der om sommeren næsten, aldrig er at se heromkring, men nu er alm. nok høsten og vinteren igjennem såvel i haverne og lastetomterne som i skovkanterne.

Stjertmeis *Orites caudatus*: Er om høsten allerede bemærket 4 oktober.

Kjøttmeis *Parus major*: Allerede 24 januar begyndte talgoxen sin vårsang. Dagen efter hørte jeg ikke mindre end 4 stkr. synge på en gang. Det var nok det i disse dage indtrådte mildere veir (minus 0 - minus 4°C) der satte dem i vårstemning, thi der var ellers ikke store aspekter til vår, sneen lå ualmindelig svær og kulden havde hele måneden igjennem været usædvanlig streng - for blot 8 dage siden var temperaturen helt ned i minus 30°. I september måned hørte jeg også talgoxen synge af og til.

Svartmeis *Parus ater*: 9 mai tog jeg et rede, som lå i et hul i en frisk asp, hvori jeg også ifjor havde fundet rede med unger. Det indeholdt 9 friske æg, som dog fuglen havde lagt sig til at ruge på. Det første æg altså lagt 1 mai. Redet, der havde et underlag af fin blød mos, bestod forøvrigt udelukkende af fine hår af mindre gnavere, hvoriblandt kun fandtes 2 bitte små fjær, der vistnok var medfulgt uden hensigt, eller måske sandsynligst hidrørte fra fuglen selv.

Granmeis *Parus borealis*: Jeg har flere gange om våren seet den nordiske sumpmeise komme svævende i en dalende flugt med en fin kvidrende sang på anthusvis. Dette, der formodentlig hører med til vårsangen, så jeg ivær f.ex. både 16 og 23 april. I Ålebjergene i Onsjø fandt jeg 7 mai i en tørrådden birkestamme et rede med 3 æg, der var overdækkede. Begge fuglene befandt sig i redet, og det uagtet det var tidlig om efterm. Hullet, der var sine 7-8 alen oppe, var ikke nyhakked, men forøvrigt vistnok utvivlsomt et borealishul. Således et nyt bevis for at denne art også benytter gamle huller og reder, dog rigtignok ikke andre end af den selv eller dens art forarbejdede. 9de om aftenen indeholdt redet 5 æg, og den ene af fuglene, formentlig hunnen, lå de på. 14de var der 9 æg, men da de ikke kunde sees at være rugede og fuglene heller ikke hele form, fandtes tilstede, lod jeg ægene i forventning af at antallet kunde forøges, ligge til om aftenen 15de. Der var dog ikke til da blevet flere, og fuglen rugede nu med så stor iver, at jeg kun med nøje fik den til at forlade redet, og endnu, medens jeg stod oppe ved hullet beskæftiget med at udtage æggene, gik den ind og lod sig tage. Den havde en stor rugeplet. Redet bestod af bast (enebasst) hvoriblandt sporedes høist ubetydelig hår og nogle fjær, de sidste vistnok fuglens egne.

Første æg lagt 5 mai.

Toppmeis *Parus cristatus*: I et rede med 5 æg fundet i Rødskoven i Onsjø 16 april var det første æg lagt 11 april. Redet lå høit i en rådden asp i et gammelt crc 12" dybt hul, hvis indgangsåbning ikke var rund, men meget ujevn (Se notisen for 16 april). 16 april fandt jeg i Rødsskoven et rede med 5 æg i påbegyndt rugning. Redet lå i et gammelt hul i en rådden asp. Det lå høit oppe og var hullet temmelig djøbt (crc 12"). Indgangsåbningen var ikke rund, men så sådan ud (tegning).

30 april fandtes i Ålebjergene i Onsjø et rede med 5 crc 6 dage rugede æg, hvoraf dog 2 vare ubefrugtede, hvilket rede var forladt, fordi birkestubben, hvori det lå, var afblåst over hullet, så redet lå aldeles åbent. Sandsynligvis er dette skut under det stormfulde veir, som herskede i dagene mellem 9 og 17 april, i hvilket fald dette kuld må være endnu tidligere end det første. Om redets bygning se anm. for 10 mai. 10 mai. 30 april fandt Herman Djøret i Ålebjergene et topmeisrede med 5 æg i en birkestubbe, der var afblåst lige over hullet, så redet lå aldeles åbent. Fuglen var ikke tilstede, uagtet æggene syntes rugede, og da redet fremdeles 7de mai lå uforandret, ligesom æggene heller ikke var blevet mere rugede, var det diensynligt, at det var blevet forladt og tog han derfor hele redet. Æggene, som jeg modtog idag, viste sig crc 6 dage rugede (2 var ubefrugtede). Redet bestod af fine hår indblandet med nogle fjær i ganske lidet antal, ovenpå et underlag af blød mos.

Låvesvale *Hirundo rustica*: Ankom 27 april fåtallig og blev først en uges tid ud i mai alm. I et rede ved Åle i Onsjø klækkes de 5 æg 3 juli. Ungerne forlode redet den 21de dag efter klækningen og fløi et par dage senere omkring med forældrene. Det første æg lagt efter beregning 17 juni. Afreisen begyndte ved indgangen af september måned og i løbet af en uges tid var den største mængde draget bort, men er dog endnu seet enkeltvis eller i småselskaber indtil 1 oktober, efter hvilken tid ingen mere er observ. 24 sept. viste sig også en flok på omkring 50 individer, sandsynligvis et selskab på gennemreise norenfra.

Taksvale *Hirundo urbica*: Ankom 11 mai. Afreisen foregik allerede 1 september og meget få er seet siden. Et individ blev obs. 17de og 3 individer 27 september.

Sandsvale *Hirundo riparia*: Hører ikke til de trækfugle hvis ankomst og afreise lader sig bestemme fra mit observationsfelt. Den nærmeste rugeplads er fästningsvoldene og gravene omkring gamlebyen, udenfor hvilke pladse de lidet vise sig. Den er obs. 14 mai.

Linerle *Motacilla alba*: En overvintrende linerle er observ. 29 januar i Fredriksstads gader, hvor den spadserede nok så kjåkt. Hvorledes den har kunnet udholde denne strenge vinter, der med al sin sne og is

synes at måtte have gjort enhver adkomst til føde for den umulig, er ubegribeligt. Linerlen ankom 5 april, men trækker gik småt, skjøndt det holdt sig med stille og smukt veir, så den ikke kunde siges at være fuldt alm. før henved midten af måneden. Afreisen begyndte 21 september, da der sporedes en stærk aftagen i antallet. Vinden var nævnte dag N.V. 27 og 28 september drog den største del også under nordlig vind og siden er det kun få som er obs., men disse efternølere holdt sig her temmelig længe og er stadig iagttaget til 21 oktober. 10 oktober obs. en linerle, som endnu fodrede sine 3 voxne unger, et bevis for, at det væsentlig er unger af sene kuld, som vente så længe med afreisen.

Gulerle *Motacilla flava*: Ankom 7 mai, men var fåtallig under vårtrækket. Under høstrækket, da den som sædvanlig var talrigere er den obs. fra 6te aug. til 1 september, da den allerede synes at være forsvunden.

Skjærpiplerke *Anthus obscurus*: Under vårtrækket er enkelte individer obs. så langt fra kysten som helt oppe ved Gråsvik. Således såes 9 marts et individ på isen i vesterelven nedenfor Krosnäs og 31 marts og 1 april er et individ seet på jorderne ved Åle.

Heipiplerke(engpiplerke) *Anthus pratensis*: Ankom 21 april og var snart talrig. På høstrækket er allerede et individ obs. 15 august, i den sidste uge af aug. begyndte den at blive alm. og nogle dage ud i sept. var den talrig indtil en uges tid ud i oktober, da den beg. at aftage stærkt, men var dog endnu alm. til 15 oktober, hvorefter den d. 20de var helt forsvunden.

Trepiplerke *Anthus arboreus*: Ankom 27 april og var strax efter alm. Den var alm. indtil 10 sept., men er endnu af og til obs. enkeltvis indtil 27de.

Kornspurv *Emberiza miliaria*: I januar måned har endel kornspurve havt tilhold på og omkring Gråsvik. Denne for Smålenene nye art blev først bemærket 21 januar, da et ensligt individ blev påtruffet og skudt ved Kirkeby. Nogle dage senere, 26 jan., viste der sig på Ålestranden en flok på 6 stkr., der havde slået ned i et neg i en have og af hvilke et individ blev skudt og dagen efter viste sig på samme sted et enkelt individ, som også blev fældet. 28 jan. blev en flok på 7 à 8 stkr. (vistnok tilhørende det samme selskab) truffet på Gråsvik, af hvilke også et individ blev skudt og endelig er 30te et enkelt individ seet på Gråsvik i et neg sammen med gråspurve (Se nærmere notisen for jan.) 23 jan. hørte jeg M. Mikalsen omtale en fugl, som han havde skudt i sin have på Kirkeby 21de, og da det anede mig hvad det var, gik jeg med han hjem og erholdt fuglen, der viste sig at være en hann af den her ikke tidligere påtrufne kornspurv. M. traf den i en vogn sammen med et par rødvingestrost, som han stillede på for at skyde men som imidlertid tog flugten. Han blev da opmærksom på kornspurven, som sad rolig igjen og skjød den istedet. Dette tilfælde bringer mig til at erindre en observation, som jeg gjorde i Ålekilen forgangne sommer, hvor jeg antagelig i august, traf en fugl, som fløj op på nært hold for mig fra det høje græs på et sted, hvor der ikke var meget blødt. Den havde en påfaldende tung flugt og fløj kun et lidet stykke, hvorfor jeg tog den for at være en unge, men kunde ikke den gang tro at det var en kornspurv. En lærke så jeg tydelig at det ikke var, men hvad turde jeg den gang ikke afgjøre, skjøndt jeg nok tænkte på denne art. Jeg havde for anledningen ikke bøsse med og ved senere leiligheder så jeg den ikke igjen. Det synes mig nu ikke at være tvivl om hva det var. 27 jan. Igår blev et individ af samme art skudt i nærheden af Ålekilen i Jørgen Søvbertsens have, og da jeg fik høre derom, fik jeg mig individet tilsendt. Denne, der også var en hann, var imidlertid større og venere tegnet. Ligesom den første blev også denne indsendt til universitetsmuseet. 28 jan. Jeg var idag på Ålestranden hos vedkommende, som havde skudt ovennævnte exemplar. Han havde da påny et individ, som han havde skudt igår. Han berettede at han første gang havde seet 6 stkr. i følge, men igår havde der kun været det ene individ, som han skjød. 29 jan. Jens Ellingsen, hvem jeg havde forvist en af de erholdte kornspurve fortalte mig idag at han igår havde truffet 7 à 8 stk af disse fugle, som han før aldrig har seet, i fjeldet ovenfor brakken på Gråsvik og skudt en af dem, men da holdet havde været for kort blev den bare traser, og lod han den derfor gå i katten. 30 jan. Olaves Agnalt, hvem jeg også havde forevist en af de erholdte individer, berettede at han idag havde seet en sådant på bedehusbjerget i et neg ifølge med gråspurvvene. Siden blev de ikke mere seet til heromkring og det er sandsynligt at de er flyttet andet stedshen. En og anden tør dog muligens være blevet igjen et eller andet sted i bygderne heromkring, hvor den har fundet landskabet mere efter sin smag end trakterne ved Gråsvik netop synes at være. At så er tilfældet synes at bestyrkes ved at stud. polyt. Tom. Pettersen 20 mai traf et individ ved fortet Kongsten på Øren, der netop er en lokalitet, som skulde synes skikket for kornspurven.

Om denne interessante forekomst skriver professor Collett følgende indsæt i Morgenbladet for 2 febr.:

"En sjelden fugl. En i Norge sjelden fugleart har i vinter vist sig ved Fredriksstad, nemlig kornspurven (*Emberiza miliaria*), denne er en over en stor del av mellem-og sydeuropa almindelig art, der alene har sit tilhold paa flade slettelande, og ligner i udseende nærmest en lærke, skjønt den tilhører finkernes familie. I Norge forekommer den alene paa Listerland og Jæderen, og her, som det synes, ganske sparsomt og i aftagende mængde. Dens sang, der er ganske tarvelig, foredrager den utrættelig hele sommeren igjennem fra et stengjærde eller en fra ageren opstikkende tidsel eller lav busk.

Ved Fredrikstad har der i løbet af januar havt tilhold en liden flok, der utvivlsomt er udvandret fra Bohuslen; et par af exemplarerne ere blevne skudte blandt kramsfuglene og af cand. pharm. Thome, der er en ivrig naturven, indsendte til Universitetsmusæet. Det var at ønske, at den lille tiloversblevne stamme kunde undgaa yderligere efterstræbelser og maaske til vaaren slaa sog ned i disse egne for alvor."

Gulvspurv *Emberiza citrinella*: Fra 14 marts begyndte gulvspurven sin vårsang og fortsatte dermed til i de første dage af juli, men også sent om høsten lader den af og til sin sang høre. Således hørte jeg 15 oktober en stille vakker morgenstund et individ synge lige så flittig som om våren. Egentlig store flokke sees sjelden af denne art. 6 november traf jeg dog på nogle jorder ved Ek i Onsø en usædvanlig mængde gulvspurve samlede, hvis antal gik op i hundredevis.

Hortulan *Emberiza hortulana*: Ankom 27 april og var alm. 30de. I slutten af august var den endnu talrig, men begyndte at forsvinde ved månedsskiftet. Endnu om aftenen

4 september hørtes efter at det var blevet mørkt en hel del trække. Den er senest obs. 10 september.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*: Ankom 5 april og er iagttaget til utgangen af måneden, men har som sædvanlig ikke været talrig. På hørstrækket er den bemærket allerede fra 6 september. I første halvdel af oktober var den alm. og er bemærket indtil 20 oktober.

Snøspurv *Plectrophanes (Plectrophenax nivalis)*: I den strenge vinter først på året er snespurven ofte iagttaget og søgte ligesom dens slægtninger gulspurven og gråspurven til de udsatte kornneg. Således så jeg 28 januar en flok på omkring 30 stk. i et sådant neg.

Om høsten viste den sig fra 2 november. Dens alm. navn her er "sneskår".

Bokfink *Fringilla coelebs*: Trods den strenge vinter overvintrede ikke få bogfinker, ja endog i større antal end vanligt. Den ankom allerede 16 marts under S.V. storm, da flere mindre træk iagttoges endnu i middagstiden. Et par dage senere var dens sang at høre her og der, skjøndt det endnu varede måneden ud, inden den egentlig blev talrig. 7 april er et stort træk iagttaget. Et rede taget 27 mai ved Dale. Det lå i en ener og indeholdt 5 æg af den grågrønne form. De befandtes 2 dage ruget, hvorefter første æg måtte være lagt 21 mai. Dens sang hørtes endnu i de første dage af juli. I den sidste del af september var den endnu meget talrig og kunde endnu ingen aftagen i dens mængde spres, men allerede 3 oktober var den med en gang omtrent forsvundet. 29 og 30 september var vinden sydlig, ligeså den første uges tid af oktober med undtagelse af 2^{den}, da den var N.O. og på denne dag synes opruddet at være skeet, thi kun en liden rest er efter den tid iagttaget indtil 7de. Den 8de var atter vinden N. og siden er kun nogle få efternølere iagttaget indtil 15de.

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*: Sålange rognebærene varede udover vinteren, tilbragte en usædvanlig mængde bjergfinker denne her i egnen, men såsnart det først i februar måned var slut med bærene, forsvandt også bjergfinkerne, ligesom alle de andre rognebærspisere, pludselig og fuldstændig, og efter 3 februar er ikke længer noget individ af denne art iagttaget. Allerede 2 april vendte de tilbage. 7de syntes hovedtrækket at foregå, idet der da er iagttaget et betydeligt træk og der siden intet er seet til den.

Grønnefink *Linota chloris*: Grønnefinken, som syntes at være ganske alm. i slutten af december (92) blev ikke bemærket her i de strenge vintermåneder på nyåret. På efteråret var den meget alm. i november og december.

Tornirisk *Linota cannabina*: Ankom 19 marts (svag nordlig vind). Sneen dækkede endnu alt, og der fandtes endnu ikke den mindste barflæk før 25de. Den 27de var den ganske talrig. Allerede over midten af september beg. de at drage bort, men var dog endnu ganske alm. til 1 oktober. Senere er den kun af og til iagttaget indtil 15de, da en liden flok blev obs.

Bergirisk *Linota flavirostris*: 24 oktober er store flokke af den gulnåbbede irisk truffet ved Misingerne. Så talrig som denne art ofte isår om høsten optræder i skjærgården er det påfaldende at den så sjelden viser sig heroppe, dog så nær kysten.

Gråsisik *Acanthis linaria*: I meget stort antal optrådte også denne art under den strenge vinter 92-93 og delte kost med de mange andre overvintrende arter i de rigt frugtbærende rogne træer. Men såsnart det var slut med rognebærene, forsvandt den ligeså pludselig fra egnen som sine kammerater. Allerede 9 marts vendte de tilbage og er endnu seet på træk 8 april. Om høsten er den bemærket fra 3 oktober, men var kun sparsom i denne måned, talrigere i november, i december igjen mindre talrig.

Grønnsisik *Acanthis spinus*: 23 april traf jeg i Rødskov i Onsø et sisikpar, som utvivlsomt hentede føde til ungerne. De samlede granføj indtil de havde fyldt næbbet, så de ikke kunde lukke det. Om høsten var den temmelig talrig og såes allerede i august i større flokke.

Dompap *Pyrrhula europea (pyrrhula)*: Også dompapen var talrig i vinteren 92-93 og brilierede i det brogede selskab, som så talrig søgte til rognene i haver og lunde, ved sin vakre dragt og bløde behagelige lokketone, der passer lige harmonisk til dens omgivelser enten det er om sommeren i skovens tykninger eller om vinteren i sne og kulde. Om høsten bemærket fra 17 september. I november og december talrig.

Konglebit *Pinicola enucleator*: Blandt de mange forskjellige fugle som gjæstede egnen i vinteren 92-93 manglede heller ikke konglebiterne, skjøndt de rigtinok indfandt sig sent, da allerede rognebærene på det nærmeste var fortærede af de talrige andre arter og heller ikke i nogen særdeles stor mængde. De viste sig nemlig først i de sidste dage af januar, men forbleve til gjengjeld noget længere - til midten af februar, levende på resterne af den overflod som havde været. Rigtignok havde den allerede vist sig i november 92, men var siden efter ikke bemærket før ved ovennævnte tidspunkt.

Stær *Sturnus vulgaris*: Overvintrende stær hører her i egnen til sjeldenhederne, selv under de hyppig indtræffende milde og god som sneløse vintere. Märkelig nok har det dog händt i dette års strenge vinter med både sne og kulde i ualmindelig mængde. I det mindste et par sådanne overvintrende individer er iagttaget, begge på Gräsvik. Allerede før jul (92) er et individ seet, som spadserede på de flydende tømmerstokke i länsen ved Gräsvik brug, men var senere ikke bemærket indtil et individ 4 februar blev skud på Gräsvik. Senere er et individ seet et par dage (18 og 19 februar) i selskab med kråker på iskanten på Gräsvikfloen. Om det før jul obs. individ er identisk med en af disse sidst observerede, er jo godt mulig. 9 marts beg. vårtrækket, og det varede ikke mange dage, før den var at se noget hversteds på hustagene ved sine gamle redepladse. Ved Sarpsborg, hvor der allerede 14 marts begyndte at vise sig enkelte barflækker, blev den allerede nævnte dag seet i store flokke. 7 og 8 april er endnu et betydeligt træk observeret. Såsnart de indfandt sig ved sine gamle reder, gik de igang med at gjøre disse rene. (Anm for 15 marts) *Idag viste stären sig på Hauge i rugekasserne, hvilke den strax begyndte at gjøre rene. 15 marts. 9de så Arvesen en stær ved Krosnäs og nogle dage senere indfandt den sig på husene hos ham. 14de så han store flokke af stær ved Sarpsborg, hvor der var begyndt at vise sig enkelte barflækker.* Afreisen har i de senere år været vanskelig at iagttage på grund af at de, såsnart rugningen er tilendebragt, flytte andestedshen. På Øren pleier gjerne en stor del at tilbringe høsten, men heller ikke der have de iår opholdt sig. Heromkring er nogle få iagttaget i de første dage af november, således såes en flok på 9 stkr. 1 og 2 november ved Åle og Brække, ligeledes så jeg 2 november nogle stkr. ved Kolberg og endelig er 4 stkr. seet ved Åleierne 5 november.

Nøtteskrike *Garrulus glandarius*: Blandt nøddeskrigens mange rare lyder har den også en, der har en påfaldende lighed med kajens. 29 januar hørte jeg således to nøddeskrigere give denne lyd, både når de sad og under flugten, og var den så skuffende lig, at hvis jeg ikke havde seet dem, havde jeg utvivlsomt taget fejl. Et rede, taget i Fjeleskoven i Onsø 3 juni, indeholdt 5 äg, der var ulige ruget, så rugningen måtte være begyndt før det sidste äg var lagt. Medens nemlig det stærkest rugede äg viste sig at måtte være mindst 4 dage varmet, kunde det mindst rugede kun være 2 dage varmet. Det med fine gråbrune rødder udforede rede lå i en liden gran 6 alen høit og var ikke synderlig vel skjult.

Skjære *Pica europaea(caudata)*: Allerede 15 marts så jeg et skjære par ved Rød i Onsø ifärd med at bygge sit store rede i en liden slåpebusk (*Prunus spinosa*) lige ved landeveien crc 3 fod over marken, uagtet der var nok af store træer på stedet. Sammensteds var der også ifjor et rede i en lignende busk, og er det visselig det samme par, som byggede her iår, uagtet redet ifjor blev forstyrret for dem. I et andet rede fandtes det første äg 24 april.

Nøttekråken *Nucifraga caryocatactes*: Nøddekråken har ikke på flere år været iagttaget her. I høst har den atter vist sig, men ikke i noget større antal. De første er bemærket allerede 15 september og synes at have været talrigst i denne måned. Nogle enkelte er også bemærket i oktober til henimod udgangen af måneden.

Kaie *Corvus monedula*: Ankom 12 marts under stærk S.V. vind. Dagen efter (13de), da vinden var vestlig og fremdeles meget stærk såes intil træk, men 14de, da der atter bläste stærkt fra S.V., kom der en stor mængde, og varede trækket til kl. 2 om efterm. De kom mest i selskaber på et til nogle par, undertiden også enkeltvis, men også meget store flokke såes, således en på crc 70 individer. Alle fulgte de retningen N.V. eller V.N.V. Dette har rimeligvis været hovedtrækket, thi 15de, fremdeles samme vind, såes ingen, og de træk, som senere er iagttaget, har alle været ubetydelige. Trækket varede til 8 april. Allerede 27 september begyndte høstrækket. Hovedtrækket foregik mellem 6 og 9 oktober og de sidste flokke er seet 18 oktober. Det foregik under nordlig eller stille veir, tildels også under svag vestlig veir, tildels også under svag vestlig vind.

Kornkråke(blåkråke) *Corvus frugilegus*: 22 og 29 marts er nogle blåkråker obs. ved Åle i Onsø.

Sidensvans *Ampelis garrulus*: I vinteren 92 - 93 viste ikke sidensvandsen sig i Fredriksstad egnen før henimod midten af januar, skjøndt de vare på vandring og allerede i lang tid havde været talrige omkring Kristiania (Oslo). I en 14 dages tid fra de sidste dage af januar til henvend midten af februar vare de temmelig talrige, men da nu rognebærene på det nærmeste var fortærede, forsvandt de nästen med en gang, og meget få holdt sig her indtil nogle dage ud i marts. Skjøndt høsten var fuldständig blottet for rognebær, viste dog sidensvandsen sig i månederne november og december ganske talrig, de første allerede 5 november, og syntes de väsentlig at ernäre sig af ulvebär (*Viburnum opulus*).

Sanglerke=lerke *Alauda arvensis*: 27 og 29 januar er et par lærker iagttaget ved Åle. Ligeledes er et individ seet trække over Gråsvikfloen 1 februar. Skjøndt den ikke har været obs. tidligere om vinteren, er det dog neppe antageligt, at disse individer har været forløbere for trækket, men tvertimod må have været overvintre, som har opholdt sig ude ved havkysten og nu ved den i længere tid hveskende sydlige vind var bragt til at gjøre en tit ned i landet. Der sporedes heller ikke noget, som tydede på, at trækket begyndte før 24 februar, da der, efter at der dagen forud havde været 25° C kulde, slog om til sydlig og mildere veir. Det gik dog endnu et par ugers tid meget småt og tog først fart efter 8de marts. Sneen lå dog endnu dyb i lang tid, og de første barflækker begyndte ikke at tite fram før i midten af måneden. Ikke destomindre var trækket livligt, men hvor trak de hen? De droge alle videre, og sjelden såes nogen nede, før det blev bart. 26 marts om form. så jeg en stor flok lærker, som i stille veir kom trækkende over søen midtvejs mellem Strømtangen fyr og Missingen. De fløi ganske lavt henover havfladen i retning fra S. - N. Fra 25 september begyndte høsttrækket, men den var dog endnu talrig indtil 8 oktober. I den mellemliggende tid havde der hovedsagelig været sydligt veir og altså ikke gunstigt for afreisen. Men da der 8 oktober blev nordlig vind, mærket de strax på træk 15de (stille) og 17de (N.) var trækket ganske stort og var dermed også omtrent ganske slut, idet der sidenefter kun er seet nogle efternølere indtil 21 oktober. Et individ er også seet endnu 18 november. Ligesom om våren blev trækket mest iagttaget udover form. Inden det endnu er lyst om morgenen foregår opbruddet. Således iagttages 17 oktober et stort træk før det var lyst om morg.

Trelerke *Alauda arborea*: Ankom 17 marts under vestlig veir efter flere dages S.V. storm forud. 23de var den alm. Reder og unger.

16 april fandt jeg et rede ved Fjeldengen i Onsø. Det lå på et skovbart parti af en åsryg mellem røsløng og kräkling og indeholdt 4 æg, der var ruget i 3 dage. Redet bestod yderst af et tykt lag mos og indvendig af fine græsstrå samt målte udvendig 70mm og indvendig 55 mm. Hunnen lå meget hårdt på og da den blev jaget af for den henad marken med hængende vinger og forstak sig mellem lyngen, men den viste sig meget forsigtig med atter at gå på redet, sålænge den mærkede mig i nærheden. Anm. for 16 april 16 april fandt jeg ved Fjeldengen på det skovbare platå af en åsryg et rede mellem røsløng og kräkling. Det indeholdt 4 æg, der var 3 dage ruget - det sidste altså lagt 13de. redet, der havde en udvendig diameter af 70 mm og indvendig målte 55 mm bestod yderst af et tykt lag mos, indvendig af fine græsstrå. Hunnen lå meget hårdt på og da den blev jaget af redet for den henad marken med hængende vinger og forstak sig mellem lyngen. Den syntes ikke at ville vende tilbage sålænge jeg sad i kort afstand fra redet for at iagttage den, når den kom. Først efter at jeg havde fjernet mig fuldstændig i 3 timer fandt jeg den liggende på. Det var min agt at skyde begge til museet, men fik jeg desværre kun hannen, idet hunnen blev borte efter et skud, med hvilket jeg formentlig bleserede den. 30 april hørte jeg ved Vollebjerget en trälärke synge til kl. 9 om form. Det var regnveir og tåk. 7 mai fandt jeg i Ålebjergene et rede, der lå mellem røsløng på et skovbart parti af fjeldet ud mod de opdyrkede jorder nedenfor. Det indeholdt 4 seende 6 à 7 dage gamle unger, på hvilke de første blodpinde til vingefjærene beg. at komme fram, men forøvrigt ingen fjærdannelse var synlig. 9 mai om aftenen (8 à 9 dage gamle) var ryggen helt dækket af de fremskydende spraglede fjær og vingefjærene beg. allerede at blive lange. 13de om morg. (endnu neppe 13 dage gamle) var fjærklådningen temmelig fuldstændig, og stjerten omtr. eller vel 1/2" lang. Dog var de endnu neppe flyvedygtige og havde muligens ikke forladt redet på de par dage, men da jeg skulde sende hele familien til universitetsmuseet turde jeg ikke risikere at lade dem ligge en dag til, hvorfor jeg aflivede dem og skjød begge forældrene. Begge forældre madede ungerne og kom på en gang tilbage. Føden blev hentet på de nedenfor åsen liggende brakjorder. Det første æg i de forannævnte reder have været lagt 10 og 14 april. Endnu 30 april hørte jeg en trälärke synge flittig til kl. 9 om form., medens sangen nu forøvrigt var ophørt. Trälärken var alm. til 8 oktober. En efternøler er obs. endnu 11 november.

Fjellerke *Alauda alpestris*: 31 marts traf jeg på Ålejorderne (Onsø) en liden flok på 8 à 10 alpelærker, hvoraf jeg skjød et individ. De opholdt sig sammen med andre lærker og snespurve på barflækkene. Da vårtrækket i tidligere år er iagttaget at foregå over egnen temmelig raskt ved månedskiftet april, mai, er det vel neppe tvivlsomt, at dette må have været et overvintrende selskab.

Hærfugl *Upupa epops*: If. stykjunker Hafslund er for et par år siden ved Greaker (i Tune) skudt en hærfugl, som blev ham tilsendt til udstopning. På hvilken tid af året, den var skudt, er indredt han nu ikke.

Vendehals *Iynx torquilla*: Ankom 25 april og var få dage senere alm.

Gjæk *Cuculus canorus*: Ankom 11 mai, da den allerede strax syntes at være almindelig udbredt. Jeg hørte den gale sidste gang 24 juni.

Tårnseiler *Cypselus apus*: Ankom 18 mai. Sent kuld. I et rede på Åle lå ungerne helt til om morgenen 1 september. 15 august forlod tårnsvalerne pludselig Gråsvik. Ungerne havde altså nu samtlige forladt rederne, men de opholdt sig dog endnu nogen tid i egnen. 26 august var afreisen almindelig afsluttet med

undtagelse af det ovennævnte sene kuld, der blev iagttaget i redet endnu om aftenen 31 aug., men om morg. 1 september var både de voksne og ungerne forsvundne.

Nattravn *Caprimulgus europaeus*: Er ikke obs. før 20 mai. Kjødet er meget velsmagende. Et individ, som jeg skjød 3 september, smagte udmærket. Den er obs. indtil 14 september.

Perleugle *Strix tengmalmi*: Synes at have været ganske alm. i egnen i vinteren 92-93.

Følgende 3 tilfælde af dens forekomst er mig bekendt. Kort før julen 92 blev et individ fanget levende ved Fjeldengen i Onsø men tålte ikke fangenskab og døde kort efter. I begyndelsen af februar havde stykjunker Hafslund købt et individ på torvet i Fredriksstad og endelig havde den samme 18 marts erholdt tilsendt fra Rakkestad til udstopning et exemplar, der imidlertid var for gammelt til at præparere.

Spurveugle *Athene passerina*: Et individ skudt ved Sarpsborg 8 oktober.

Vandrefalk *Falco peregrinus*: Er på vårtrækket obs. 2 april. På Rauø, hvor der årlig hækker et par i den bratte ud mod havet vendende fjeldvæg på Rauøkalven, er ikke redet let at finde eller at komme til formedelst fjeldvæggens utilgængelighed. I ågtiden er det endnu ikke lykket mig. Lettere er det at forstå, hvor det er, når der er unger, og således opdagede jeg det også da i år 9 juni. Det lå ikke på samme sted som ifjor, og var denne gang heller ikke ganske umuligt at komme til. Det indeholdt 3 små hviddunede unger, der efter størrelsen at dømmes neppe kunde være over 8 dage gamle. Det første æg kunde således antagelig være lagt omkring 3 mai. 14 september så jeg en pilgrimsfalk gjøre jagt på nogle tamme duer. Flere gange var den så nær ved at gribe en af dem, at den slog kløerne i den så fjærene gøv som en sky af duen, men i sidste øieblik reddede duen sig ved at styrte sig ned i en græft. Da falken derved tabte sit bytte af sigte, satte den sig på marken ikke langt fra, men da duen forblev i sit skjul, måtte falken opgive jagten.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*: Ankom 31 marts. Om høsten er den observeret indtil 3 oktober.

Spurvehawk *Astur nisus*: Forekommer ganske alm. hækkende i Fredriksstadegnen. Alene i Onsø er i juli og aug. påtruffet ikke mindre end 3 forskellige kuld. Det ene blev påtruffet i Ålebjerget 23 juli og bestod af 3 voksne og udflyvne unger, hvoraf de to tilligemed en af forældrene blev skudt. Den anden familie blev påtruffet 30 juli ved Vikene ved Hankøundet og en af de fuldt voksne unger skudt, og endelig er den 3^{die} familie truffet ved Trondalen 6 aug. og samtlige 4 udflyvne og fuldvoksne unger skudt.

Vepsevåk *Pernis apivorus*: Holdt sig i egnen endnu i første halvdel af september. Således er et individ skudt 9de, ligesom jeg også så et individ 10de.

Musvåk *Buteo vulgaris*: Ankom 2 april og er obs. indtil 10 oktober. En efternøler er seet ved Hvaløerne 3 november.

Kongeørn *Aquila chrysaetos*: 10 januar er en kongeørn skudt på Rauø. Exemplaret var en ung hann med hvide strømpær. 22 december er atter et individ af denne her i egnen meget sjældent optrædende art fældt ved Linddalen i Borge, hvor den blev ihjelslået, idet den under jagt på gårdens høner var kommen ind i haven, hvor en kone fik slag på den.

Ringdue *Columba palumbus*: Ankom 17 marts. Efter at den allerede forlængst var alm. udbredt, er endnu 7 og 8 april iagttaget betydelige træk, begge gange om morgenen.

Skogdue *Columba oenas*: Ankom 16 marts. Ligesom af ringduen er også af denne art iagttaget et større træk om morgenerne 7 og 8 april. De kom ikke i store flokke, men gjerne kun en 3-4 sammen, men var det ikke længe mellem hvert sådant selskab, som alle fulgte en og samme retning nordover. Den var alm. i slutten af september og er iagttaget endnu 11 oktober.

Jerpe *Tetraster(Tetrao) bonasia*: I Herland i Rakkestad synes jerpen endnu at være ganske talrig. Se anm. for oktober, 7 okt. If. Kristian Ellingsen er jerpen talrig i Herland (i Rakkestad), hvor han i søndags (1 okt.) havde været på en jagttur og skudt 4 stk.

Rapphøne *Perdix cinerea*: Raphønsene led meget i den strenge og snefulde vinter 92-93. Mange steder døde de af kulde og sult, vanlig bukkede de mod vinterens ende under for sulten.

Sandlo *Charadrius hiaticula*: Er obs. 15 april. Nogle dage senere er den truffet alm.

Heilo *Charadrius pluvialis*: Om høsten iagttaget allerede i slutten af juli - et individ falbudt på tomt i Fredriksstad 29 juli - 3 august er en flok på over 30 stk. seet på et jorde ved Gjølberg i Onsø. Forøvrigt har den været lidet bemærket i høst, selv på Øren, der er en af dens bedste lokaliteter.

Tundralo *Charadrius squatarola*: Kystbrokfuglen har vist sig ganske talrig under høsttrækket, fornemmelig på Øren, hvor den er iagttaget fra begyndelsen til udgangen af september måned, og hvor adskillige eksemplarer er skudt. Således skjød stykjunker Hafslund 7 à 8 eksemplarer. Den 15 september traf han på nævnte sted endog en flok på 30 stk., hvoraf han skjød 2.

Vipe *Vanellus cristatus*: Et ensligt individ, som blev påtruffet ved råkkanten i vesterelven udenfor Fredriksstad 21 febr. og siden til noget ud i marts måned gjentagne gange blev seet på samme sted, tør vistnok have været en overvintring. På denne tid stod nemlig vinteren endnu på sit høieste og

Kristianiafjorden var isbelagt langt til søs, også Hvaløerne var omgjærdet af is, og sneen dækkede også der, som andre steder, endnu alt. Først 27 marts synes trækket at være nået hertil.

Tjeld *Haematopus ostralegus*: Ankom 25 marts. I oktober måned er den ikke bemærket og er sandsynligvis afreisen foregået forinden?

Rugde *Scolopax rusticola*: Ankom 23 marts. Der havde da de foregående dage været roligt veir med sydvestligt drag, men sneen lå endnu dyb overalt, og det var vanskeligt for dem at finde nogen bar plet. Det var dog forøvrigt ganske få, som var arriveret med dette første træk. Den større mængde indtraf 28 og 29 marts også under S.V. vind, og i de efterfølgende dage var den at finde på de fleste af de steder, som under vårtrækket er dens favoritpladse. Dog var den langt fra talrig, men heller mindre talrig end sædvanlig. Allerede 29 marts er rugden seet på morgentræk, men aftenrækket begyndte ikke før 6 april. De rugder, som er seet om aftenen 28 og 29 marts kom lydløst og var vistnok netop arriverende. Om en iagttagelse af rugdens trykning og den stilling den herunder indtager se notisen under april. 4 april. En skytter fra Vikene havde seet rugden dersteds 30 marts. 6 april. If. Ludvig Gerlaug og Gustav Gundersen trak igårftes en rugde ved Ålelierne med fuld knort og pist. 6 april begyndte if. Hans Agnalt trække ved Ålelierne kl. 7.27. Kun en rugde seet. 7 april beg. trækket ved Dale kl. 7.30, 2^{dre} gang kl. 7.42. Kun en rugde må have været der, da dette var det hele. 8 april beg. trækket ved Dale kl. 7.27 og gik livligt i 10 minutter, idet der da efter hverandre med 2 à 3 minutters mellemrum kom 6 rugder. Siden så eller hørte jeg den 4 gange, sidste gang kl. 8.12. 9 april traf jeg i Sleviklundene for stand af Wamba 2 rugder, som jeg kunde se ligge og trykke bagved roden af en stor eg på få alens afstand fra mig. De lå højest 18" fra hverandre begge vendte fra hunden på aldeles bar mark, hvor intet strå kunde tjene til skjul. Hovedet holdt de stærkt nedtrykket i kroppen og næbbet ret fram kun ubetydelig nedadvendt. Bagkroppen var betydelig hævet ligesom de sad færdige til med benene at give sig fart når de med et såt skulde tage fuglen. (tegning)

13 april beg. trækket ved Dale kl. 7.47 2^{den} gang 11 minutter senere og 3^{die} gang 9 minutter efter altså 3 gange, rimeligvis blot en rugde. 18 april beg. trækket ved Dammyr kl. 8.5" 2^{dre} gang kl. 8.18". Således vistnok kun en rugde. Også ved Tronddalen beg. trækket if. Arvesen på samme klokkeslet. 19 april beg. trækket ved Tronddalen kl. 7.57. Sydlig veir og overskyet, men kun et træk. 20 april beg. trækket i Dammyr kl. 7.58 (skudt), 2^{dre} gang kl. 8.18, 3^{die} gang kl. 8.25 og endelig for 4de gang kl. 8.35. (Overskyet og sydlig vind.) 21 april beg. trækket ved Dale kl. 8.8, 2^{dre} gang kl. 8.15. Altså vistnok kun en rugde. (Stærk nordlig vind). 22 april beg. trækket ved Dal i Borge kl. 8.5. Den blev skudt og flere såes ikke. Aftenrækket:

6 april beg. trækket ved Ålelierne kl. 7.27 - ved Tronddalen intet træk. Smukt N.veir.

7 april beg. trækket ved Dale kl. 7.30 - 2^{dre} gang kl. 7.42. Stille.

8 april beg. trækket ved Dale kl. 7.27 - Livligt træk i 10 min. 6 rugder kom med 2 à 3 min. mellemrum.

Siden kom 4 med lange mellemrum. Sidste gang kl. 8.12. Stille, smukt.

13 april beg. trækket ved Dale kl. 7.47 - 2^{dre} gang 11 min. senere - 3^{die} gang 9 min. efter.

Altså 3 gange, rimeligvis en rugde. Nordlig vind.

18 april beg. trækket ved Dammyr kl. 8.5" - 2^{dre} gang kl. 8.18 ved Tronddalen samme klokkeslet (Arvesen).

19 april beg. trækket ved Tronddalen kl. 7.57 - Trak kun en gang. Sydlig overskyet veir.

20 april beg. trækket ved Dammyr kl. 7.58 (skudt). 2^{dre} gang kl. 8.18. 3 gang kl. 8.25 og 4 gang kl. 8.35.

Sydlig vind og overskyet.

21 april beg. trækket ved Dale kl. 8.8" - 2^{dre} gang kl. 8.15. Stærk nordlig vind.

22 april beg. trækket ved Dal i Borge kl. 8.5" (skudt). Ingen flere såes.

Om høsten haves ingen senere observation end 15 oktober, da jeg endnu traf 2 stkr.

Enkeltebekkasin *Gallinago media* (*Scolopax gallinula*): Ankom 15 april og strax alm.

Om høsten indfandt den sig allerede fra begyndelsen af august i kilerne, på hvilke steder den endnu 29 oktober var talrig, men da der så ved indtrædelsen af november satte i med stærk nattekulde så der lagde sig is over kilerne var de allerede et par dage ud i november forsvundne.

Kvartbekkasin *Gallinago gallinula*: Er om høsten obs. fra 17de september. Forholdet med afreisen som foregående.

Polarsnipe *Calidris canutus*: 2 smukke eksemplarer i sommerdragt skudt 26 juli blev umiddelbart efter indsendt fra Sarpsborg til stykunker Hafslund til udstopning. Udentvivel må dette have været individer, som har tilbragt sommeren i landet. Under høstrækket er den ikke bemærket.

Myrsnipe *Tringa alpina*: Obs. i Kragerøholmene 6 mai. På høstrækket har da ikke været meget af den.

Dvergsnipe *Tringa minuta*: Har der også været lidet af på høstrækket. Enkelte individer er i september måned truffet på Øren sammen med tringa alpina.

Storspove *Numenius arquatus*: Obs. 10 april og iagttaget endnu 11 mai. Overvintrende individer er ikke tidligere iagttaget her. 23 december er dog 2 sådanne seet ved Sellebak i Borge (midtvejs mellem

Sarpsborg og Fredriksstad), hvor de kom flyvende over Glommen, holdende sydlig retning, altså ud mod kysten.

Småspove *Numenius phaeopus*: Skjønndt hørende til landets tidligste trækfugle sees den dog her i egnen sjelden så tidlig som storspoven, men derimod holder den sig her på vårtrækket meget længere end hin, ja for en del endog hele sommeren. I år er den dog iagttaget en hel del tidligere end storspoven, nemlig allerede 30 marts, og var endog da talrig, og har siden, endnu ved midten af mai, forekommet i stort antal i skjærgården.

Brushane *Philomachus pugnax*: I Råde er 9 mai skudt 2 brushaner (hann). Om høsten var den heller ikke meget at fornemme. Den 11 september bragtes mig 2 individer (hann og hunn) skudt dagen forud.

Strandsnipe *Actitis hypoleucos*: Ankom 4 mai.

Sotsnipe *Totanus fuscus*: Stud. polyt. Tom. Pettersen eier et udstoppet exemplar af denne for disse kanter af landet meget sjeldne art, som han har skudt på Øren 23 august 1892.

Skogsnipe *Totanus ochropus*: Obs. 14 april.

Grønstilk *Totanus glareola*: Ankom 2 mai og er endnu obs. 16de samme måned.

Rødstilk *Totanus calidris*: Ankom 16 april og var nogle dage senere alm.

Gluttsnipe *Totanus glottis*: Ankom 11 mai.

Trane *Grus cinerea*: På Åkerbergmosen i Råde, hvor tranen hver vår viser sig på trækket, er den også i år obs. i slutten af april, uden at datoen, da den første gang viste sig, kan angives. Trækket synes imidlertid ikke at have gået hurtig, thi også en stund ud i mai er endnu 3 stkr. seet på nævnte sted, ligesom også 2 stkr. er seet 6 mai at trække over Onsø. Også 18 juni har et ensligt individ vist sig på nævnte Åkerbergmose.

Vannrikse *Rallus aquaticus*: I juli måned er et rede af denne art fundet i Arekilen på Kirkeøen af Johan Koren. Redet, der indeholdt 8 æg, lå ovenpå en digevold. Det ene af æggene har jeg erholdt overladt af stud. Tom. Pettersen (Er ved senere granskning fundet at være *Ortygometra crex* - Åkerrikse)

Åkerrikse *Ortygometra crex*: Ankom 19 mai. Et rede fundet i et eng ved Dyret i Onsø 24 juli. Det indeholdt blot 6 æg, hvoraf det ene var adskillig lysere end de øvrige, noget der vistnok er almindeligt hos agerrixen. De viste sig ulige rugede, de stærkest rugede crc 4 dage, medens det mindst rugede knapt syntes en dag ruget. Og dette mindst rugede æg, der altså måtte være det sidst lagte, var netop det lyse. Det synes næsten som skulde det være regel overalt, hvor et lysere eller mærkbart svagere tegnet æg end de øvrige i kullet forekommer, at dette har været sidst lagt. Dette har utvivlsomt været et omlagt kuld.

Lige fra ankomsten af har denne agerrixe vært hørt på nabogården Dales jorder, men en tid før redet blev fundet har den været hørt på den eiendom, hvor netop redet fandtes, og formentlig er flytningen foretaget fordi dens første rede på en eller anden måde er bleven forstyrret, sandsynligvis helst af katte. Det første æg i dette kuld har antagelig været lagt 17 juli. I slutten af junu hørtes endnu agerrixens natlige konsert alm., men det ovennævnte kulds fader holdt musikken fremdeles gående på den tid redet blev fundet, som rimeligt var.

Sangsvane *Cygnus musicus*: Som gjerne er tilfældet i strenge vintre, var her også i vinteren 92-93 en betydelig mængde svaner, som fornemmelig holdt til i våkerne i skjærgården, men af og til viste de sig også helt oppe ved Fredriksstad og såes flere gange flyve over byen. De såes dog gjerne ikke mange i følge, og den største samlede flok, som vides seet, var på 10 individer (Hvaløerne 20 juni).

De bleve imidlertid ofte et let bytte, og i slutten af januar og i februar måned førtes en hel del skudte individer til Fredriksstad torv. Til stykjunker Hafslund indsendtes til udstopning ikke mindre end 7 eksemplarer. Med undtagelse af den første tid af deres ophold her vare de iregelen overmåde magre, som rimelig kunde være. De er senest observeret 14 marts.

Grågåås *Anser cinereus*: Ankom 5 april. Den første flok, der er obs., var af ualm. størrelse, mindst et par hundrede individer, der 5 april i stille veir drog gennem Kristianiafjorden. Siden har ingen været obs. før 15 og 18 april, da flere flokke igjen trak nordover, 15de under stærk vestenvind, 18de under østlig vind. Dermed synes der atter at have været en stands i trækket, idet der siden i sidste halvdel af april ikke er obs. noget træk, skjønndt veiret gennemgående var gunstigt. Det synes ikke utænkeligt, at grågåstrækket dermed var afsluttet, og at det træk, som igjen beg. fra 3 mai og foregik gennem første halvdel af denne måned, var sædgjæs og måske andre høinordiske arter. Også alle trækflokke i denne måned obs. under sydlig eller stille veir. Næsten alle flokke trak forbi i de første morgentimer og kun undtagelsesvis såes nogen så langt frem på dagen som ved middagstider. Allerede 7 september observeredes den første trækflok på tilbagereisen, men siden er ingen obs. før hovedtrækket kom. Dette foregik i dagene 17-23 september og såes også da flokke der gik op til et par hundrede individer.

Høstrækket synes årlig at foregå mere sluttet end vårtrækket og er gjerne afsluttet på en uges tid. Således er heller ikke efter tidsrummet 17-23 september obs. mer end en flok på træk sydover, nemlig 18 oktober, en flok på 14, 15 stkr. hvilke nærmest må karakteriseres som efternøglere. For det meste kom også høstflokkene under medvind, men når trækket først er begyndt, synes ikke vindens retning eller styrke at

betyde meget for gjæssene. Således er de også iår seet trække under stormende modbør. 22 september trak der flere flokke sydover om morgenen under N.O. vind, men pludselig slog den om til S.O. storm. Kapt. G. Larsen mødte da ude ved Koster (svenskekysten) mellem kl. 9 og 10 om form. en flok på 40 stkr., som trods stormen og den høie sø holdt sydlig kurs, men rigtignok fløi ganske nede ved vandet.

Gravand(fagergåsen) *Tadorna vulpanser*: Ankom 30 marts.

Stokkand *Anas boscos(boschas)*: Også ved våker inde i landet viste stokkanden sig under den strenge vinter 92-93. Således blev den truffet i nogle våker ved Ise mølle nedenfor Isevandet i Varteig, hvor der i slutten af jan. og febr. holdt til en stor mængde ånder af forskellige slags. En andrik, som blev skudt dersteds 1 febr. og bragt mig, var meget mager.

Stjertand *Anas acuta*: På visse lokaliteter synes denne art hvert år at forekomme ialfald under høstråkket. En af disse steder, hvor den således er temmelig sikker at træffe om høsten, er Stråsenkilen, en sumpig og sivbevoxet kile eller bugt på Kragerøen samt nogle smale, grunde og ligeledes sivbevoxede sund mellem holmerne ved indløbet til denne kile.

Her er den også iår obs. nemlig 18 aug. - 3 individer. Skjøndt der findes mange lignende lokaliteter heromkring, der skulde synes ligeså skikkede for denne art, og som udgjør undede tilholdssteder for andre andearter, er det mærkelig nok yderst sjelden at træffe spidsanden på disse steder.

Brunnakke *Anas penelope*: Denne stærkt aftagende and er under høstråkket obs. fra 18 august, men var meget fåtallig udover høsten.

Toppand *Fuligula cristata*: I temmelig betydeligt antal tilbragte denne ellers sparsomt optrædende and den strenge vinter 92-93 her, og forekom ikke alene i våkerne i Glommens munding og mellem holmerne, men også i våker inde i landet. Den var således en af de talrigste af de mange arter, som i slutten af januar og beg. af febr. forekom i nogle våker ved Ise mølle nedenfor Isevandet i Varteig. Se anm. for jan. og febr. Jan. 16 jan. så E. Jenssen nede i Vesterelven en topand, som han skød på. 19 jan. skjød jeg en våk ved Kråka en topand. Der var en liden flok af dem, som var nok så skj.- Febr. 9 febr. Blandt de ånder, som Emil Warenius bragte mig, og som han have skudt i våkerne ved Ise mølle 1 febr. var også en topand. Af denne art så han omkring en 20 stkr., men berettede at også en hel del var skudt før han kom dertil. 28 febr. 28 januar havde stykjunker Hafslund kjøbt en topand på torvet, ligesom han også havde seet en dame, som havde kjøbt en lignende sammesteds.

Bergand(bjergand) *Fuligula marila*: I januar måned er flere eksemplarer af bjerganden skudt i våkerne i skjærgården.

Sjørre *Oidemia fusca* og

Svartand *Oidemia nigra*: I våkerne i den udre skjærgård fornemmelig ved Hvaløerne blev en hel af disse toende arter skudt i januar og februar måned.

Kvinand *Clangula glaucion*: I den strenge vinterperiode i jan. og febr. forekom kvinanden overalt, hvor der fandtes åbent vand, ikke blot mellem holmerne, men helt oppe i elven ved byen. Også i de foran nævnte våker ved Ise mølle i Varteig var den tilstede i stort antal, og udgjorde her den overveiende mængde af alle de søfugle, som havde søgt tilhold dersteds. Et stort antal blev skudt i våkerne.

Havelle *Clangula glacialis(Fuligula glacialis)*: Også af haveller forekom der i de strenge vintermåned jan. og febr. et betydeligt antal i våkerne ved Hvaløerne. I de første dage af august er et par haveller iagttaget udenfor Kragerøholmerne.

Praktærfugl *Somateria spectabilis*: I middelskolens samling findes et ungt hann exemplar uden udviklet næbknold, der if. stykjunker Hafslund i sin tid, antagelig i 70 årene, er indkjøbt på torvet i Fredriksstad og udstoppet af cand. Olsen, som den gang var lærer ved skolen.

Lappfiskeand *Mergus albellus*: Blandt de mange arter af ånder som under de slemme isforholde i jan. og febr. havde søgt tilhold i nogle våker nedenfor Ise møllefos ved Isevandet i Varteig fandtes også nogle individer af denne her i egnen af mig ikke tidligere iagttagne art. Den 1 febr. blev dersteds nemlig påtruffet en flok på 3 stkr., hvoraf den ene en hann i fuld vinterdragt blev skudt. Vedkommende skytter, af hvem jeg erhvervede dette exemplar, berettede tillige, at der også dagen forud af en anden skytte var skudt et individ af disse ånder, hvilket han havde seet og som efter beskrivelsen synes at have været en hunn.

Laksand(havand-islandsk fiskeand) *Mergus merganser*: I Talbergsundet i Torsnåskilen er 2 individer af den store fiskand (hann og hunn) skudt 24 februar.

Siland *Mergus serrator*: Under den strenge isvinter 92-93 viste denne and sig i elven helt oppe ved Fredriksstad, hvor den ellers aldrig pleier at forekomme.

Storskarv *Graculus carbo*: Også skarven søgte under de slemme isforhold i vinteren 92-93 til våkerne udenfor Hvaløerne, hvor adskillige blevskudt.

Havsule *Dysporus bassanus(Sula bassana)*: Allerede 13 september er havsulen indtruffet, da nemlig under S. V.storm et fordrevet og magert individ blev skudt udenfor Vaterland ved Fredriksstad. 22 september er et følge på 7 individer iagttaget et par mil søndenfor Hvaløerne. Dog var den først alm. i

november og december. Som sædvanlig var den talrigst langt til søs, men er også jævnlig truffet oppe på Leren.

Sildemåke *Larus fuscus*: 10 september så jeg et gammelt individ af sildemågen i Fjeldskilen og 13 september et ungt individ på Floen. Siden er denne art på en undtagelse når (et skudt ungt individ 29 november) ikke obs., og det synes utvivlsomt, at den drager bort allerede tidlig om høsten, og at de få individer, som blive tilbage, iredelen ere unge.

Krykkje *Larus tridactylus*: Hør om høsten været talrig siden 28 oktober.

Makrellterne *Sterna fluviatilis*: Ankom 12 mai, men var dog endnu en 14 dages tid ikke meget talrig.

Horndykker *Colymbus cornutus*. Lath.: 20 april er et smukt exemplar af den sortkravede toplom skudt ved Sletter(øer udenfor Råde). Exemplaret, der var en hann i vådragt, blev tilsendt universitetsmuseet.

Storlom *Eudytes arcticus*: Under den strenge isvinter 92-93, da isen lå langt til havs i jan. og febr. måned søgte også en hel del lom til de ovenomtalte våker ved Ise mølle i Varteig, hvor adskillig af dun blev skudt. Et individ, som var skudt dersteds 1 febr., og som jeg havde anledning til at undersøge var en storlom, men det vi ikke usandsynligt at begge sorter var repræsenteret der.

Lomvi *Uria troile*: Kolonien ved Søsterøerne har i år været bedre befolket end på flere år. Arvesen anslag antallet af dem han så udenfor Søsternæbbet 22 mai til mindst 40 individer. Allerede over midten af september beg. alkerne at indfinde sig og var 18de så talrig at en skytter havde skudt 15 stkr. Under et meget stormende veir i dagen 25de, 28de og 29de oktober kom der en usædvanlig stor mængde alker ind i forden. Fordrevne af stormen søgte de ind mellem de inderste holmer og i de inderste bugter selv helt op mod byen og overalt var der fuldt af dem. Således traf et jagtselskab, der var ude med dampbåd 28de, men som pågrun af stormen ikke kunde gå udenskjær, Skjeborgkilen så fuld af alker, at de på en kort tid skjød 38 stkr. Ligeledes traf en skytter, der roede alene i en farkost om efterm. 29de så fulde af alker inde mellem Kragerøholmene, at han på et par timer skjød 40 stkr. uagtet der allerede før han var mange farkoster om jagten, og som havde gjort enda større fangst (fra 50-60stkr. pr. båd). Men mange alker forlod også søen og store flokke blev seet drage med vinden indover land. Flere stkr. der langt oppe i landet blev de truffet så fuldstændig hjælpeløse, at de blev et mere end let bytte, idet de lode sig gribe eller slå ihjel.

Formodentlig have dog de fleste slået ned i indsøerne opigjennem landet, thi i Vansjø blev da således 29de truffet så talrige, at nogle skyttere havde skudt ikke mindre end 36 stkr. Siden holdt de sig fremdeles talrige i fjorden vinteren fremover.

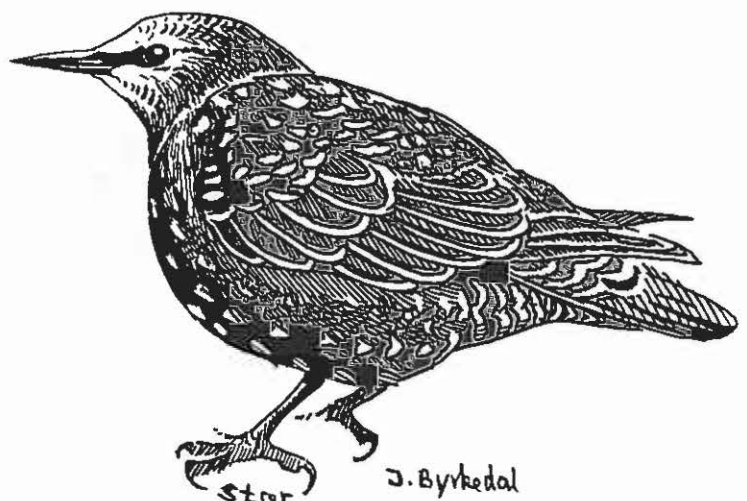
Alkekonge *Mergulus alle*: Det tidligste individ, som vides bemærket er skudt 15 oktober. I november og december er den af og til iagttaget, mest enkeltvis, en gang også 4 stkr. i følge. If. meddelelse af lærer ved middelskolen i Sarpsborg, cand Berbmom, kom der 16 december en alkekonge spadserende ind på skolens gårdsplads, hvor den strax blev optaget som et velkomment medlem af skolens samling.

Lundefugl *Mormon arcticus*: Kolonien på Søsterøerne. 25 juli er 10 lundefugle seet udenfor Søsternæbbet. I kolonien på Misingen, der tæller omtr. lige mange beboere som Søsterkolonien, fandt stud. polyt. Tom. Pettersen 22 mai en rugende hun, som han tog på redet tilligemed deres æg, der var lidt ruget.

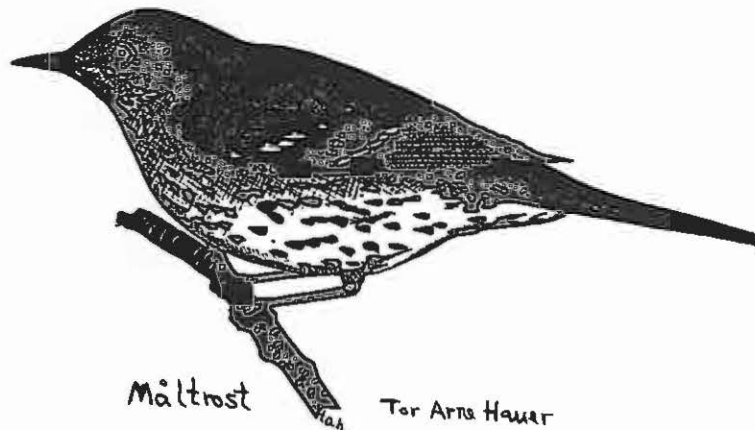
Alke *Alca torda*: Var ikke bemærket før 15 oktober, altså omtr. en måned senere end spidsalken, og først efter stormen 28 oktober er den blevet alm.

TRÅKFUGLENS ANKOMST I 1893.

1. <i>Alauda arvensis</i>		24 februar
2. <i>Acanthis linaria</i>		9 marts
3. <i>Sturnus vulgaris</i>		9 "
4. <i>Corvus monedula</i>		12 "
5. <i>Fringilla coelebs</i>		16 "
6. <i>Columba oenas</i>		16 "
7. <i>Columba palumbus</i>		17 "
8. <i>Alauda arborea</i>		17 "
9. <i>Turdus merula</i>		19 "
10. <i>Linota cannabina</i>		19 "
11. <i>Corvus frugilegus</i>	obs.	22 "
12. <i>Scolopax rusticula</i>		23 "
13. <i>Haematopus ostreologus</i>		25 "
14. <i>Vanellus cristatus</i>		27 "
15. <i>Tadorna vulpanser</i>		30 "
16. <i>Numenius phaeopus</i>		30 "
17. <i>Turdus viscivorus</i>		31 "

18. Falco tinnunculus		31 "
19. Falco peregrinus	obs.	2 april
20. Buteo vulgaris		2 "
21. Fringilla montifringilla		2 "
22. Turdus iliacus		3 "
23. Turdus musicus		3 "
24. Luscinia rubecula		5 "
25. Accentor modularis		5 "
26. Motacilla alba		5 "
27. Emberiza schoeniclus		5 "
28. Turdus pilaris		8 "
29. Numenius arquatus		10 "
30. Saxicola oenanthe		10 "
31. Turdus torquatus		11 "
32. Phylloscopus abietina		14 "
33. Totanus ochropus		14 "
34. Charadrius hiaticula	obs.	15 "
35. Gallinago media		15 "
36. Totanus calidris		16 "
37. Anthus pratensis		21 "
38. Iynx torquilla		25 "
39. Luscinia phoenicurus		26 "
40. Anthus arboreus		27 "
41. Emberiza hortulana		27 "
42. Hirundo rustica		27 "
43. Phylloscopus trochilus		29 "
44. Totanus glareola		2 mai
45. Muscicapa atricapilla		2 "
46. Saxicola rubetra		3 "
47. Actitis hypoleucos		4 "
48. Tringa alpina	obs.	6 mai
49. Motacilla flava		7 "
50. Hirundo urbica		11 "
51. Cuculus canorus		11 "
52. Totanus glottis		11 "
53. Sterna fluviatilis		11 "
54. Sylvia cinerea		13 "
55. Muscicapa grisola		13 "
56. Hirundo riparia	obs.	14 "
57. Cypselus apus		18 "
58. Ortogometra crex		19 "
59. Sylvia hortensis		19 "
60. Caprimulgus europaeus		20 "
61. Lanius collurio		28 "

1894

Vinteren 1893-94 var mild med en gennemsnitstemperatur i januar af minus 0.61°C og i februar af minus 1.6°C. Af sne faldt der meget lidt, så der kun undtagelsevis gaves slædeføre, hvorimod der ofte faldt adskillig regn. Den meste sne kom 12 februar, men allerede 24 febr. var den igjen for det meste borte. Våren kom tidlig. Allerede 6 febr. fandtes udspr. blomster af tussilago, d. 25 februar såes den første vanessa urtica og 4 marts fandtes blåveis. I marts og ind mindre i april var der næsten ikke nogen gang kuldegrader og mai måned gik ind med et vårskrud af grønne marker, løvklædte skove og blomstrende frugtræer. Så tidlig vår som knapt kunde mindes.

Selfølgelig indtraf også trækfuglene forholdsvids tidlig og blev sjelden forsinket ved centrale vind. I marts måned var S.V. den fremherskende, i april derimod var vinden gennemgående mere østlig og vexlede hyppig mellem S.O. og N.O.

Det blev et godt rognebår, ligesom også granen for en del havde sat kongler.

Måltrøst *Turdus musicus*: Ankom 5 april, da den om morg. blev observeret syngende på forskellige steder. Der blæste den dag en sydlig vind, men havde de par foregående dage blæst fra nord. Trækket er gået raskt videre. Større trækflokke, som opholdt sig underveis er idethele ikke bemærket, men våren var jo også ved dens ankomst nok så langt fremme. På Rauø, hvor måltrøsten og småfuglene idet hele taget forekommer talrigere end på de fleste steder heromkring, rimeligvis fordi de der have et fredet hjem, hvor ingen andre fiender end tårnfalken og pilegrimsfalken griber forstyrrende ind i deres idylliske tilværelse, thi hund kat eller ræv er der næsten ikke på øen og kun sjelden er de udsat for menneskets forfølgelser, der fandt jeg 13 mai et rede med 6 æg. Redet lå på de undre grene af en større gran indtil stammen omtr. 2 alen høit og var æggene vel halvrugede (cnc 7-8 dage). Det første æg har altså været lagt 1 mai.

Høstrækket begyndte i de sidste dage af september, hvormed en rig fangst begyndte, men allerede ved midten af oktober var de fleste reist, og kun en enkelt slenger var siden at se indimellem de andre trostearter, hvor af der fremdeles blev fanget en betydelig mængde. Omkring 25 oktober synes imidlertid et nyt træk at have gået over egnen idet den påny i nogle dage såes ikke så få nyfangede måltrøste. Efter d. 29 oktober er den ikke bemærket, uden et enkelt individ, som 24 november blev ført til byen, og som vistnok efter det friske udseende var fanget i den med 24de forløbne uge.

Rødvingetrost *Turdus iliacus*: Vårtrækket foregik næsten ubemærket. Den første er obs. allerede 20 marts, men er også nogle obs. endnu 21 april. Høstrækket beg. fåtallig fra 29 september. Fra 12 oktober var den meget talrig og gik i stor mængde i donere indtil månedens udgang da den for største delen reiste. Dog ophold endnu endel sig her en 8 dage tid ud i november.

Duetrost *Turdus viscivorus*: Ankom 21 marts. Der havde i flere dage været smukt veir med vind fra S.V. Et par dage senere var den almindelig. 25de såes en flok på 10 stkr. på et jorde. På Torgautøien iagttog Kr. Ellingsen 1 april i grålysningen om morg. en duetrost som kom trækkende udenfra søen indover land. 22 marts hørte jeg den synge endnu ved 1/2 10 tiden om form. 23de hørte jeg endog en synge et øienblik ved 3 1/2 tiden om efterm. og kl. 3/4 6 samme efterm. hørte jeg en som var i fuld kveldsang. Et individ, som i april måned stadig hørtes synge på et og samme sted sluttede sangen 6 mai.

På høstrækket er den som sædvanlig lidt bemærket. Et individ er fanget i done endnu 15 oktober.

Gråtrøst *Turdus pilaris*: Var meget talrig hele vinteren igjennem, men forsvandt i slutten af marts.

Vårtrækket foregik fra 16 april og var afsluttet i løbet af en uges tid.

Høstrækket beg. fåtallig fra 11 oktober, men først fra 27 oktober kom den i større mængde og var siden talrig udigjennem november måned.

Svarttrøst *Turdus merula*: Flere overvintrende sorttroste er iagttaget i januar måned. Den ankom 16 marts, men var ikke meget alm. under trækket. På Torgautøien iagttog Kr. Ellingsen 1 april 4 sorttroster, som i grålysningen om morg. kom udenfra søen indover land. Et rede fundet 23 mai indeholdt 4 vel halvrugede æg, hvoraf det første således antagelig var lagt 13 mai. Redet fandtes i udkanten af skoven i et tæt granholdt ved en bæk og lå på de nederste nåleløse grene af to tætstående smågrener omtr. 1 meter fra marken. Beskrivelsen af redet se notisen for 23 mai. 23 mai tog jeg et sorttrostrede med 4 vel halvrugede æg ved Dale store. Redet fandtes ved en bæk i udkanten af skoven i et tæt granholt, hvor det lå på de nederste grene af to tætstående smågraner omtr. 1 meter fra marken. Det var udvendig bygget af grankviste, enkelte grove strå, lidt granlav og løvblade, underst tillige endel bregner. Indvendig en fast skål af jord udført med tørre tynde strå og rødder og på kanten med fine lyngkviste. Udvendig 6 1/2" i diam., indvendig 4" i diam. og 2 1/2" dybt. Allerede 3 september så jeg to sorttroster, som var fanget i doner ved Vikene ved Hankø sundet, hvilke utvivlsomt var medlemmer af en derstedes klækket familie. Forøvrigt var den alm. fra begyndelsen af oktober og oprådte i denne og følgende måned i et for denne egn

usådvandlig stort antal. Den manglede således næsten aldrig i noget kramsfuglknippe, iregelen var der flere i hvert sådant og såes endog knipper som bestod udelukkende af denne art. Den er senest obs. 22 november. Ringtrost *Turdus torquatus*: Ankom 10 april og er iagttaget endnu 8 mai. På høstrækket, da den altid er sparsommere end under vårtrækket er den i år ikke engang bemærket.

Rødstrupe *Luscinia rubecula*: Ankom 24 marts, hovedtrækket dog først 31 marts. Allerede ved udgangen af september var den på de nærmeste reist, og kun en og anden er endnu bemærket indtil 16 oktober.

Rødstjert *Luscinia phoenicurus*: Ankom 23 april. Allerede 26 juni så jeg rødstjertunger, som havde forladt redet, skjøndt vistnok et par, tre dage for tidligt, da de endnu ikke var hjælpeflyvedyktige og stjerten kun var såvidt synlig.

Steinskvett *Saxicola oenanthe*: Ankom 10 april i stille sydlig veir, og da det vedblivende var gunstigt var den allerede et par dage senere ganske alm. Den 20de var hunnerne også alm. Ud på sommeren forlader stendulpen for en stor del de steder, hvor den har hækket ved beboede steder og fortrækker til mere afsides liggende snaue og golde lokaliteter. Således er den efter tilendebragt rugning lidet at se på Gråsvik, hvor den hækker ganske talrig, fornemmelig i de store lastetomter ved bruget, men også på landet trækker den bort fra gårdene. Snaue og træbare steder i åsene, brakmarker, havnegange og golde steder såsom Øren er da dens favoritholdssteder. Den var endnu alm. en uges tid ud i september, men aftog derefter stærkt indtil den d. 16de var forsvunden.

Buskskvett *Saxicola rubetra*: Ankom 1 mai men fåtallig og er først 11 mai bleven alm. Den var alm. indtil 9 september. Enkelte individer er endnu seet indtil 16 september.

Fossekal *Cinclus aquaticus*: 12 oktober er 2 fossekaller, hvoraf den ene blev skudt, påtruffet ved Gråsvikss vandbassin i Ålebjergerne.

Fuglekonge *Regulus cristatus*: Ved Dale i Onsø fandtes 18 april et allerede færdigbygget fuglekongerede. Den 30 april indeholdt det 8 friske æg, men 6 mai befandtes det forladt, rimeligvis som følge af, at nogen mod våde beskyttende gren var kommet i ulave ved undersøgelsen, så redet var blevet vådt indvendig af det efterpå indtrufne regn. Redet lå cir 9 alen højt i en omtr. dobbelt så høi gran, mellem de nedhængende småkviste på enden af en lubben gren. 6 mai fandtes også et rede, der indeholdt 10 høist en dag rugede æg. Redet lå i en mindre gran cir 6 alen højt, som altid langt ude på en lubben gren, hvor det mellem de nedhængende smågrene er vel skjult og godt beskyttet mod regnet. Åbningen var smukt tillukket med concentrisk modstillede århønefjær, der dækkede åbningen fuldstændig, så fuglen, der forblev liggende i redet indtil grenen blev bøiet helt ind mod stammen var fuldstændig skjult. Det første æg i disse reder har været lagt 23 og 27 april.

Jernspurv *Accentor modularis*: Ankom 19 marts, men var meget fåtallig under trækket.

20 april traf jeg på Rauø en jernspurv, som i grantoppene og sang. Formodentlig var der et par, som agtede at hække på dette sted. Sangen synes jeg ligner mere fuglekongens end gjerdesmuttens. Om høsten er den ikke bemærket.

Hagesanger *Sylvia hortensis*: Ankom 17 mai.

Tornsanger *Sylvia cinerea*: Ankom 12 mai. 8 juli fandt jeg et rede vistnok af andet kuld. Det indeholdt 3 æg, den blev klækket om aftenen 18 juli, hvorefter altså det første æg var lagt 4 juli. redet lå i en liden granbusk cir 1 fod fra marken. Ungerne, der befandtes blinde endnu 4 dag, havde forladt redet 31 juli, altså 13de dag.

Møller *Sylvia curruca*: Ankom 9 mai. 13 mai traf jeg den meget talrig på Rauø, utvivlsomt adskillig flere end der hører hjemme på øen. Den sang overalt, og buskene i udkanten af skoven var fulde af dem.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*: Ankom 28 april talrig. Der var den dag S.V. vind, de to foregående dage S.O. I de sidste dage af august, da den endnu var alm., hørte jeg de unge øve sig i sang. Den er senest obs. 3 september.

Gransanger *Phylloscopus abietina*: Ankom 15 april, men blev først noget senere alm. Et rede med 7 omtr. halvrugede æg taget ved Dale i Onsø 11 juni. Redet, der havde været færdig bygget allerede 23 mai forblev en uges tid ubelagt. Det var bygget af fine strå, underst blandet med lidt mos og var indvendig foret med en mængde hestetagel samt fjær, mest sorte og kun enkelte hvide. Det første af æggene, hvoraf det ene var ubefrugtet, var lagt 30 mai. Om høsten er dem obs. endnu 6 oktober.

Varsler *Lanius excubitor*: En varsler obs. ved Åle 27 december.

Tornskate *Lanius collurio*: Ankom 22 mai.

Hagefluesnapper *Muscicapa atricapilla*: Ankom 29 april og synes strax at have været alm.

Gråfluesnapper *Muscicapa grisola*: Ankom 18 mai. Et par havde bygget rede i en stor sagmølhaug ude på fabrikkens tomt, fra hvilken haug der daglig hentedes brændsel til fabrikkens. Det lå cir 4 alen højt i et lidet hul, der gik henved 6" ind i den compacte cir 7-8 alen høie steile skråning og var omtr. fuldført 7 juni. Men de havde ikke lang glæde af sit snurrige påfund at bygge der, thi sagmølen gik hurtigt ned så

redet havde den vare skjåbne at blive revet ned med mølen inden der endnu var lagt æg i det. Parret fandt imidlertid en anden beleilig plads i nærheden på en af fabrikkens udbygninger, hvor de byggede nyt rede under tagskjægget. Men redet var ikke færdig, blot grundlaget var lagt, da det første æg måtte lægges 13 juni. Følgen hiraft var at dette æg ved fuldførelsen af redet, der nu blev iværksat med megen iver og allerede var færdig til det næste æg den følgende dag skulde komme, blev overbygget. Der blev dog endnu lagt 5 æg (ialt altså 6), det sidste 18 juni, hvorefter rugningen begyndte.

30 juni, den 13de dags morgen kl. 6 - altså efter at rugningen havde varet akkurat 12 døgn - kom den første unge til verden, kl. 8 form. kom 2 til, og noget over middags den 4de, men den 5te unge kom først den følgende dag over middag, altså ved begyndelsen af det 14de døgn. De to første døgn lå stadig den ene af forældrene skiftevis hos ungerne og byttede plads såsnart den anden kom med mad til dem.

6 juli om morg. fandtes den yngste og mindste af ungerne død og udkastet af redet.

6 dage gamle vare de næsten halvvoxne og arm og håndsvingfjærene var allerede over 1/4" lange. Den ene begyndte at glipe med øiene, når den rettede hovedet gabende iveiret for at modtage føde, medens de øvrige 3 endnu holdt dem fuldstændig lukkede. 7de dag glippede alle med øiene, men holdt dem endnu lukkede, når de lå stille. 8de dag om morg. åbnede alle øinene fuldkommen, da jeg besøgte dem men lukkede dem også endnu, når de lå uforstyrrede. 9de dag lå de også med lukkede øine. Fjærdragten begynder nu at udvikle sig over hovedet, ryggen og skuldrene. 10de dag var håndsvingfjærene 1/2 tomme lange og 1/4" brede, styrfjærene også 1/2" lange. 13de dag om morg. havde den ene af ungerne allerede forladt redet, og den anden fandtes siddende udenfor redekanten. Om aftenen fløi denne over i de nærmeste træer i en have ved siden af, medens endnu to forblev i redet.

14de dag lå endnu de to sidste unger i redet kl. 7 om morg., men kl. 9 form. havde også disse forladt det. Det gjenliggende og overbyggede æg viste ikke tegn til at være påvirket af rugningen. Fuglens varme har altså ikke kunnet forplante sig gennem det langt fra tykke bundlag i redet. Afreisen foregik i dagene 20-22 august, efter hvilken tid ingen mere er obs.

Gjerdesmætt *Troglodytes parvulus*: Fra 7 oktober har gjerdesmutton været alm. i skovkanterne ligesom i haverne og lastetomterne på Gråsvik, hvor den omtr. daglig har været at se hele efterårsvinteren udover.

Stjertmeis *Orites caudatus*: Sees forholdsvis sjelden om vinteren. En flok bemærket 4 febr. Om høsten er den iagttaget fra beg. af oktober.

Kjøttmeis *Parus major*: 19 mai fandt jeg ved Øienkilen i Onsø i en hul eg et rede med det usædvanlige antal af 13 æg. Medens 5 æg var på 3 à 4 dage når fuldruede var de øvrige 8 aldeles friske, sandsynligvis ubefrugtede. Det første æg måtte i dette rede være lagt omtrent 29 april. 29 mai så jeg en familie med udflyvne unger. Selv under al travlhed med at made de sultne skrihalse af unger, der uafslædig skrig efter mere, sang fatter af og til en liden stump. I dette tilfælde måtte det første æg være lagt endnu tidligere, antagelig senest 26 april.

Løvmeis *Parus palustris*: Af denne her mærkelig sparsomt forekommende art fandt jeg 16 mai ved Fjelle i Onsø et rede med 7 æg, der viste sig 8 dage rugede. I redet lå imidlertid kun 6 æg, medens det 7de fandtes mellem det af hår og fåreuld samt nogle fjær lavede rede og det for samme anbragte rige underlag af mos, ovenpå hvilket ægget må være lagt inden fuglen havde nået at få redet færdigt. Dette æg var selvfølgelig friskt. Redet lå i et naturligt hul i en frisk asp. Det første æg har antagelig været lagt 2 mai.

Granmeis *Parus borealis*: Ved Dammyr i Ålebjergene fandt jeg et rede i en rådden aspestubbe. Redehullet fandtes tidlig i april under arbeide. Indgangshullet, der ellers hos denne art pleier at være cirkelrundt, var i dette tilfælde temmelig uregelmæssigt. Det første af de 9 æg, som blev taget 4 mai, var lagt 24 april. Under æglægningen overdækkedes æggene, når fuglen forlod redet. Da kullet var fuldlagt befandtes 2 af æggene liggende ovenpå de øvrige. Redet bestod af enebarkstrimler og var indvendig belagt med nogle få fjær.

Toppmeis *Parus cristatus*: Reder: Dyret i Onsø 15 april. 6 friske æg. Ikke taget.

Ålebjergene 22 april. 6 æg 3/4 ruget. Hullet i en tør stubbe crr 5 alen høit var ikke hakket af fuglene.

Ålebjergene 29 april. 5 æg 3/4 ruget omtrent. Redehullet var et gammelt hul i en gammel aspestubbe. Ikke taget. Det første æg i de to første reder lagt 10 april, i det 3^{die} 18 april. Anm. for april: 18 april. Jens Dyret havde 15de fundet et rede med 6 æg, hvilke jeg dog ikke tog. 22 april fandt jeg i Ålebjergene i en tør stubbe et rede med 6 æg, der allerede var 3/4 ruget. Hullet var crr 5 alen fra marken og ikke hakket af fuglens. 29 april. Et for 14 dage siden i Ålebjergene fundet og da endnu ubelagt rede indeholdt idag 5 stærk rugede æg. De blev ikke taget, men viste sig ved vandprøve omtr. 3/4 varmt. Redet lå i en gammel aspestubbe i et gammelt hul.

Trekryper *Certhia familiaris*: Et rede fundet ved Langgård i Onsø indeholdt 24 april

6 æg, som fuglen da lå og rugede på. redet lå i en fjeldsprække. Da det 30 april blev undersøgt, fandtes det forladt, fordi en mostot var faldt ned i det, hvorfor jeg da tog æggene, der viste sig 4 dage ruget. Det var således vanskeligt at bestemme når det første æg var lagt, men senere end 19 april har det dog ikke været.

Spettmeis *Sitta europaea*: Ved Fjelleødegård i Onsjø, hvor jeg i 1891 havde fundet et rede i en asp, fandtes igjen i år rede i det samme træ, efterat det i de to mellomiggende år ikke havde været benyttet. Da det 16 mai blev undersøgt, indeholdt det netop klakkede unger. Da der neppe har været under 6 æg må det første æg altså være lagt omtrent 28 april.

Låvesvale *Hirundo rustica*: Ankom 3 mai. Om form. 8 mai iagttog damskibsfører G. Larsen udenfor Sjøsterørerne mange svaler, som kom trakkende over sjøen i nordlig retning. 10de var den talrig. Ved Saltnäs vestligst i Onsjø har der isommer ifølge meddelse af 23 juli af Olaves Olsen Saltnäs hækket et par svaler, som begge vare "ganske hvide" i hans naboes lade. De tiltrak sig alm. opmærksomhed på stedet, da sådanne aldrig var seet der tidligere. Efter senere meddelse af 25 oktober skulle også ungerne have været hvide da de kom ud. Der hækede ikke flere par i samme lade.

Hovedmassen forsvandt pludselig 30 august, og efter denne tid er kun efternølere, sandsynligvis væsentligst sene kuld, observerede. Således holdt der sig ved Lund i Onsjø endnu 8 september nogle stkr. ligesom også enkeltvis individer oftere blev obs. indtil samme dato på andre steder. Senere er dog en hel svärm af udelukkende ladesvaler obs. ved Glengshølen ved Sarpsborg 26 september (individer på gjennomreise?) og et ensligt individ ved Gräsvik 30 september.

Taksvale *Hirundo urbica*: Ankom 28 april og har allerede strax vist sig i betydeligt antal, men hovedtrækket kom samtidig med foregående 9 mai. Allerede de tidligst ankomne såes strax ifærd med at istandsætte sine gamle reder. Afreisen foregik samtidig med ladesvalen 30 august, da de med en gang forsvandt så fuldstændig at ikke en eneste vides obs. efter denne dag. Vinden var ved afreisen N. og N.V.

Linerle *Motacilla alba*: Ankom 31 marts, da den allerede er obs. på flere forskjellige steder. Da vinden også i de følgende dage var gunstig fortsatte trækket raskt. If. styrmanden på bark "Jenny" kom der nat til 27 april, da skibet på reise fra NewCastle til Fredriksstad under S.V. vind befandt sig på 57° 47" n.br. og 3° 24" o.l. eller omtrent 25 mil S.V. af lister, ombord flere småfugle, hvoriblandt også en linerle.

20 mai fandt jeg på Rauø et rede i den bratte fjeldvæg på Rauøkvalven i nogle få alens afstand fra det gamle pilegrimfalkrede fra ifjor. Også i år havde pilegrimfalken sit rede i den samme fjeldvæg og visselig ikke langt fra det sted, hvor det var ifjor, men som det på grund af fjeldvæggens utilgjængelighed ikke lykkedes mig at finde. Linerleredet indeholdt 3 friske æg. Dets beliggenhed var ganske åben indved en afsats der skjød noget udover så redet var beskyttet mod regn. Foran voxede lidt græs og nogle urter, der kun afgav et let skjul. Allerede 2 juni var et linerlepar ude med sine unger, der var så forsikkomne, at de med lethed fløi med dem, hvor det faldt sig. Dog var de neppe efter den duntuppede dragt og kun tommelengs stjert at dømmes, mer end 12 à 13 dage gamle. Et andet kuld derimod forlod først 27 juni redet. Her var altså så en stor forskjel i tiden mellem de første æg. Medens det første æg i det ene tilfælde har været lagt omtrent 2 mai og i de toende andre først 18 og 26 mai, er det dog neppe rimeligt at disse sidste har været af 2^{det} kuld. Når linerlerne om efteråret slutte sig sammen og leve mere selskabeligt tilbringe de alm. nätterne i større phragmites ansamlinger ved elvebredder og lignende steder, hvor jeg ofte har seet dem samlede i meget stor mængde ofte endog sammen med en hel del andre arter såsom gulerler, svaler ja endog står. Derimod har jeg ikke forhen seet dem samle sig i træer for at overnatte. Dette har jeg imidlertid iagttaget ihøst. Fra slutten af august søgte således et stort antal i længere tid til forskjellige haver på Gräsvik, hvor de toge store tatte træer eller tatte klynger af træer til nattekvarter. Allerede ved solnedgang eller en god times tid før mørket indtrådte begyndte de at samle sig, og hvor de første havde slået ind vedblev også de efterfølgende at tage plads, ligesom det skulde være efter en forud truffen aftale, hvor de skulde hvile for natten, thi sjelden tog de to aftener efter hinanden den samme plads. De kom altid i mindre selskaber på en 2, 3-7, 8 stkr. som iregelen strax sloge ind og vare derefter ganske tause, så det var aldeles påfaldende hvordan de senere ankommende, som strømmede til fra alle kanter kunde vide hvor de andre vare. Det stod på en halvtimes tid til 3 kvarter inden de vare samlede, og gik deres tal en aften som jeg den hele tid gav agt på dem op til mellem 150 til 200 individer. Først ved fuld lys dag begyndte de at give lyd fra sig, hvorpå forlode nattekvarteret, ikke alle på en gang, men lidt efterhånden og i små lag. Anm. for sept. 1 sept. Igår aftes mellem kl. 6 og 3/4 7 så jeg en mængde linerler samles i poplerne i Ryans have. I hele dette tidsrum strømmede da stadig til fra alle kanter i små selskaber på en, 2, 3-7, 8 stkr. Ligesom det forud skulde være overlagt, styrede de alle til de nærmeste træer, hvor de sloge ind øiensynlig for at overnatte. Indtil kl. 3/4 7, efter hvilken tid der ikke syntes at komme flere, var der udentvivi samlet 150 - 200 individer. En arbeider i fabrikken, som jeg fik til at holde øie med dem om morg. for at undersøge, om de havde tilbragt natten der, samt når de igjen forlode sit natherberge, berettede, at di, efterat det var begyndt at lysne endnu længe sad ganske stille uden engang ved nogen lyd at give sig tilkjende. Først da det kl 1/2 5 var næsten fuld dag, begyndte de at give lyd og forlod så nattekvarteret, ikke alle på en gang, men lidt efterhånden og i små lag, der alle drog en vei, ud mod elven. 12 sept. Siden har den hver aften ved solnedgang samlet sig en stor mængde linerler for at overnatte i forskjellige haver på Gräsvik. Allerede ved solens nedgang begynde de at indfinde sig, men tage ikke altid det samme nattekvarter. En aften vælge

de de store popler i Ryans have, hvor da alle samle sig, en anden aften en tæt klynge af lind, løn og asketræer i G. Larsens have eller en anden aften igjen kastanjerne i høvlmester Halvorsens have. 22 sept. Idag synes linerlerne med en gang stærkt aftaget. Det har inat været temmelig kold med rimfrost, men stille og er idag et svagt nordligt drag. De har i den sidste uges tid ikke indfundet sig på de før nævnte steder om aftenene, og har de således fundet andre overnatningssteder, som de har foretrukket. 24 sept. Idag er de fleste linerler forsvundet. Igår N. smukt, idag O. 26 sept. Idag har jeg kun seet et par linerler, og der synes således at været meget få tilbage. 30 sept. var der endnu linerler at se såvel på Gråsvik som ved Åle.

Allerede 22 september var afreisen for en stor del tiltrådt og inden 26de var de fleste reist. Kun nogle få eftermølere såes endnu til 8 oktober. Et individ med en dårlig ving, som det bar i hængende stilling, såes indtil tæt under jul. Den var dog ikke dårligere end at den tilsyneladende fløi ganske godt.

Gulerle *Motacilla flava*: Ankom 10 mai. Trækket gik hurtigt og er den kun iagttaget nogle få dage og temmelig sparsomt. Også på høsttrækket var den lidet talrig. Er bemærket fra 10 august indtil de første dage af september.

Skjærpiplerke *Anthus obscurus*: Et rede fundet på Fladeskjær i Onseholmene 9 mai indeholdt 4 æg, der var ruget 4-5 dage. Det første æg således lagt 2 mai. Redet, der udelukkende bestod af større strå, lå mellem græsset i en fjeldkløft.

Heipiplerke (engpiplerke) *Anthus pratensis*: De første engpiplerker viste sig allerede 12 april og fortsatte den at komme også i de følgende dage begunstiget af smukt S.O. veir. I den sidste uges tid af april var den særdeles talrig, men allerede i de første dage af mai var største delen trukket videre og kun sparsomt er den endnu bemærket til henimod midten af mai. Den er om høsten observ. allerede 12 august, men forekom dog i denne måned og den første uges tid af september endnu meget fåtallig. Den 9 september var den med en gang indtruffet i stor mængde og forblev talrig måneden ud. I de første dage af oktober trak de lidt efter lidt bort indtil de ved 22de var forsvundne.

Trepiplerke *Anthus arboreus*: Ankom 25 april. Den var alm. endnu i den første uge af september. Et individ bemærket endnu 23 september.

Kornspurv *Emberiza miliaria*: Siden kornspurvenes opråden her i vinteren 92-93 er intet sikkert iagttaget om dens vedvarende forbliven i egnen. Dog formenes et individ at være iagttaget 17 marts i den trakt, hvor den netop den gang viste sig.

Hortulan *Emberiza hortulana*: Ankom 28 april. Der var da S.V. og de par foregående dage S.O. vind. Et rede ved Dyret i Onse indeholdt 23 mai 5 fire dage rugede æg. Det lå på marken mellem røsling og var fast bygget af mos, lav og strå, hvilket sidste udgjorde den væsentligste bestanddel foruden også enkelte lyngkviste, indvendig foret med hårfine rødder samt hestetagel. Indvendig diam. 2 1/4", dybde 1 3/4". Et andet rede taget ved Fjelle i Onse 30 mai indeholdt 5 kun 2 dage rugede æg. Også dette rede var temmelig fast bygget, men udelukkende af fine strå, men var som det første udforet med finerodtrevler og hestetagel. Indvendig diam. 2 3/8", dybde 1 1/2". Det første æg i disse kuld lagt 16 og 25 mai. Den var alm. endnu 28 august. Af Arvesen er den endnu bemærket indtil nogle dage ud i september, hvorefter han ikke mere så den, men endnu hørte den af og til i luften om aftenene i skumringen eller lidet efter at det var blevet mørkt indtil 16 september.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*: Ankom 5 april, men var dog fornemmelig hyppig i den sidste del af måneden. I sidste halvdel af september indtil 16 oktober var den alm., men er også bemærket i de følgende dage indtil 23de.

Gråspurv *Passer domesticus*: Allerede 13 marts var et gråspurvpar begyndt at bygge rede på taget af mit hus, hvorefter hannen den hele dag sad i tagrenden udenfor og foredrog sin tarvelige sang uagtet den manglede det halve overnåb. Da gråspurven her på stedet efterstråkes meget med salonbørse, er det rimeligvis på denne måde, den har mistet næbbet og rimeligvis også kort tid efter livet, da parret snart efter forsvandt fra de påbegyndte rede.

Bokfink *Fringilla coelebs*: Allerede 12 marts begyndte de første bogfinker at komme. Den 19 marts om morgenen hørtes flere synge fra grantoppene i Ålebjergene. Hovedtrækket foregik i dagene 21 og 22 og tildels 23de. Den 18, 19 og 20de var der smukt sydlig veir, 21 og 22de stille og 23de nordlig, men fremdeles smukt. Trækket beg. ved solopgangen om morgenen og varede gjerne til 1/2 10 tiden om form. Da der om morg. 22 var stærk tåge begyndte trækket senere, nemlig først efter at solen ved 8 tiden havde spredt tågen så meget at høidene i synskredsen blev synlige. En uges tid ud i oktober var bogfinken for største delen reist, men er dog endnu bemærket fåtallig indtil 18 oktober. Et enkelt individ havde i slutten af december tilhold på Gråsvik, hvor den holdt selskab med 3 bjergfinker.

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*: Ankom allerede 31 marts. Den er forøvrigt kun lidet bemærket under vårtrækket. En og anden er seet på træk indtil midten af april. Om høsten bemærket fra 6 september. Uden egentlig at være talrig, men dog ganske hyppig er den siden bemærket indtil 18 oktober. I slutten af december er 3 stk. en tid iagttaget på Gråsvik.

Grønnefink *Linota chloris*: Forekom i betydeligt antal hele vinteren 93 - 94 og såes ofte i store flokke. Tildels såes også disse flokke i selskab med flokkestrosvärmarna og vare da ligeså sky som disse. Også når flokkene fløi, fulgtes de under sådanne omstændigheder ad, men grønnefinkerne rigtignok som en tæt sluttet flok midt inde i den spæde flokkestrosvärm. I år var igjen kolonien på Rauø nok så talrig, og håkede der i nærheden af hinanden flere par, af hvis reder jeg fandt to stykker. Også ved Brække i Onsø fandt jeg et rede, uden at der dog på dette sted syntes at hække flere par. Af disse reder fandt jeg det ene allerede fuldt færdigbygget 20 april (Rauø), medens æglægningen først begyndte 10 dage senere. Det indeholdt 13 mai 4 crc 11 dage rugede æg, som blev taget. Det andet rede, som jeg fandt sammesteds 13 mai, indeholdt da allerede 4 crc to dage gamle unger.

Det tredje rede, som blev fundet ved Brække vestre i Onsø 6 mai, indeholdt 4 æg som blev taget 9 mai og da viste sig 4 dage ruget. Det første æg i disse reder var altså lagt henholdsvis 30 april, 26 april og 3 mai.

Samtlige reder, der havde en påfaldende lighed med loxiareder, såvel i udseendet som hvad bygningsmaterialerne angik, lå i grantræer, de to på Rauø fundne mellem tætte grene ude mod enden af en af disse i mandshøide, det ved Brække fundne derimod lå i 6 alens høide i en liden crc 8 alen høi gran på en gren et stykke fra stammen. Ligesom loxiarederne var de forholdsvis store og tykke byggede hovedsagelig af grankviste og granlav med enkelte grove strå og lidt mos iblandt. Også den indvendige udførelse var væsentlig granlav, i det ene rede (fra Brække) indblandet med enkelte strimler af enebark.

I de to reder på Rauø var granlaven belagt med et lag af fine strå, rødder hår og fjær, hvilket manglede hos Brækkeredet. Den udvendige diam. var crc 5", den indvendige 2 1/4", dybden 1 1/2". Den rugende fugl lå meget fast på redet og fløi ikke af før redet eller de grene hvorimellem det lå, blev berørt. Efter at være afjaget viste den en stor iver efter atter at gå på redet, men lagde dog herunder en stor forsigtighed for dagen. Sin nærværelse i nærheden røbede den aldrig ved nogen utolmodig eller angstelig lok, men smuttede tyst og stille om mellem de tætteste grene af nærliggende træer, indtil den troende sig ubemærket hurtig smuttede på redet, hvilket også kunde lykkes den så godt at jeg uagtet posteret ved samme træ som redet lå i dog ikke mærkede at den indfandt sig, idet den altid kom fra modsat kant. Når den så igjen blev skræmt af redet indslap der den dog gjerne et svagt angstskrig. Ungerne ere længe blinde. Således havde ungerne i det 13 mai fundne rede endnu 20de ikke fået øienene op uagtet de da vare 8 à 9 dage gamle og fuldstændig halvvoxne. Om høsten så jeg nogle endnu 28 oktober, men har ikke senere bemærket den.

Tornirisk *Linota cannabina*: Ankom 17 marts og var allerede 21de alm.

I begyndelsen af juli fandtes i en have på Gråsvik et forladt rede i en ribsbusk med det usædvanlig store antal af 7 æg, hvilke imidlertid vare rådne. Inden midten af september var den for en stor del draget bort, men var også endnu fremdeles ganske almindelig indtil den senest er bemærket 18 oktober. Endnu i de sidste dage af september hørte jeg den synge.

Bergirisk *Linota flavirostris*: Er også ihøst bemærket i skjærgården, hvor en større flok blev påtruffet 23 oktober.

Gråsisik *Acanthis linaria*: Er bemærket på høststrækket fra begyndelsen af oktober og var omkring midten af samme måned talrig.

Grønnsisik *Acanthis spinus*: Sisiken havde om vinteren ikke været meget at se til, men fra begyndelsen af april blev den med hver tid talrigere og var i mai måned at træffe næsten overalt. Nogen videre forplantning synes der imidlertid ikke at være bleven af. I hele april måned streifede de endnu mest om i selskaber, men hørtes dog altid synge, og det var først i mai at enkelte såes parvis. Men også disse vare stadig på farten og syntes ikke at ville bosætte sig nogensteds. 9 mai såes et par i parring, men ligesålidt som noget rede var muligt at finde i nærheden, forbleve de dersteds. Endelig 13 mai lykkedes det at finde et rede på Rauø. Opmærksomheden på dette henleddes først ved den syngende hann, dernæst ved den uro hunnen viste da jeg nærmede mig det sted, hvor hannen sad. Redet fandtes i en tæt klynge af store og små graner og lå i en crc 6 alen høi gran i toppen, der på grund af beskadigelse var bleven forkrøblet og tæt. Men det var og forblev ubelagt og ved senere besøg var fuglene ikke mere tilstede. Det lille nette rede, der kun var ubetydelig over 3" i diameter bestod væsentlig af fine strå blandet med mos, skjæglav, tidsselfjun, barkstrimler, fjær og hareuld, samt yderst tillige af endel fine grankviste, og var indvendig foret med hårfine strå, rodtrevler, hestetagel og fjær. Den forblev meget talrig hele sommeren og høsten udover.

Dompap *Pyrrhula europaea*: Bemærket fra 23 september og var om høsten alm.

Grankorsnebb *Loxia curvirostra*: Fra midten af september og udover høsten var grankorsnebben temmelig talrig. Der fandtes endel grankongler.

Stær *Sturnus vulgaris*: Ankom 3 marts efter længere tids sydvestlig vind og var en uges tid senere alm., men er også seet på træk endnu 1 april. Den er iagttaget talrig endnu 16 oktober, men hvor længe den er forblevet i enen har ikke ladet sig bestemme.

Nøtteskrike *Garrulus glandarius*: Reder: 20 april fandtes ved Dale store et rede med 3 friske æg, der imidlertid tilligemed redet fandtes ødelagt 30 april. 30 april fandt jeg i Rødskoven et rede med 6 æg, der var 6 dage ruget. 9 mai fandt jeg ved Dyret et rede med 8 æg i påbegyndt rugning.

Det første æg i disse reder har altså været lagt 18 og 20 april samt 1 mai.

Rederne fandtes som sædvanlig på mere åbne steder enten ved rydninger eller i udkanten af skoven, hvor barskoven er blandet med krat af løvtræer, smågraner og ener og lå i toppen af små forkrøblede og tætte graner. Det ene rede lå i en fritstående liden gran på et udhugget sted. Rederne tidligere beskrevne.

Skjære *Pica europaea(caudata)*: I et rede ved Dyret blev det første æg lagt 18 april. Der blev lag 7, et daglig.

Kaie *Corvus monedula*: 5 marts i stille veir med tåge er de første kajer seet trække nordover. Den 11 og 12 marts er hovedtrækket foregået med S.O. og S.V. vind. Endnu i skumringen om aftenen 12te er en stor flok seet trække nordover. Sene trækflokke er seet 15 april og 10 mai, begge gange dog blot nogle få i følge. På høstrækket er flere flokke trukket over egnen allerede 5 og 6 oktober. Hovedtrækket foregik i dagene 15-18 oktober. Alt under nordlig veir. Senere er ingen bemærket.

Kornkråke(blåkråke) *Corvus frugilegus*: 8 mai er en blåkråke iagttaget i Ålekilen ved Gråsvik i følge med andre kråker.

Sidensvans *Ampelis garrulus*: Sidensvandens er om høsten bemærket allerede 20 oktober. Den blev dog ikke talrig og viste sig udover høsten kun her og der i små flokke.

Sanglerke=lerke *Alauda arvensis*: Efter mange dages S.V. til dels stormende veir begyndte lærken at indfinde sig 25 februar hilsende di bare marker og lyse udsigter til en tidlig vår med jublende sang. Under det vedvarende S.V. veir fortsatte trækket daglig og 1 marts var luften fuld af dens sang. Under et stærkt snefald under S.O. vind som indtraf 6 marts såes de i store flokke trække sydover, men da de så 13de vendte tilbage var der et livligt træk, der varede hele form. 16 mai hørte jeg ved Rød i Onsø en lærke synge i luften kl. 9 1/4 om aftenen, efterat det allerede var blevet så mørkt, at det vilde været vanskeligt nok at se at skyde rugde på træk. Himlen var overskyet, og det regnede noget. Formodentlig måtte den vel være opskræmt, eftersom den sang på en så usædvanlig tid, måske helst af en kat, denne både nat og dag, i skov og mark, ager og eng omstreifende røver. Om høsten synger ikke lærken til daglig brug, men endnu 23 september, det var en smuk dag, hørte jeg dem om morgenen synge som på en vårdag. Også 10 oktober, der var en vakker dag, sang de livligt i morgenstunden. 22 september observeredes de første på træk sydover og fortsatte trækket også 23de. 29 september trak de temmelig talrig, men der var dog endnu en hel del igjen. I de første 8 dage af oktober, da der næsten daglig var nordlig veir, var der omtrent til hver dag træk, og på rigtig smukke dage lod de endnu, idet de drog afsted, sin sang lyde ned fra luften til afsked. Endnu 12 oktober var lærken talrig, men i dagene 14de - 18de under N.O. og N. vind blev trækket afsluttet.

Trelerke *Alauda arborea*: Ankom 8 marts (S.O. vind) 15de var den alm.

Dens sang var nu at høre den hele dag igjennem indtil henimod midten af april, da den blev mere sparsom og kun hørtes nu og da om morgenerne. (Anm. for marts, april og mai). Marts - 8 marts om form kl. 9 (S.O.) hørte Arvesen en trälärle ved Tronddalen. 15 marts. Idag hørte jeg flere trälärker langs Ålelieerne, og synes den således allerede at været alm. 17 marts. Hans Simensen Fjeldengen fortalte at han dagen før det sidste snefald (dette indtraf 9 marts) havde hørt trälärken derude - altså allerede 8 marts. 22 marts. hørte jeg trälärken synge fra den tidlige morgen den hele form. udover, og endnu ved 2 tiden om eftermiddagen, da jeg befandt mig på hjemvei fra dagens udflugt hørte jeg den fremdeles stadig. Igåaftes hørte jeg den synge ved 6 tiden indtil skumringen indtrådte. 23 marts, på en lang tur opigjennem bygden, fra hvilken jeg først kom hjem kl. 1/2 6 om efterm. hørte jeg hele tiden trälärkens sang. Dog var den flittigst fra morgenen og udover form. April - 15 april. Trälärken er allerede ikke länger så flittig til at synge. Kun en tid udover morgenen idag hørte jeg dens sang. 18 april tog jeg ved Dyret et rede med 4 æg, to dage rugede. Redet lå på en bergrabbe mellem lyng. Hjalmar Dyret, som havde fundet dette rede, beretter, at et andet par, som holder til tæt ved gården, men hvis rede han forgjæves har eftersøgt, har ruget siden 3 eller 4 april, fra hvilken tid kun den ene af magerne har været at se. Idag så han begge to komme i følge med på jorden ved gården og flyve tilbage og på den lige ved husene liggende ås med mad i næbbet, så han troede, at de nu havde kläkket, hvorom der vel således ikke kan været tvivl. 22 april. Idag var trälärken næsten ikke at høre synge, hverken om morgenen eller om aftenen. Kun en gang hørte jeg en synge en kort stund ved 9 tiden om form. 28 april sang den på flere steder langs lieerne nok så flittig mellem 1/2 8 og 10 om form. Mai - sang 6 mai flittig om morgenen indtil 7 tiden. 18 april fandtes ved Dyret i Onsø et rede med 4 æg, der var to dage ruget. Det første æg altså lagt 13 april. Redet lå på en

bjergrabbe mellem lyng. Allerede 18 april såes et par, som drog føde til redet. Dette par, der havde sit tilhold tæt ved gården Dyret havde været gjenstand for gårdens søns daglige iagttagelse.

Redet havde han forgjæves eftersøgt, men da kun den ene af magerne havde været at se efter 3 eller 4 april, sluttede han, at rugningen da allerede var begyndt, hvilket syner at måtte forholde sig rigtig, eftersom begge magerne 18de hentede føde. Isåfald må det første æg formodes at være lagt allerede 1 april. Ligesom englærken er også trållærken obs. på træk om morgenen 29 september. En liden flok er iagttaget endnu 10 oktober og et enkelt individ 16 oktober.

Fjellerke *Alauda alpestris*: Stykjunker Hafslund modtog 23 oktober fra Sarpsborg et friskt individ til udstopning.

Dvergspett *Picus minor*: 4 januar så jeg en dvärg hakkespet i en have på Gråsvik.

Svartspett *Picus martius*: Bliver mere og mere sjelden heromkring. 2 september traf jeg et individ ved Hankøundet og 23 oktober er et individ skudt ved Ålelierne.

Vendehals *Lynx torquilla*: Ankom 28 april. 29 april så jeg såvel hunn som hann og 30te var den alm.

Gjæk *Cuculus canorus*: Ankom 1 mai og var allerede ganske alm. 5te. Jeg hørte den gale indtil 24 juni.

Tårnseiler *Cypselus apus*: 20 mai viste de første tårnsvale sig, men det varede usædvanlig længe inden hovedtrækket fulgte efter. Dette arriverede først i de første dage af juni, så den ikke kundes siges at være fuldtallig før 4 juni. Der indtraf nemlig på den til trækket begyndte et for årstiden usædvanlig surt veir med nattefrost og regn og hagelbyger om hverandre, hvilket veir varede i flere dage. De først ankomne syntes heller ikke at være i vårstemning, tyste og tause fløi de omkring, og som en eiendommelighed noteres, at deres sædvanlige stærke skrig, som de ellers ikke ere sparsomme med at lade høre til enhver tid af dagen, aldeles ikke var at høre før 31 mai. Også i år var der et sent kuld på Åle, hvor ungerne lå i redet endnu 27 august. Fra 16 august var tårnsvaleerne på Gråsvik kun at se morgen og aften, - et vidnesbyrd om at ungerne da havde forladt rederne. Endnu om morgenen 25 august var den fuldtallig tilstede, men om aftenen indfandt de sig ikke og er siden ikke mere observerede. Kun de to, som endnu havde sine unger i redet ved Åle var igjen, men om morg. 28de var såvel de som ungerne forsvundne.

Nattravn *Caprimulgus europaeus*: Ankom 11 mai. Om høsten så jeg den endnu 14 september.

Hubro *Bubo ignavus*: Ved Vansjø forekommer hubroen ualmindelig talrig. Et jagtparti fra Moss, hvoriblandt kjøbm. Chr. Sandberg har i år skudt ikke mindre end 5 voxne individer i denne trakt, foruden at de fandt to reder, af hvilke de toge ungerne, i det ene 2 stk., i det andet en.

Vandrefalk *Falco peregrinus*: Også i år havde pilegrimsfalken rede i Rauøkalven uden at det lykkedes mig at opdage det, skjøndt det af fuglenes adfærd tydelig fremgik, at det ikke kunde være langt fjernet fra det sted, hvor det lå ifjor. Ved undersøgelsen af det gamle rede fra forrige år viste det sig at det indeholdt et gammelt nu råddent æg. Æggenes antal havde altså været 4. Redet indeholdt nemlig den gang 3 unger, der altså havde skjult det ikke klækkede æg. Da jeg sidste gang søgte efter redet 20 mai, var kun den ene af falkene at se. Den anden lå altså da formodentlig og rugede.

Dvergfalk *Falco aesalon*: Er obs. allerede 15 marts. Om høsten så jeg en dvärgfalk 16 september.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*: Viste sig så sparsomt på vårtrækket, at ankomsten ikke har kunnet bestemmes, ligesom den idet hele i år har forekommet meget sparsomt.

Spurvehawk *Astur nisus*: En overvintrende spurvehøk observeret 3 februar.

Musvåk *Buteo vulgaris*: Ankom 28 marts.

Fiskeørn *Pandion haliaetus*: Af styrmanden på bark "Jenny" erholdt jeg 2 mai en af ham 27 april på reise fra NewCastle til Fredriksstad ombord fanget og dråbt fiskeørn. Nat til 27 april under S.O. vind, da "Jenny" befandt sig på 57° 47" n.br. og 3° 24" o.l. eller omtrent 25 mil S.V. af Lister, blev den først obs. at følge skibet, men omsider slog den sig ned på bougsprydet, hvor den derpå tilbragte omtrent hele natten. Her blev den dog flere gange forstyrret, så den forlod sin plats, og lagde sig da gjerne for det meste på vandet, hvorunder den holdt vingerne opløftede, men blev aldrig liggende mer end høist en 3, 4 minutter ad gangen, inden den igjen kom ombord. Om form. 27de, da den fremdeles vedblev at holde sig ombord kom den ned på dækket agter, hvor styrmanden så sit snit til at kaste sig over den og fange den under sin trøje. Exemplaret, der var en hunn, var nok så mager. Ventrikelen var også ganske tom.

Ringdue *Columba palumbus*: Ankom 2 april. Ringduen aftager mere og mere her i Onsø og er snart knapt at se.

Skogdue *Columba oenas*: Ankom 18 marts.

Turteldue *Columba turtur*: I høst er to unge individer af denne art skudt i nærheden af Fredriksstad. Det første individ, som blev skudt 29 september i Glemminge ved Frydenberg udenfor Fredriksstad blev påtruffet siddende på et gjerde. Exemplaret, som jeg fik anledning til at undersøge havde kråsen og ventrikelen fyldt med hvedekorn, i ventrikelen tillige en stor del kiselstene. Det andet individ blev skudt ved Bjølstad på Kragerøen (lige ved byen) en af de sidste dage i oktober. Exemplaret, som først kom mig i hände 13 november, var da i en halv opløst tilstand og fuldstændig ubrugeligt til præparation. Kråsen var

fyldt med arter af *vicia sativa*, som den havde hintet fra en vikkeager, på hvilken, den blev skudt, og hvor den også i nogen tid forud jevnlig var seet at furagere.

Høne *Gallus gallinaceus*: Fra hønseriet i Tronddalen (ved Gräsvik) modtog jeg 3 og 16 marts to kjæmpeæg lagte af høns af blandet race (närmest hvide italienerere).

Det første æg veiede 103.30 gram. det andet 96 gram, medens andre samtidig bragte fra samme hønseri veiede fra 43-70 gram. Selfølgelig var disse toblommede tvillingæg.

"Rakkelhane" Storfugl x orrfugl "*Tetrao urogallus-tetricides*": En erfaren spilskytter Berstrand Andersen fortalte mig 30 april, at han morgenen forud havde seet en "kvikkert" spille på Langøen (Kragerøen), en af tiuren benyttet legeplads. Spillet var stærkere end tiurens og kunde høres på lang afstand - flere hundrede alen. Sammenlignet med tiurens og århanens spil fandt han det ganske uligt begge disses, dog kunde det muligens have noget tilfælles med århanens.

Jerpe *Tetrastes bonasia*: I Onsø, hvor jerpen nu er så sjelden, at den for det fleste er en ukjendt fugl, hændte det i høst ved Gjølborg at en sådan blev fanget i en trostesnare.

Sandlo *Charadrius hiaticula*: Var allerede ankommet 21 marts og forekom talrig inden månedens udgang.

Heilo *Charadrius pluvialis*: Er iagttaget fra 17 april. Om høsten indfandt den sig noget før midten af august. To individer som 17 august blev bragt til byen sortbugede ældre fugle.

Tundralo *Charadrius squatarola*: Der ifjor forekom så talrig om høsten, fornemmelig på Øren, er ikke iagttaget iår.

Vipe *Vanellus cristatus*: Ankom 15 marts. Anm for marts og april: *Marts - 20 marts. 17de så Martin Hanssen Fuglesang på et jorde ved Stenaker 4 fugle af duers størrelse, mørke med noget hvidt hvilke vistnok må have været viber. 22 marts. Ved Dale store såes 15de 5 viber på et jorde, hvilket bekræfter den først modtagne meddelelses rigtighed. 30 marts er den iagttaget ved Eløen ved Moss af G. Larsen. April - 17 april. If Hans Olsen Skåre holdt der i begyndelsen af denne måned en viber til i nogle dage i Skårekilen.*

Tjeld *Haematopus ostralegus*: Ankom 4 marts, men blev dog først over midten af måneden almindelig.

Rugde *Scolopax rusticola*: Ankom 21 marts i smukt stille veir (de foregående dage S.V. vind). Den første rugde blev observeret på morgentræk 22de, men på en længere tur med hund samme dag fandt jeg dog kun en rugde. Der var altså endnu ikke kommet mange. Men nat til 23de, fremdeles stille veir, kom mængden. Fra mørkets indtred til kl. 11 om aftenen iagttoges stadig det skarpe pist i luften af arriverende rugder, og 23de var der mange at træffe langs skovlierne såvel som ind i tykke skoven, hvor forlængst al sne var borte. Flere skyttere, som var ude på spilskyttere om morgenen 23de, havde alle hørt den på morgentrækket. Aftentrækket var strax i fuld gang:

24 marts. Godt træk om aftenen. Smukt stille veir. En rugde fløi under aftentrækket mod en telefontråd og slog sig ihjel. 25 og 26 marts. Dårligt træk. Tåge og surt veir.

27 marts beg. trækket ved Ålelierne kl. 6.54" og var i 20 minutter livligt. Stille smukt veir.

28 marts beg. trækket ved Ålelierne kl. 7.8". Livligt træk uagtet. stærk S.V. vind.

29 marts beg. trækket ved Tronddalen kl. 6.59". Godt træk. 2^{dre} gang kl. 7.5". Skudt. Stærk S.V. vind. 30 og 31 marts dårligt træk. Flere jægere havde disse aftener ingen seet uagtet, smukt veir. De fremmede rugder havde altså forladt egnen.

De følgende aftener indtil 6 april var der få rugder på trækket, og efter 6 april har det endog været ganske slut på de heromkring alm. besøgte poster.

19 april beg. trækket på Rauø kl. 8.41 og varede til kl. 9, men var dårligt. 13 mai beg. morgentrækket på Rauø kl. 1/2 1 og varede helt til kl. 2.23", i hvilken tid jeg hørte 7 træk. De 3-4 første træk med 5-7 minutters mellemrum, de sidste med længere. Da den trak sidste gang, var det allerede ganske lyst. Veiret var gråt og skyet og noget blæsende fra N.O. 20 april fandt jeg et rede med 4, to-tre dage rugede æg på Rauø. Det første æg altså lagt 15 april. Redet lå vel skjult og beskyttet under en liden tæt granbusk helt i udkanten af den mod havet vendende forkrøblede skov og var en i den forhåndenværende mos dannet fordybning, der intet andet materiale indeholdt med undtagelse af nogle få små fjær af fuglen selv. Når afreisen er foregået kan som sædvanlig ikke bestemmes. Den er observeret endnu 29 oktober. Men også i november måned, der var usædvanlig mild, er en rugde observeret så sent som 25de.

Dobbeltbekkasin *Gallinago major*: Fåtallig på høstrækket og observeret endnu 9 september.

Enkeltbekkasin *Gallinago media*(*Scolopax gallinula*): Ankom 31 marts og var strax almindelig. Den var endnu fåtallig tilstede 20 oktober, men forsvandt ved en da indtrædende kuldeperiode.

Kvartbekkasin *Gallinago gallinula*: 22 april er en småbekkasin påtruffet på Kragerøen, hvor den lå i en veigrøft.

Tundrasnipe (krumnebsneppe) *Tringa subarquata*: 30 august er et individ skudt sammen med nogle *Tringa alpina*(myrsnipe) på Øren.

Myrsnipe *Tringa alpina*: Forekom under høstrækket fra slutten af august ganske fåtallig på Øren og i holmerne, hvor den senest er skudt 9 oktober.

Dvergsnipe *Tringa minuta*: Har vært meget fåtallig under høstrækket. Nogle stkr. er skudt på Øren 15 september.

Storspove *Numenius arquatus*: Er observeret allerede 13 marts. Fra 19 samme måned har den været almindelig. If. meddelelse af kjøbm. Chr. Sandberg i Moss hækker årlig nogle få storspover på en større mose på Dillingøen i Vandsjø.

Småspove *Numenius phaeopus*: Iår er atter småspoven først sent observeret. Der er med sikkerhed ikke iagttaget få 16 april.

Strandsnipe *Actitis hypoleucos*: Dens ankomst er ikke iagttaget. Om høsten er den bemærket endnu 2 september.

Grønnstilk *Totanus glareola*: Er ikke bemærket på vårtrækket. På høstrækket er den bemærket allerede 25 juli og er endnu iagttaget 19 august.

Gluttsnipe *Totanus glottis*: (se anm. for april) 30 april. Om efterm. 28 april hørte Arvesen ved Trondalen et par snepper, som han påstår var glutsnepper, der trak høit i luften. Han fik imidlertid ikke øie på dem, men kjendte dem på deres "umiskjendelige" skrig. Iagttagelsen må dog ansees usikker.

På høstrækket er den iagttaget allerede fra 5 august på forskjellige steder. Et individ som jeg skjød på Øren 19 august var en ungfugl.

Stork *Ciconia alba*: Ved gården Haugen i Borge viste sig 26 april 3 storke, som endnu opholdt sig på samme sted den følgende dag, da den ene af dem blev skudt. Exemplaret blev erhvervet af stykjunger Hafslund, der har den udstoppet.

Gråhegre *Ardea cinerea*: I midten af september måned er en heire skudt i Skårekilen i Onsø.

Åkerrikse *Ortygometra crex*: Ankom 8 mai. Om høsten er et individ iagttaget 10 september.

Myrrikse *Phalaridium porzana*: Er observ. 14 mai. Efterat den i længere tid ikke havde ladet sig høre gav den om aftenen 6 september en længere concert i Ålekilen, men var siden igjen fuldstændig taus.

Sothøne *Fulica atra*: Et overvintringsindivid - ungfugl - blev en af de sidste dage i januar ihjelslået på Gråsvikfloen.

Sangsvane *Cygnus musicus*: 21 oktober er en hvid svane observeret udenfor Onsøskjærene.

Sædgås *Anser segetum*: Under høstrækket er to sædgås skudt ved Ellingårdskilen i Onsø 25 og 26 september, af et selskab på 3 stkr., som haved slået ned der. Ligeledes er også 25 september et individ skudt i Råde ved Vandsjø.

Grågås *Anser cinereus*: Ankom 10 marts. Fra denne tid er jevnlig flokke seet trække nordover indtil 10 april for det meste under S.O. eller S.V. vind eller i stille veir. En flok, som obs. 27 marts under N. veir trak fra O. - S.V. For det meste kom flokkene tidlig om morgenen. Siden 10 april vides ingen gåse flok obs. før 28 april, hvorefter da i de følgende dage indtil 10 mai er obs. mange flokke, der samtlige holdt en mere østlig retning. Ikke alene den store tidsforskjel, men også togenes kurs viser tydelig at disse sidste må være andre arter. Også disse kom i føieligt veir (S. og SV.) men ligeså ofte om afterne som om morgenen. Høstrækket foregik som sædvanlig meget hurtig imellem 20 og 28 september såvel i sydlig som nordlig veir. At ialfald flere af trækflokkene har tilhørt *segetum* fremgår af de ovenfor omtalte skudte individer.

Gravand(fagergåsen) *Tadorna vulpanser*: Ankom 21 marts. 3 juli så jeg i Onsøholmene en familie fagergjås med ganske små unger. Som altid før iagttaget fulgte begge forældre ungflokken.

Stokkand *Anas boscos(boschas)*: En hann skudt 14 september havde på det nærmeste anlagt vinterdragten. Dog var hovedet og halsen endnu næsten uforandret, idet kun en og anden fjær af den nye dragt tittede fram, ligesom halsringen endnu ikke var begyndt at komme frem.

Krikkand *Anas crecca*: En flok krikänder holdt sig omkring midten af april måned i nogen tid i Skårekilen.

Bergand *Fuligula marila*: Var om høsten ganske alm. på sine steder i skjærgården. En mand fra Ovenøen i Råde havde således dersteds i løbet af høsten skudt omkring et halvt snes stkr. af denne art, som han kaldte *blånåbänder* og medbragte endnu 8 december til Frstad torv en hann i overgangsdragt (Anm. for decbr.) 8 decbr. På torvet så jeg idag hos en mand fra Ovenøen i Råde blandt endel andre ånder, som han havde skudt og medbragt også en bjergand hann i overgangsdragt. Manden, som angav i det hele at have skudt omkring en 100 ånder af forskjellige slags ihøst, fortalte at henvend et halvt snes deraf havde været af denne art, som han kaldte, "blånåbbänder". Den var nu ikke mange at se af dem længer, hvorimod de havde været ganske alm. tidligere ihøst.

Sjørre *Oidemia fusca*: Enkelte individer af denne art bragtes til torvs i oktober måned.

Svartand *Oidemia nigra*: Allerede i de første dage af mai hørtes svartänderne trække opigjennem landet om afterne, hvilket træk varede til ud over midten af måneden. Under de samme tid var den også talrig i

skjærgården. Om høsten var den talrig fra slutten af september. En mængde blev skudt i løbet af oktober og november. Skjøndt i aftaget mængde forekom den endnu i december ganske talrig og skudte individer førtes fremdeles stadig til byen.

Kvinand *Claugula glaucion*: Var i januar og februar ganske alm.

Laksand *Mergus merganser*: Forekommer også om høsten indseerne. 20 oktober bragtes således til Fredriksstad et individ af denne art - en hunn - der var skudt i Vandsjø.

Havsule *Dysporus bassanus (Sula bassana)*: Der var talrig i efteråret 93 var fremdeles alm. i januar måned, men vides ikke bemærket længere fremover. Om høsten var den ikke stort at se til før i slutten af december, da den atter var talrig. Den bliver undertiden hængende i sildegarnene. En fisker havde på denne måde i kort tid fanget 3 stkr.

Polarmåke *Larus glaucus*: Optrådte i januar temmelig almindelig og ikke få blev i denne tid fældet. Således modtog stykjunger Hafslund 6 individer til udstopning. De fleste af de fældede var ældre blåryggede individer. I december måned er den atter påtruffet og et ungt individ skudt.

Sildemåke *Larus fuscus*: Er obs. indtil 8 november. Således er et par yngre individer skudt 28 oktober og 7 november, men også et ældre individ iagttog jeg 8 november. Mellem 31 oktober og 8 november så jeg dette sidstnævnte individ daglig flyve omkring på Gråsvikfloen.

Krykkje *Larus tridactylus*: Efter midten af oktober var renken talrig.

Rødnebbterne *Sterna macrura*: En terne, som i begyndelsen af september (senest 9de) er observeret i Ålebøgen, tør sandsynligvis have tilhørt denne art.

Makrellterne *Sterna fluviatilis*: Ankom 13 mai. Om høsten har jeg iagttaget den endnu 19 august.

Horndykker *Colymbus cornutus*: 27 oktober bragtes til Fredriksstad et ungt individ af den sortkravede toplom, der var skudt ved Karsøen i Singlefjorden.

Lomvi *Uria troile*: Spidsalken begyndte at vise sig i den sidste uge af september. Fra 20 oktober til henimod udgangen af november var den meget talrig. En notise om alkeungerne i Nordsjøen se anm. for november. *Alca torda* Alke- *Uria troile* Lomvi- 15 novbr. *If alle beretninger er alkerne nu meget talrige, hvilket også var tilfældet i forrige uge. G. Larsen fortæller, at medens han i tiden fra 8 juli til 9 aug. drev makreldorjning i Nordsjøen i den sidste del af denne tid så meget alker med sine unger ude på havet så langt fra land, at sådant ikke var i sigte. Den voxne var altid ledsaget af kun en unge, der var betydelig mindre end hin. Under 60° og sydover øst fra Shetlandsøerne, men ude af sigte af disse var de fornemmelig talrige.*

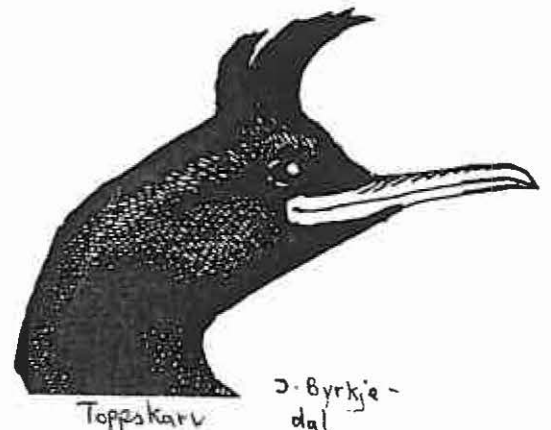
Alkekonge *Mergulus alle*: 3 februar såes blandt endel torvførte alker også en alkekonge. Om høsten er den iagttaget fra begyndelsen af oktober og var i sidste halvdel af november ganske alm. og er i den tid ofte truffet i mindre selskaber.

Lundefugl *Mormon arcticus*: 26 november er et ungt endnu ikke fuldvoxt individ skudt udenfor Strømtangen. Den var af størrelse mindre end en teiste, næbbet kun halvt udvoxt uden furer.

Alke *Alca torda*: Butalken er bemærket fra 5 oktober. Den var ligesom spidsalken fornemmelig talrig fra 19 oktober til henimod udgangen af november og forekom endog i overveiende større antal end spidsalken. Det var således ikke sjelden at udbyttet af jagten for 2/3 eller mere bestod af denne art.

TRÅKFUGLENS ANKOMST 1894

1. <i>Alauda aavensis</i>		25 februar
2. <i>Sturnus vulgaris</i>		3 marts
3. <i>Hæmatopus ostreologus</i>		4 "
4. <i>Corvus monedula</i>		5 "
5. <i>Alauda arboria</i>		8 "
6. <i>Anser cinereus</i>		10 "
7. <i>Fringilla coelebs</i>		12 "
8. <i>Numenius arquatus</i>		13 "
9. <i>Vanellus cristatus</i>		15 "
10. <i>Falco aesalon</i>	obs.	15 "
11. <i>Turdus merula</i>		16 "
12. <i>Linota cannabina</i>		17 "
13. <i>Columba oenas</i>		18 "
14. <i>Accentor modularis</i>		19 "
15. <i>Turdus iliacus</i>	obs	20 "
16. <i>Turdus viscivorus</i>		21 "
17. <i>Tadorna vulpanser</i>		21 "

18. Charadrius hiaticula		21 "
19. Scolopax rusticola		21 "
20. Luscinia rubecula		24 "
21. Buteo vulgaris		28 "
22. Motacilla alba		31 "
23. Fringilla montifringilla		31 "
24. Gallinago media		31 "
25. Columba palumbus		2 april
26. Turdus musicus		5 "
27. Emberiza schoeniclus		5 "
28. Turdus torquatus		10 "
29. Saxicola oenanthe		10 "
30. Anthus pratensis		12 "
31. Phylloscopus abietina		15 "
32. Turdus pilaris	obs	16 "
33. Numenius phaeopus		16 "
34. Charadrius pluvialis		17 "
35. Gallinago gallinula	obs	22 "
36. Luscinia phoeniceus		23 "
37. Anthus arboreus		25 "
38. Emberiza hortulana		28 "
39. Phylloscopus trochilus		28 "
40. Iynx torquilla		28 "
41. Hirundo urbica		28 "
42. Muscicapa atricapilla		29 "
43. Cuculus canorus		1 mai
44. Saxicola rubetra		1 "
45. Hirundo rustica		3 "
46. Ortygometra crex		8 "
47. Sylvia curruca		9 "
48. Motacilla flava		10 mai
49. Caprimulgus europaeus		11 "
50. Sylvia cinerea		12 "
51. Sterna fluviatilis		13 "
52. Phalaropus porzana	obs	14 "
53. Sylvia hortensis		17 "
54. Muscicapa grisola		18 "
55. Cypselus apus		20 "
56. Lanius collurio		22 "

1895

Skjøndt vinteren før nytår havde været meget mild og således var begyndt godt, - der var nemlig hele november igennem knapt minus nogen dag og i december temmelig få dager under 0, så der hverken var is på Gråsvikfloen eller såvidt sne, at der endnu havde været føre, - løb dog året ind med både kulde, sne og is, idet der de par sidste dage af december (94) havde sat i med kulde og tillige faldt noget sne. Gjennem hele januar og februar holdt temperaturen sig vedholdende meget lav og sank i januar flere gange ned i minus 20° C. og i februar nåede den endog ned i 24 og 25° C., så disse måneder opviste en middeltemperatur af henholdsvis minus 8.22 og minus 10.96^o C. Snemængden var dog ikke særdeles stor, men så meget føleligere var kulden som solen næsten aldrig kom frem og den stadige N. og N.O. vind ofte var temmelig skarp. Dette varede til midten af marts, da endelig et par dages storm fra V. 17 og 18 marts brød vinteren. Sneen tinede herunder med så ualmindelig fart, at der allerede den anden dag viste sig barflækker og på en uges tid var vandbassinet i Ålebjergene, hvor vandstanden i vinterens løb var sunket 2 meter, allerede næsten fyldt igjen. 26 marts var markerne halvbare. Den første udsprungne tussilago blev fundet på Gråsvik 4 april. Mai kom ualmindelig smuk med sommervarme og sprættende træer og buske. Granen satte rigelig kongler; men rognebær blev der ikke særdeles meget af.

Trækket begyndte ikke tidlig; men gik raskere da det begyndte. Flere af de sene arter kom i år usædvanlig tidlig. En uventet afbrydelse i trækket bevirkede et voldomt uveir med S.V. storm og snefok, som indtraf 9 april. Såvel foran dette uveir som isærdeleshed medens det stod på såes en stor masse af de allerede ankomne trækfugle vende tilbage. I flere timer i løbet af formiddagen 9 april trak ustandselig skarer af forskellige småfugle afsted og så tæt efter hinanden kom flokkene at knapt den ene var ude af syne før en ny flok viste sig. Hele det store tog fulgte den samme kurs mod S.O. Bogfinker, lærker, snespurve, småtroste og tomirisker udgjorde den største mængde. Men også adskillige flokke af store måger, ja endog en flok storskarve af betydelig størrelse såes samme dags eftermiddag - da veiret rigtignok havde lagt sig noget - trække sydover (de sidste dog med S.V. kurs): Og allerede dagen forud såes adskillige flokke af grågjås trække sydover, helt fra morgenen af, men flest om aftenen, ligesom de skulde have mærket iveiret tidligere end de andre fuglearter. Alene på Gråsvik iagttoges 7 sådanne gåseflokke alle på cir 30 - 40 individer.

Måltrost *Turdus musicus*: Ankom 7 april i ringe mængde, og trækket fortsatte kun småt i den første halvdel af måneden, da veiret var meget uroligt. Hovedtrækket kom først 20 april, hvorefter der et par dage forekom store mængder af den i udkanterne af skovene. Men så drog de strax videre.

Under et 9 april opstået uveir af S.V. storm med snedrev foregik et betydeligt tilbagetog af småtroste, hvoraf dog vistnok den største mængde må have været *Turdus iliacus* (rødvingetrost), eftersom *musicus* endnu var obs. meget fåtallig. Sammenlign forordet.

Reder: I et rede fundet 13 mai holdt de 5 æg netop på at klækkes, idet 2 unger allerede var forekomne. Det første æg har således været lagt allerede 25 april. Et senere rede, der endnu ikke var fuldt færdigbygget 5 mai indeholdt 18de 5 æg, der da var stærkt rugede. Dette rede lå i en tynd og nøgen gran 7 alen højt. Om høsten viste den sig mindre talrig end vanligt, og et 23 oktober indtruffet snefald fremskyndede afreisen, så der efter denne tid var ganske få tilbage. De sidste forsvandt ved udgangen af oktober.

Rødvingetrost *Turdus iliacus*: Et overvintrende individ bragtes 12 jan. sammen med endel *Turdus pilaris* (gråtrost) til byens torv. Individet var ganske nyfanget.

Den ankom 3 april; men trækket gik med en gang videre uden ophold i trakten. Ved et uveir, som indtraf 9 april observeredes store flokke af småtrost, som vistnok væsentligst har tilhørt denne art, trække sydøstover. Kun under et større træk som arriverede 20 april, opholdt den sig et par dage i egnen ganske talrig. På høsttrækket er de tidligste individer bemærket 6 oktober. Den forekom i første halvdel af måneden meget sparsomt og var heller ikke siden synderlig talrig. Et snefald 23 oktober påskyndede afreisen, og ved udgangen af samme måned var den forsvunden.

Duetrost *Turdus viscivorus*: Et par overvintrede individer obs. 2 marts. Den ankom først 7 april; men var først alm. efter 15de, da et større træk foregik. Om høsten var den noget talrigere end den pleier og såes omkring midten af oktober ret hyppig blandt den tørvførte kramsfugl. Endnu 2 november så jeg individer i flere trosteknepper, og var ialfald et af disse nyfanget.

Gråtrost *Turdus pilaris*: I januar måned var flokketrosten endnu meget talrig og blev fanget og bragt til byen i stor mængde; men i februar var den meste forsvundet. Vårtrækket ankom 22 april og foregik i løbet af få dage, i hvilke hver morgen talrige flokke såes trække nordover. Efter 28 april er den ikke bemærket. Om høsten indtraf den samtidig med snefaldet 23 oktober; men var kun en kort talrig, idet den største del forsvandt allerede i begynd. af november.

Svarttrost *Turdus merula*: Flere overvintrende individer bragtes i jan. måned til byens torv. Den ankom 27 marts og var ganske alm. til medio april. Om høsten såes den hyppig blandt den torvførte kramsfugl, talrigst i de sidste dage af oktober og første dage af november.

Ringtrost *Turdus torquatus*: Ankom 3 april. Mellem 11 og 22de var den ganske alm. Om morg. 15de i stille smukt veir iagttages adskillige som i små følger på et par, til tre, fire trak over Ålebjergerne. Om høsten er den som sædvanlig lidet bemærket. Et nyfanget individ såes blandt anden kramsfugl på byens torv 2 november.

Rødstrupe *Luscinia rubecula*: I januar måned holdt en rødkjälke til i forskellige haver på Gräsvik, fornemmelig hos min nabo kapt. G. Larsen, i den derværende haves tætte hegn og buskadsler, indtil den d. 18 januar var kommet ind på et loft, hvor den blev fanget og derpå bragt mig. Skjøndt jeg strax gav den friheden, blev den dog ikke bemærket mere end et par dage efter. Hos Larsen fortærede den brødsmler, som udkastedes til spurven. Den ankom fåtallig 2 april. De først ankomne søgte til haverne, da der endnu var meget sne i skoven. Først 14de var den alm.; men hovedtrækket ankom endnu senere, nemlig 20de. I et par dage efterpå var der yrende fuldt af den i skovkanterne.

5 september hørte jeg en rødkjälke synge på Hankø. Allerede 22 september var den for det meste forsvundet og er ikke bemærket senere end 24de.

Rødstjert *Luscinia phoenicurus*: Ankom 19 april. 26de var den almindelig.

Reder: I et rede ved Dyret i Onsø blev det 6te æg lagt 17 mai. Det første altså lagt 12te.

Et andet endnu ikke fuldvarpet rede med 4 æg fandt jeg ved Viken 23 mai. Første æg her altså lagt 20 mai. Den var endnu 11 september almindelig og er senest obs. 14de.

Steinskvettt *Saxicola oenanthe*: Ankom 15 april. Den først observ. var en hunn. Den var få dage senere alm. 10 mai fandt jeg på Søsterøerne 3 reder, alle endnu ubelagte og kun det ene fuldt færdigt. Skjøndt den endnu 9 september var alm., er den ikke bemærket efter 11 september.

Buskskvettt *Saxicola rubetra*: Ankom 28 april. Den er senest obs. 9 september.

Jernspurv *Accentor modularis*: Er på vårtrækket ikke obs. før 15 april. Veiret i første halvdel af april havde også været meget ugunstigt for trækfuglene. Ligesom med flere andre var tilfælde, kom også hovedtrækket af denne 20 april; men et par dage efter forsvandt denne ligesom alle andre samtidig ankomne. Om høsten er den obs. fra 10 september men idethele meget sparsomt.

Hagesanger *Sylvia hortensis*: Ankom 23 mai med engang almindelig.

Tornsanger *Sylvia cinerea*: Ankom 11 mai. 23 mai fandt jeg et fuldt færdigt; men ubelagt rede.

Møller *Sylvia curruca*: Ankom 12 mai. 23 mai fandt jeg et allerede halvfærdigt rede i en enerbuske.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*: Ankom 26 april under østligt veir. Et par dage senere var den almindelig. Endnu 8 september hørte jeg den synge (ungfugle). Den var endnu alm. 8 septembeber; men er ikke observeret senere end 9de.

Gransanger *Phylloscopus abietina*: Ankom meget talrig 20de april; men allerede et par dage senere var de fleste trukket videre.

Tornskate *Lanius collurio*: Allerede 29 april er en tornskade iagttaget ved Valle i Onsø og nogle dage senere (1 mai) atter en ved Tronddalen ikke langt fra førstnævnte sted. Sjøndt iagttagelsen er gjort af en meget dygtig fuglekjender, Adolf Arvesen, må jeg dog optage den med tvivl. Trods alle mine undersøgelser såvel på de nævnte steder som andre af dens sædvanlige tilholdssteder lykkedes det mig ikke at konstatere iagttagelsen med egne øine og selv har jeg først fundet den 23 mai. Men heller ikke Arvesen har gjenfundet den før ved sidstnævnte tidspunkt. 26 juni viste min nabo G.Larsen mig i sin have et tornskaderede med 6 nyklækkede unger, som lå vel 2 al. høit i en meget frodig og tæt hvid tornhæk. Redet lå så vel beskyttet at det var ganske utænkeligt at nogen fare skulde nå det her; men omforladden? et par dage senere havde dog katten ødelagt hele greien. At det dog ikke havde været så ganske let for den at komme til ungerne, vidnede den masse hår der i dotter hang igjen i hækken, om. Katten er småfuglenes værste svøbe.

Hagefluesnapper "Svart og hvid fluesnapper" *Muscicapa atricapilla*: Ankom 28 april ganske talrig. En hunn obs. 1 mai; men endnu 5 mai manglede de fleste hanner sin mave.

Gråfluesnapper *Muscicapa grisola*: Ankom 15 mai og var talrig 19de. Endnu midt i august var den fuldt alm. Fra 16 til 21de herskede en stadig sydvestlig vind; men ved da indtrædende nordlig forsvandt de fleste. Enkelte var dog endnu at se indtil 26 aug. På Hankø traf jeg endnu 8 september to individer.

Gjerdesmætt *Troglodytes parvulus*: Gjerdesmutteren, der hele vinteren 94-95 igjennem var alm. Gräsvik, fik jeg 22 januar anledning til at se, hvorledes den overnatter. Idet jeg om eftermiddagen i slumringen passerede forbi formand Pedersens have, hvor der i de talrige løvtræer er ophængt endel små rugekasser for meiser, fluesnapper, rødstjertes o.l. fæstede min opmærksomhed ved et livligt kvadder af flere gjærdesmutter, og efterat jeg haver standset et øieblik for at iagttage, hva der kunde være påfærde, ser jeg med et 5 stkr. i rad og følge komme flyvende lavt henad marken og svinger op i en stor eg, når hvilken

Jeg stod, og hvor der fandtes en af de nævnte rugekasser, og den ene efter den anden smutte ind i kassen. Jeg havde vel opholdt mig der endnu et kvarters tid for at iagttage, om de vilde forblive i kassen eller ikke, uden at se mere til dem, da en 6te kommer fra den modsatte kant og ligeledes raskt smutter ind i den samme kasse. Formodentlig indeholdt kassen et gammelt rede og ydede således et godt natteherberge i den netop hveskende stränge kulde. Allerede 14 september bemærket jeg igjen gjærdesmutteren på Gråsvik og var den siden efter alm.

Stjertmeis *Orites caudatus*: En liden flok på 6 stk. iagttaget 3 februar. Forøvrigt ikke bemærket.

Kjøttmeis *Parus major*: 6 jan. hørte jeg allerede talgoxen synge. Veiret var smukt med kun et par kuldegrader.

Løvmeis *Parus palustris*: En sumpmeise var i vinteren 94-95 en stadig gjäst på talgpinderne, der har været udsat for meiserne på forskellige steder på Gråsvik.

Trekryper *Certhia familiaris*: 3 februar hørte jeg en trækryber synge. Veiret var smukt, men temmelig koldt (minus 12°C.)

Låvesvale *Hirundo rustica*: Ankom 26 april. Den har i år været ualmindelig fåtallig, og det er påfaldende hvor stærkt svalerne aftage. De fleste trak bort allerede i de sidste dage af august, men endel holdt sig her endnu adskillig længere, og endnu 22 septbr. - sidste gang den blev obs. - såes en flok på omkring 100 individer, alle af denne art.

Taksvale *Hirundo urbana*: Ankom 6 mai. I endnu større grad end foregående er tagsvalen aftaget og her bliver år for år færre af dem. Afreisen foregik allerede 26 august (under N.V. vind). Intet individ er obs. senere.

Sandsvale *Hirundo riparia*: Synes at stå sig bedre og synes ikke at være aftaget så meget som de andre svalearter.

Linerle *Motacilla alba*: Ankom fåtallig 29 marts. Ved uroligt og slet veir blev imidlertid trækket afbrudt helt til midten af april. Et nyt mindre træk ankom 14 april (13 og 14de pent veir med V. og N. vind); men hovedtrækket kom først 20de, på hvilken dag en masse forskellige trækfugle kom. Allerede 31 mai såes udfløine unger (Anm. for 31 mai). 31 mai kom en voksen linerleunge ind på soveværelserne gennem et åbent vindu. Den havde endnu duntupper på hovedet og i nakken og var heller ikke stjerten fuldt udvoxt endnu. 15 september beg. afreisen og allerede 26 var der temmelig få tilbage. Dog var endnu nogle nølere jevnlig at se indtil 11 oktober. Endnu senere er et individ iagttaget ved Strømtangen fyr 25 oktober og 2 individer på Gråsvik 17 november.

Gulerle *Motacilla flava*: Ankom 1 mai, men var temmelig fåtallig på vårtrækket og er kun enkeltvis individer iagttaget. Den er senest obs. 16 mai. På høsttrækket er den iagttaget fra 6 august og var endnu 7 september ganske almindelig.

Skjærpiplerke *Anthus obscurus*: 10 mai fandt jeg på Søstrene to reder, hvoraf det ene (fuldt færdigbygget) var ubelagt, og det snart indeholdt 3 nylagte æg.

Heipiplerke (engpiplerke) *Anthus pratensis*: 21 januar traf jeg ved Borge i Onsø en engpiplerke, som sad ved landeveien på en sandhaug, hvis top var bar for sne. Den ankom fåtallig 15 april, men i større mængde i dagene 20-23 april. Allerede 1 mai var de fleste trukket videre og kun få er bemærket indtil 12 mai. Om høsten er den bemærket fra 31 august og var fra 7 september talrig indtil udgangen af måneden. Endnu en uges tid ind i oktober var den almindelig og er senest bemærket 14 oktober.

Trepiplerke *Anthus arboreus*: Ankom 25 april og var et par dage senere alm. Den forekom endnu 15 september ganske alm.

Gulvspurv *Emberiza citrinella*: I et rede, fundet 23 mai, indeholdende foruden 4 sortdunede, blinde, antagelig 5 eller 6 dage gamle unger også et ubefrugtet æg, har det første æg været lagt omtrent 1 mai.

Hortulan *Emberiza hortulana*: Ankom 28 april og var strax ganske alm..

Reder: 26 mai ved Åle 5 friske æg. Redet, der lå på marken i et krat af små asp og røslung var bygget af grove strå, indvendig belagt med fine strå, rødder og hestetagel. 27 mai ved Dyret 5 æg ruget i 5 dage. Redet på marken i en enertue bygget af grove strå, indiv. belagt med fine rødder, nødhår og hestetagel. 27 mai ved Dyret 6 friske æg. Redet under en ener bestod af grove strå med fine rødder, strå og hestetagel indvendig. 27 mai ved Dale store 6 friske æg. Redet ligesom de foregående under en ener bygget af lyngris og grove strå indvendig belagt med rødder og hestetagel. Det første æg har i det ene tilfælde været lagt 19 mai, i de øvrige 22 mai. Afreisen ikke iagttaget. 23 august så jeg den dog endnu i spredte flokke på jorderne sammen med gulspurven.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*: Ankom 22 april, men var lidet talrig og er heller ikke bemærket mange dage. Om høsten er den bemærket ganske talrig allerede fra 7 september og var den alm. i denne måned, men afreisen er ikke iagttaget.

Snøspurv *Plectrophanes nivalis*: Ankom 14 marts, da sneen endnu dækkede overalt, og da de første barflækker kom frem 18 marts viste den sig en uges tid i store flokke. Under det voldsomme uveir 9 april (se forordet) såes også denne i store flokke trække sydøstover.

Pilfink *Passer montanus*: 19 mai undersøgte jeg en pilfinkkoloni, som hækker i de forfaldne fästningsmure ved Isengran (Frstad.). Af 4 reder, som jeg kunde komme til og som alle lå i få alens afstand fra hinanden var endnu blot de to belagte, og havde det ene af disse blot 3 æg, medens det andet såvidt var fuldlagt og indeholdt 6 friske æg. I de for det meste trange huller var rederne ganske simple og ikke overbyggede, som jeg har seet dem i rugekasser. Det første æg i de nævnte belagte reder var lagt 14 og 17 mai.

Bokfink *Fringilla coelebs*: Overvintrende individer er iagttaget enkeltvis på og omkring Gråsvik både i jan. og febr. måned. Den ankom 27 marts (svag S.O. vind) talrig og fortsatte i de følgende dage at komme, så den inden månedens udgang var alm.

Af de fugle, som under uveiret 9 april (se forordet) trak sydover igjen udgjorde bogfinken den største mængde. 14 april var der et stort træk af tilbagevendende bogfinker. Det var da pent veir med svag N.vind. Jeg iagttog det i Ålebjergene, hvorover de trak flok på flok fra før solopgang til kl. 8 om form., da trækket omtrent syntes slut. Om morgenen 15de var der intet træk skjøndt smukt veir. I de første dage af oktober begyndte de at forsvinde, men var dog endnu ganske hyppige indtil 7de. 22 november såes endnu et selskab på 4 individer. Også i december er den af og til seet enkeltvis.

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*: Et enkelt overvintrende individ iagttog jeg i slutten af januar i min have, hvor det jevnlig besøgte julenegen sammen med spurvene.

På vårtrækket er den lidet bemærket og er kun iagttaget i dagene 21 - 23de spret fåtallig.

Grønnfink *Linota chloris*: Overvintrende individer iagttaget i februar.

Tornirisk *Linota cannabina*: Ankom 26 marts og følgende dage, men trækket gik kun småt og først nogle dage ud i april var den alm. Blandt de under uveiret 9 april observerede bortdragende fugle var også tornirirken, men allerede dagen efter og især 11te vendte de igjen tilbage skjøndt veiret fremdeles var temmelig stormende.

Gråsisik *Acanthis linaria*: Er kun seet i ringe antal i vinteren 94-95, mest enkeltvis og kun en gang (2 februar) en liden flok. Den ankom talrig 28 marts og opholdt sig her til 7 april, da den forsvandt helt. Om høsten er den ikke bemærket. I julen så jeg et enkelt individ i min have.

Grønnsisik *Acanthis spinus*: Såes i oktober i store flokker i skovene, hvor de frådsede i granfrø.

Stillits *Acanthis carduelis*: Er observeret enkeltvis i februar og marts.

Grankorsnebb *Loxia curvirostra*: Endel grankorsnæbber fandtes her også vinteren 94-95, men dog temmelig sporadisk. I de første dage af april så jeg af og til par af grankorsnæbber, som havde det travelt med at plukke frø af grankonglerne. Sandsynligvis havde disse unger. Skjøndt efteråret bød på rigelig grankongler, er den dog endnu ved året udgang ikke optrådt i noget større antal end den foregående vinter.

Stær *Sturnus vulgaris*: Ankom 16 marts og var 23de talrig. Endnu 14 april er den seet på træk. Den var alm. endnu i midten af oktober, men er også hyppig obs. i hele november måned, tildels mange i følge. Således såes 11 november 20 stk. i et rognetræ, hvilke de på denne tid ofte såes besøge.

Skjære *Pica europea (caudata)*: I et rede i nærheden af Gråsvik var det første æg lagt 20 april.

Kaie *Corvus monedula*: Ankom 15 marts. (Veiret var fra morg. stille med tåge, men ud på dagen blev der sydlig vind). Trækket var betydeligt og beg. om morgenen medens tågen endnu skjulte landskabet samt varede omtr. hele dagen. Flokkene kom dog med lange mellemrum og var oftest små, 2-4 op til vel et snes. Enkelte flokke slog også ned når de i sin vri opdagede en gjødselhaug som ikke var dækket af sneen, der endnu lå tæt overalt. 18 marts kom et nyt stort træk under frisk V.vind og 23de et mindre træk under østligt veir. 27 marts kom et stort træk om morgenen under svag S.O. og gråt veir. Det varede kun til kl. 1/2 8 form. og var fulgt af en betydelig mængde kråker. Dagen efter - 28de - ligeledes et betydeligt træk om morg. under O.vind og gråt veir samtidig med en mængde kråker. Senere er kun få obs., senest 14 april. Høstrækket begyndte 7 oktober og varede til 18de. Det største træk obs. 13de om morg. mellem kl. 7 og 9 under N.V. vind og smukt veir.

Kråke *Corvus cornix*: For det meste samtidig med kajerne trak der også en mængde kråker nordover. Således kom der både 27 og 28 marts betydelige mængder af kråker. Ved samme klokkeslet som kajetrækket var slut, var det også slut for kråkernes vedkommende. 26 marts foregik der dog et stort kråketræk til langt udover form. uden at der den dag obs. en eneste kaje. Det var den dag S.V. vind og en stærk tåge. Også høstrækket foregik sammen med kajetrækket og var ligesom dette størst 13 oktober. Et rede ved Rød indeholdt 27 april 5 friske æg. Det første således lagt 23 april.

Kornkråke(blåkråke) *Corvus frugilegus*: Også i år er enkelte blåkråker observeret på vårtrækket. 31 marts så jeg to stk. trække nordover. De trak meget høit idet de kom udenfra søen. 11 april en liden flok seet på et jorde ved Ek i Onspø.

Sidensvans *Ampelis garrulus*: Der om høsten 94 ikke havde været synderlig talrig, optrådte i større mængde i januar indtil ind i februar, og blev i denne tid fanget i doner i betydelig mængde. Om høsten viste den sig igjen fra 25 oktober, men i ringe antal.

Sanglerke=lerke *Alauda arvensis*: Skjøndt sneen endnu dækkede alle marker begyndte dog trækket 1 marts (S.V.vind). 2 marts (stille veir med drag fra N. og sne) såes flere trækkende lærker, endog en flok på 12, 13 stkr. Trækket fortsatte nu omtrent daglig, men småt indtil 17 marts, fra hvilken dag det tog fart, og skjøndt veiret både 17 og 18de var meget stormende (V.) var dog trækket begge disse dage meget livligt. De fulgte vinden fra V-O. De fleste trak videre og kun få blev igjen her, hvor der nu begyndte at blive endel bar mark. Først 26 marts blev den talrig og streifede nu i nogle dage i store flokke om på markerne. Om trækket over søen se notiserne for marts. 4 marts. Edvin Brække så om form. 2 marts ved Brække en lærke som under livligt kvidder fløi nordover. Efter S.V. stormen dagen forud var veiret nu næsten stille med drag fra N., det var overskyet og gråt og sneede noget, senere ud på efterm. endog nok så meget. 6 marts. 1 marts blæste der en storm af S.V. med sne, som var begyndt tidlig om natten, men om efterm. stilledet det af og blev pent veir. På den tid, da veiret havde lagt sig iagttog Arvesen en lærke, som trak over Floen. Om form. 2 marts ved 10 tiden så Arvesen en flok på 12, 13 lærker, som trak over Åle. Siden har han ikke iagttaget nogen. 8 marts kl. 11 om form. under stille, gråt veir iagttog Jørgen Gundersen, der befandt sig på fiske udenfor Mågekollen (Kragerøholmene) 3 lærker, som i følge trak forbi ham holdende sig ganske lavt nede ved vandet. Også et par gange tidligere i denne uge havde han på sine fisketurer seet en enkelt fugl, som han troede var lærke komme på lignende måde, men afstanden havde disse gange været så stor, at han ikke var sikker. 14 marts. Kr. Ellingsen så 9 marts om form. midtvejs mellem Hvaler og Strømtangen 3 lærker trække nordover. Først hørte han en, og lidt efter så han 2 komme ifølge. De fløi lavt omrent 1 meter over vandet. Nils Hanssen Dale så ved Ørebæk 10 marts en lærke som gik i landeveien og pillede i hestegjødsele. Berstrand Andersen så 12te om form. 2 lærker, som fløi over tomten ved Jadabjerget. 16 marts. Hverken igår eller idag har Arvesen eller jeg seet noget lærketræk, uagtet der igår i middagstiden var sylig vind, men der var tåge først på dagen indtil vinden kom. Idag har der været tåge hele dagen. Derimod 11 og 12te har Arvesen obs. flere på træk. 17 marts trak der hele form. igjennem adskillige lærker dog kun enkeltvis og ingen såes nede, men der er heller ikke noget sted en bar flæk. Stærk V.vind, næsten storm. 18 marts. Idag livligt træk. Frisk V. De følge vinden fra V-O.

Hans Borgersen Lund så lærken første gang 7 marts. I den sidst forløbne uge har han flere gange bemærket den, men de har ikke havt noget tilhold der. 21 marts hørte jeg lærkerne synge på Ålejorderne om morg. men der var ikke mange, skjøndt den nu er betydelige bare strækninger. 26 marts. Idag var der mange lærker og en jublende sang på Ålejorderne, men intet træk uagtet søndenvind (S.V.), men rigtignok tåge. 27 marts S.O. svag, gråt. Adskillige lærker kom idag trækkende i de første morgentimer. På Ålejorderne, hvor der nu er betydelig bart, streife de idag om i store flokke.

Blandt de talrige fugle, som trak bort ved det indtrufne uveir 9 april var også lærken. (Se forordet). Afreisen beg. 17 september, og hver dag siden når veiret var nordlig eller stille såes de trække sydover, iregelen kun om morgenerne. 24 sept. traf jeg den meget talrig på markerne og der var om morgenen en sang som på en vårdag. I den anden uge af oktober indtrådte en standsning i trækket formedelst ugunstigt veir (enten tåge eller O. og S. vind) og den var således endnu 12 oktober ganske talrig, men da der 13de indtraf gunstigt veir (N.vind) forsvandt med en gang omtrent alle gjenværende, og er kun enkelte bemærket endnu et par dage. 8 november tidlig om morgenen medens dety endnu var mørskt, er bemærket en eller et par lærker, som kvidrende trak i luften.

Trelerke *Alauda arborea*: Ankom 22 marts fåtallig og var heller ikke endnu ved månedens udgang fuldt alm. Reder: 30 april. Dyret i On sø 4 en dag rugede æg.

Redet lå på en gråsbakke ved skovkanten i en fordybning i marken udforet med et tykt lag mos. Det bestod forøvrigt af strå og var indvendig belagt med fine gråsrødder, samt var såvidt fast bygget at det hang ganske godt sammen. Indv. diam. 2 5/8", dybde 1 1/2".

10 mai. Dyret i On sø 4 æg, af hvilke det første var lagt 6te.

22 mai sammensteds 5 æg to dage ruget. Det lå på en snau ås på marken mellem lav røslind, ganske åbent. Begge sidstævnte reder lignede i sin bygning det først beskrevne.

Det første var i disse tilfælde lagt 26 april, 6 og 16 mai.

Fjellerke *Alauda alpestris*: 29 september traf jeg en liden sværm bjerglærker på henved et snes individer, hvoraf jeg skjød et par stkr. på Lyngholmen udenfor Vesterøen (Hvaler), en holme, hvis natur med snaue flåberg og tørre sandede og stenede gråsbakker og idethele yderst kummerlige vegetation havde fuldkommen høifjeldskaraktter.

Tretåspett *Picus tridactylus*: En tretået hakkespet er 21 september skudt ved Torgauten i On sø.

Vendehals *Lynx torquilla*: Ankom 24 april og var strax alm.

Gjøk *Cuculus canorus*: Ankom 2 mai og er samtidig og i de påfølgende dage hørt på mange forskjellige steder. 10 mai fandt jeg på Søsterøerne på klipperne ovenfor et tidligere fundet pilegrener falkrede resterne af en rimeligevis af nævnte falk fortåret gjøk (hann), hvilke rester syntes at være et par dage gamle. Blandt de afrevne fjære fandtes også 4, 5 kun halvudvoxede stjertfjære med blodspoler.

Tårnseiler *Cypselus apus*: Ankom 14 mai fåtallig. Hovedtrækket ankom 22 mai. I modsætning til ifjor lod den strax sit skarpe skrig høre. 16 august var den endnu fuldt talrig, men allerede 18de var den helt forsvundet.

Nattravn *Caprimulgus europaeus*: Er allerede obs. 20 april og et par dage senere på flere forskellige steder. Inden udgangen af måneden var den fuldt alm. Dette er den tidligste ankomst jeg har obs. og en hel måned tidligere end i 94, da den ikke blev obs. før 20 mai.

Om høsten er et individ observeret endnu 15 september.

Hubro *Bubo ignavus*: 27 april er en hubro skudt i Ellinggårdsskoven, hvor den hækker i et brat fjeld ud mod Hankøundet.

Snøgule *Athene scandiaca*: Stykjunker Hafslund modtog i vinteren 94 - 95 to sneugler til udstopning. Det ene af disse individer var skudt 22 december 1894 på Løvholmen udenfor Øren, hvor den sad og spiste på en alke. Det andet individ var indsendt fra Råde i midten af januar (1895).

Vandrefalk *Falco peregrinus*: 28de april fandtes et rede med 3 friske æg på søndre Søster, et sted, hvor denne art ikke tidligere er seet at have tilholdt. Æggene lå uden noget rede på en afsats i en brat og vanskelig tilgængelig fjeldvæg ud mod havet, og fandtes på stedet kun en eneste brystfjær af fuglen.

Dvergfalk *Falco aesalon*: 8 september så jeg en dværgfalk på Hankø og 9 september et individ på Gråsvik.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*: Ankom 28 marts. Ved midten af september synes den allerede at være forsvunden. Senest obs. 14 september.

Musvåk *Buteo vulgaris*: Ankom 28 marts. Hos et individ skudt 5 april ved Valle i Onsjø, hvor "den gjorde jagt på gårdens høns," befandtes ventrikel tom. I dagene 4 - 7 september såes på Hankø jevnlig en musvåk kredse over øen. Om efterm. 7 september så jeg sammensteds en flok på ikke mindre end 13 individer drage over øen fra N. - S. sagte kredsende sig frem i betydelig høide. Det var utvivlsomt et selskab, som befandt sig på afreise, da de fortsatte ud til havs. Men hvorfor foretog de denne kredsende manøvre? Var det for at samle reisekammerater?

For at speide efter bytte var det neppe. Det var ialfald påfaldende at den næste dag var der ikke mere at se til det tidligere obs. individ, som i mange dage forud til stadighed såes kredse over øen.

Kongeørn *Aquila chrysaetos*: 24 november er et smukt exemplar af en ung kongeørn skudt i Ålebjerget i Onsjø.

Fiskeørn *Pandion haliaetus*: Er iagttaget på træk 15 april. 17 april er et individ skudt ved Gunderød i Glemminge.

Ringdue *Columba palumbus*: Ankom 7 april. Om morg. 14 april er et større træk iagttaget og først efter dette har den været alm.

Skogdue *Columba oenas*: Ankom 28 marts. Denne art er endnu nok så talrig her i egnen og kan undertiden sees i større flokke. Således såes 4 april ved Ellinggårdskilen en flok på cir 50 individer.

"Rakkelhane" Storfugl x Orrfugl *Tetrao urogallus-tetricides*: En rakkelhane, som ifjor vår i spiltiden ofte blev iagttaget af jægere på Kragerøen, hvor den også forsøgte sig i at spille, blev i år (12 april) skudt sammesteds.

Rapphøne *Perdix cinerea*: Mærkelig nok holder der raphøns til på Søsterøerne, disse fuldkomne træløse, klippefulde havøer, hvor kun her og der nogle flade enere friste en kummerlig tilværelse. Jeg traf nogle der 10 mai og af store ekrementdynger fremgik at de også måtte have været der i den forløbne vinter, men fjærdynger her og der vidnede også om, at det ikke var så ganske godt at være der. Formodentlig er det pilegrims falke, som nu har bosat sig der, som har beskyttet dem.

Sandlo *Charadrius hiaticula*: Er obs. 23 marts.

Heilo *Charadrius pluvialis*: Er obs. 22 marts (Onsjø) (26 marts Øren). Om høsten er den obs. allerede 25 juli, da jeg iagttog et par stkr., som fløi over Ålekilen (Onsjø).

På de større sletter oppe i bygden (Lund) viste den sig også i den sidste uge af juli og var almindelig deromkring i hele august måned og indtil over midten af september. På torvet i Fredriksstad såes nogle individer 5 oktober.

Vipe *Vanellus cristatus*: Ankom 13 marts og var i slutten af måneden alm.

Tjeld *Haematopus ostralegus*: Ankom 13 marts, men var ikke alm. før en uges tid senere. I de sidste dage af september er den truffet talrig i holmerne og er tildels seet i større flokke (på op til et snes individer), men er ikke obs. senere end 6 oktober. (4 stkr.).

Rugde *Scolopax rusticola*: Ankom 27 marts. Vinden var 26de S.V., 27de S.O.

Markerne var på den tid omtr. halvbare, men i skoven var der endnu meget sne, så der var foreløbig intet blivende sted for de først ankomne rugder. Som ofte under sådanne forholde såes den nu også ret som det var trække over hustagene såvel i byen som på Gråsvik. Det først ankomne træk forlod egnen nat til 31 marts, men allerede den følgende nat kom et nyt og større træk, som igjen natten derpå havde draget videre. Hovedtrækket kom nat til 6 april, da en storm fra N.V. om aftenen 5te stilnede af og gik over til stærk S.O. vind. Der blev intet ordentlig aftentræk før 13 april. Uagtet den enkelte aftener, når der netop var arriveret et træk, kunde være mange rugder at se, dog ikke på de sædvanlige trækpladse i skoven, men ved udkanterne af denne, trak de altid enten blot pistende eller endog ganske lydløse og med stor fart.

Aftentrækket: 10 april beg. trækket ved Dale kl. 7.40 - Kun en rugde seet. Tåge og stærk S.vind.

13 april beg. trækket ved Tronddalen kl. 8. - Kun en rugde. 2^{den} gang kl. 8.8" skudt. Svag vind.

22 april beg. trækket ved Dale kl. 8.16" - I løbet af 15 minutter såes 4 træk.

27 april beg. trækket på Hankø kl. 8.29" - Tåge og stille.

Om høsten varede opholdet nok så længe og er den ret hyppig observeret i de sidste dage af oktober og første dage af november.

Endnu 8 december er også et individ obs. ude ved søkanten (Torgauten, nær Strømtangen fyr).

Enkeltbekkasin *Gallinago media* (*Scolopax gallinula*): Ankom 17 april talrig.

Om høsten var den ved midten af oktober endnu talrig, men ved derpå indtrædende frost og endelig 23 oktober adskillig sne måtte den fortrække. Et individ er dog påtruffet endnu 22 nobr. - sneen var den gang borte.

Myrsnipe *Tringa alpina*: Er på høstrækket bemærket fra 19 august, men har været lidet talrig.

Dvergsnipe *Tringa minuta*: Er også bemærket fra 19 august, men har været meget fåtallig.

Storspove *Numenius arquatus*: Storspoven var meget fåtallig på vårtrækket. Den er obs. allerede 28 marts og er endnu seet 11 mai.

Småspove *Numenius phaeopus*: Er obs. 31 marts, da et individ er skudt i Onsøholmene. I midten af april var den alm. I størst mængde forekom den i mai, da jevnlige store flokke er seet. 10 mai iagttog jeg således en flok på over 100 individer, som trak over Søstrene i nordlig retning. Men endnu 18 mai er den truffet meget talrig i Kragerøholmene.

Skogsnipe *Totanus ochropus*: Ankom 18 april.

Grønnstilk *Totanus glareola*: Ankom 20 april. Trækket varede for begge arter til udgangen af måneden.

Trane *Grus cinerea*: Ankom 16 april. Trækket har været april måned ud, og er seet komme til alle tider af dagen.

Åkerrikse *Ortygometra crex*: Ankom 6 mai og var få dage senere alm.

Myrrikse *Phalaridium porzana*: Allerede om aftenen 2 mai hørtes dens fløiten i Ålekilen ved Gråsvik.

På samme sted, hvor den om høsten endnu er obs. 13 oktober, hørtes den også jevnlige plistre i den første uge af oktober.

Sangsvane *Cygnus musicus*: I midten af februar er 3 svaner observeret i Kragerøholmene.

Grågås *Anser cinereus*: Ankom 27 marts. Trækket fortsatte jevnt indtil 10 april, hvorefter der indtraf et længere ophold, hvorunder intet træk er observeret. Med 1 mai beg. et nyt tåg, der varede en uges tid. En flok er også obs. endnu 21 mai. For det meste foregik trækket under føielig vind, men er også iagttaget under stærk modvind. Således trak 5 april en flok nordover under N.V. storm. De fleste flokke passerede om morgenen, men af og til er også flokke kommet midt på dagen, om eftermiddagen eller endog om aftenen (6 mai kl. 9 efterm.). Som nævnt i forordet foregik der 8 april forud for et dagen efter (9de) opstået uveir (S.V. storm med sne) et betydeligt tilbagetåg af gjås. Hele dagen igjennem trak flokke sydover, men dog flest om aftenen. Men rigtignok såes også på uveirdagen medens veiret stod på sin høide ved middagstid en flok drage nordover.

Høstrækket gik som sædvanlig meget hurtigere end vårtrækket og syntes ligesom dette at være delt i to repriser. Det første tåg foregik fra 21-26 september, det andet mellem 8 og 14 oktober, uden at veir forholdene synes at have været det afgjørende herfor, idet der medens det sidste tåg pågik hyppig herskede stærk modvind, medens der forud for det meste havde været godt veir. I modsætning til vårtrækket kommer om høsten de fleste flokke om aftenen tildels endog efter at det allerede er blevet mørkt, mellem kl. 6 og 8. Kun et flok er seet om form. kl. 10.

Sædgås *Anser segetum*: Henved aften 8 oktober slog en større flok gjås ned ved stranden af Torsnåskilen nedenfor Torsø herregård hvorfra de blev observeret af gårdens gartner, hvem det lykkedes at fælde 2 stk. Det ene af disse individer, som jeg havde anledning til at bestemme hos stykjunker Hafslund, til hvem det var sendt for at udstoppes, viste sig at være et ungt individ af sædgåsen.

Gravand (Fagergåsen) *Tadorna vulpanser*: Ankom 1 april.

Stokkand *Anas boscos* (*boschas*): Var 15 april talrig udenfor Øren, hvor de lå parvis.

Stjertand *Anas acuta*: 23 august er 3 spidsänder skudt af en flok på omtrent 20 stkr., der blev påtruffet i Stråsensundet i Kragerøholmene. 9 oktober er også et nyskudt individ solgt på torvet i Fredriksstad.

Bergand *Fuligula marila*: Om våren er en flok på et halvt snes individer observeret ved Søsterøerne 10 mai. Denne and synes at have visse lokaliteter, som den årlig søger til under tråktiderne. En sådan lokalitet er de to små ved siden af hinanden liggende fjorde Kråkstad og Kurefjorden, som skjære ind i Råde og Rygge, og hvor bjerganden hvert år synes at forekomme ganske talrig, fornemmelig om høsten. Hver høst føres der gjerne fra dette sted mange af disse ånder hid til byen. Således er også i år skudt flere dersted, hvor den isår var alm. fra midten af oktober. I skjærgården udenfor Onsø, omkring Kragerøen og Hvaler er den idethele temmelig sjelden at træffe.

Svartand *Oidemia nigra*: Forekom under tråktiden i første halvdel af mai i meget store flokke udenfor den ydre skjærgård. Således så jeg 10 mai en flok, som lå på vandet udenfor Søster, og som jeg fra mit ophøiede standpunkt på det højeste af øen havde let for at tælle, og hvori individernes antal gik op i over 400. I sidste halvdel af september og i oktober måned forekom den også i betydelig mængde udenfor holmerne.

Kvinand *Clangula glaucion*: På forårvinteren forekom den temmelig alm. isår i Hvaløerne. Under vårtråkket var den talrig ud over midten af april. Om høsten alm. fra midten af oktober.

Havelle *Clangula glacialis*: Også havellen forekom ganske talrig udenfor Hvaler på forårvinteren, men var mindre talrig under vårtråkket, hvorunder den endnu er bemærket i flokke 10 mai.

Ærfugl *Somateria mollissima*: 10 mai fandt jeg på Søsterøerne et rede med 4 friske æg. Jeg traf fuglen på redet i middags tiden, skjøndt den vistnok ikke endnu var færdig med æglægningen. Redet bestod af et tykt lag af græsstrå og indeholdt endnu næsten ikke dun. Måske var det netop for at forsyne redet hermed at den for tilfældet befandt sig der. Det første æg i dette tidlige kuld har altså været lagt 7 mai.

Laksand (Havand) *Mergus merganser*: Har været temmelig talrig i vinteren 94-95. Fornemmelig var den alm. i februar, men har opholdt sig her til henimot udgangen af april. 20 april så jeg således et individ på torvet i Fr.stad. Det er fornemmelig i skjærgården den har sit tilhold - deraf det her alm. brugte navn: "havand" - og det er sjelden den viser sig i den egentlige elvemunding. Et sådant individ er 3 april skudt i Ålekilen i nærheden af Gråsvik. Undertiden kaldes den også islandsk fiskand.

Storskarv *Graculus carbo*: Som nævnt i forordet observeredes under et uveir af S.V. storm og sne 9 april en flok ålekråker af betydelig størrelse, der trak mod syd over Gråsvik.

Havsule *Dysporus bassanus*(*Sula bassana*): Er obs. nogle gange i november og december.

Sildemåke *Larus fuscus*: 26 og 27 marts holdt der til en mængde måger ved iskanten i Ålekilen (ved Gråsvik). De bestod i omtrent lige stort antal af nærværende art og *Larus canus*(fiskemåke). Da *Larus fuscus* (*Sildemåke*) til enhver årstid sees meget sjelden så langt oppe i elven og altid kun enkelte individer var det utvivlsomt at disse befandt sig på flytning. Samtidig - 27de - såes flere flokke store måger trække mod N. Hvilken art disse tilhørte kunde på grund af den store høide, hvori de trak, ikke afgjøres, men det er dog sandsynligt, at de have været af samme art, som de samtidig i Ålekilen observerede, så meget mer som de dagen efter ikke længer var at se i Ålekilen. 9 april, da der rasede en sydvest storm med sne, trak om eftermiddagen flere store flokke af store måger sydover eller rettere fra N.O. - S.V. Ligesålidt som 27 marts kunde arten heller denne gang kjendes, men det tør vel være utvivlsomt at det har været de samme, som den gang trak nordover.

Krykkje *Larus tridactylus*: De første individer af denne art om høsten er observeret 27 oktober.

Makrellterne *Sterna fluviatilis*: Ankom 10 mai og var snart efter alm.

Lom *Eudytes* -: Fra midten af marts til ud i mai forekom lommene meget talrig ude på fjorden.

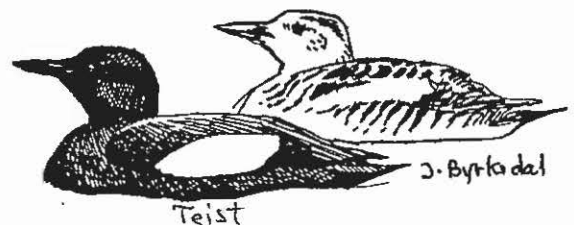
Lomvi *Uria troile*: Begyndte at komme ind fjorden over midten af september og var 21de ganske talrig udenfor Fredriksstad, men de drog sig efterhånden længere indgjennem fjorden så de 25de væsentligst var samlet inde ved Drøbak. 2 november bragtes til byen en albino af lys skidden brungrå farve. Exemplaret blev erhvervet og udstoppet af stykjunker Hafslund.

Alkekonge *Mergulus alle*: Det tidligste individ, som i år er mig bekjendt, er skudt 25 oktober. Den har forøvrigt vist sig meget sparsomt.

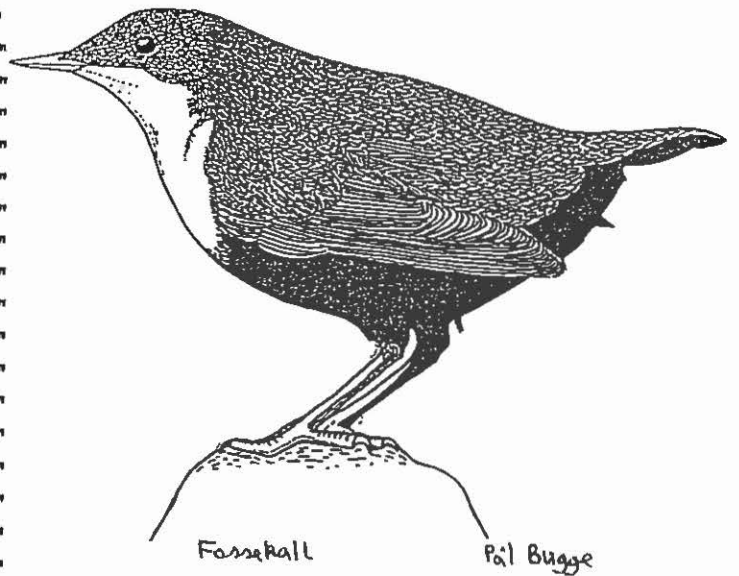
Alke *Alca torda*: Kom betydelig senere end spidsalken og er ikke observeret før 13 oktober og endnu temmelig fåtallig. I slutten af oktober var den derimod talrigere end spidsalken.

TRÅKFUGLENE ANKOMST 1895

1. <i>Alauda arvensis</i>	1 marts
2. <i>Vanellus cristatus</i>	13 "
3. <i>Haematopus ostreologus</i>	13 "
4. <i>Plectrophanes nivalis</i>	14 "

6. <i>Sturnus vulgaris</i>	16 "
7. <i>Alauda arborea</i>	22 "
8. <i>Charadrius pluvialis</i>	22 "
9. <i>Charadrius hiaticula</i>	obs. 23 "
10. <i>Linota cannabina</i>	26 "
11. <i>Scolopax rusticula</i>	27 "
12. <i>Fringilla coelebs</i>	27 "
13. <i>Anser cinereus</i>	27 "
14. <i>Turdus merula</i>	27 "
15. <i>Acanthis linaria</i>	28 "
16. <i>Falco tinnunculus</i>	28 "
17. <i>Buteo vulgaris</i>	28 "
18. <i>Columba oenas</i>	28 "
19. <i>Numenius arquatus</i>	28 "
20. <i>Motacilla alba</i>	29 "
21. <i>Numenius phaeopus</i>	31 "
22. <i>Corvus frugilegus</i>	31 "
23. <i>Tadorna vulpanser</i>	1 april
24. <i>Luscinia rubecula</i>	2 "
25. <i>Turdus torquatus</i>	3 "
26. <i>Turdus iliacus</i>	3 "
27. <i>Turdus musicus</i>	7 "
28. <i>Turdus viscivorus</i>	7 "
29. <i>Columba palumbus</i>	7 "
30. <i>Saxicola oenanthe</i>	15 "
31. <i>Accentor modularis</i>	15 "
32. <i>Anthus pratensis</i>	15 "
33. <i>Pandion haliaetus</i>	obs. 15 "
34. <i>Grus cinerea</i>	16 "
35. <i>Gallinago media</i>	17 "
36. <i>Totanus ochropus</i>	18 "
37. <i>Luscinia phoenicurus</i>	19 "
38. <i>Phylloscopus abietina</i>	20 "
39. <i>Caprimulgus europaeus</i>	20 "
40. <i>Totanus glariola</i>	20 "
41. <i>Fringilla montifringilla</i>	21 "
42. <i>Turdus pilaris</i>	22 "
43. <i>Emberiza scheniclus</i>	22 "
44. <i>Lynx torquilla</i>	24 "
45. <i>Anthus arboreus</i>	25 "
46. <i>Phylloscopus trochilus</i>	26 "
47. <i>Hirundo rustica</i>	26 "
48. <i>Saxicola rubetra</i>	28 april
49. <i>Muscicapa atricapilla</i>	28 "
50. <i>Emberiza hortulana</i>	28 "
51. <i>Motacilla flava</i>	1 mai
52. <i>Phalaridium porzana</i>	2 "
53. <i>Cuculus canorus</i>	2 "
54. <i>Hirundo urbica</i>	6 "
55. <i>Ortygometra crex</i>	6 "
56. <i>Sterna fluviatilis</i>	10 "
57. <i>Sylvia cinerea</i>	11 "
58. <i>Sylvia curruca</i>	12 "
59. <i>Cypselus apus</i>	14 "
60. <i>Muscicapa grisola</i>	15 "
61. <i>Lanius collurio</i> (29 april)	23 "
62. <i>Sylvia hortensis</i>	23 "

1896

Ovenpå en ganske mild vinter med lidet sne kom en tidlig, men lang og kold vår, der lokkede de første tråkfugle til en tidlig ankomst, medens derimod det omvendte blev tilfældet for de sildigere arter. Ved månedsskiftet februar til marts kom den meste sne (5-6"), der gav et tidligere savnet sneføre, som, da det igjen blev opfrisket med 4-5" d. 17 marts, endnu holdt sig nogle dage. Endnu kom af og til noget sne, der under det nu meget ustadige veir dog aldrig blev gammel, og allerede 6 april var næsten al sne forsvundet både i skov og mark.

Den første udsprungne tussilago såes 29 marts, men det blev endnu ikke på længe nogen fart i våren. 1 mai stod træerne endnu kun i knop, kun bärbuskene i haverne var begyndt at sprutte, og endnu 3 mai var det så koldt om natten at det rimede. Først fra 6 mai blev der fart i utviklingen og allerede 10de stod moreltræerne i blomst og rogn og birk med udsprunget løv. Men sommeren blev en tørsommer, mai, juni, og juli så godt som uden regn, ja selv i august meget lidet, og tørken var så stor at selv de blødeste myrer tørrede fuldstændig op.

Måltrost *Turdus musicus*: 22 marts og efterfølgende dage arriverede allerede et ganske betydeligt træk af denne og de to efterfølgende arter under S.V. veir, men adskillig tåge. Men indtrædende nordligt veir afbrød trækket 28 marts helt til 5 april og skjøndt fra da af gunstigt veir, blev den dog endnu ikke fuldt almindelig før fra midten af april. I et rede med 4 æg var det første lagt 11 mai. Allerede fra 20 septbr. var høsttrækket i fuld gang. Den var talrig og blev fanget i betydelig mængde. 25 oktober var den forsvundet. **Rødvingetrost *Turdus iliacus*:** Ankom samtidig med foregående 22 marts, men såes idet hele lidet til, da trækket uopholdelig fortsatte videre. Dog er den iagttaget helt til de første dage af mai. Således såes 26 april 3 individer, og 2 mai 2 individer. På høsttrækket indfandt den sig usædvanlig sent, det tidligste individ blev obs. 10 oktober. Hovedtrækket indfandt sig først efter midten af måneden og gik hurtig videre, idet den blot optrådte talrig en uges tid og var helt forsvunden ved udløbet af måneden.

Duetrost *Turdus viscivorus*: Ankom også 22 marts sammen med de to foregående og såes i de første dage efter ankomsten i flokke på de til skovkanterne stødende jorder, men fordelte sig som sædvanlig snart. Om høsten meget sparsom. Enkelte individer obs. i sidste halvdel af oktober (16 og 29de).

Gråtrost *Turdus pilaris*: Med undtagelse af en flok på omkring et snes individer, som jeg så 9 februar, vides den ikke bemærket her i løbet af vinteren. Vårtrækket begyndte 16 april og er den under dette bemærket her indtil 5 mai. Ved ankomsten slå ofte flokke ned på de yderste skovbare øer, således blev også i år adskillige påtruffet på Søsterøerne 17 april.

Høsttrækket foregik fra 28 oktober og pågik indtil midten af november, i hvilken tid den dog ikke var særdeles talrig. Endel er dog forbleven her gjennom hele december måned.

Svarttrost *Turdus merula*: Ankom 20 marts og var ganske alm. indtil 6 april. Høsttrækket foregik fra midten af oktober og var den også i år ganske alm. Undertiden såes på torvet knipper næsten udelukkende bestående af denne art. Talrigst var den indtil udgangen af oktober, men var endnu ganske alm. til over midten af november. Den er senest obs. 21 november.

Ringtrost *Turdus torquatus*: Ankom 11 april. Trækket foregik talrigst i den sidste uge af april og er den senest bemærket 4 mai. Om høsten er den næsten ikke bemærket. Jeg så et nyfanget individ på torvet i Fr.stad 31 oktober.

Rødstrupe *Luscinia rubecula*: Ankom 23 marts og var et par dage senere alm. i haver og lunde, hvor de holdt sig indtil en uges tid ind i april, da sneen også var borte i skoven.

Et rede indeholdt 19 mai 7 friske æg, det første altså lagt 13de. Om høsten såes hyppig individer, som var fanget i doner sammen med kramsfugle. Medens afreisen ifjor var afsluttet allerede 24 september, var den i år meget alm. i oktober måned helt til 20de, da den endnu blev truffet på forskjellige steder.

Rødstjert *Luscinia phoenicurus*: Ankom 1 mai og blev først nogle dage senere alm.

Steinskvett *Saxicola oenanthe*: Ankom 18 april, men blev ikke alm. før ved udgangen af måneden.

Allerede i den sidste halvdel af august var den største del forsvunden, men var dog endnu at se hist og her indtil 15 september. En og anden også siden obs., senest 30te (3 individer).

Buskskvett *Saxicola rubetra*: Ankom først 8 mai og var endnu i midten af måneden fåtallig. Den var endnu 6 september alm., men er ikke obs. senere.

Jernspurv *Accentor modularis*: Ankom 19 marts og var i de sidste dage af måneden alm. Derimod er den i april ikke observeret senere end 2^{den}. I slutten af september og første halvdel af oktober var den alm. men er ikke obs. senere end 16 oktober, da endnu flere individer blev iagttaget.

Hagesanger *Sylvia hortensis*: Ankom 21 mai og var 24de alm. I toende reder var det første æg lagt 17 og 24 juni. Begge disse reder lå i tette humlekjær cir 30 ctm over marken og var byggede af urtestilke og strå, indvendig belagt med fine græsrodder.

Tornsanger *Sylvia cinerea*: Blev ikke obs. før 21 mai, men var et par dage senere almindelig og talrig. Indtil udgangen af august var den alm., men er ikke bemærket i september.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*: Ankom først 9 mai med en gang alm. På Tisler forekommer den alm. og rugende. Omhøsten er den obs. indtil 6 september.

Gransanger *Phylloscopus abietina*: Ankom 19 april, men forekom sparsomt indtil 1te mai. Den er obs. indtil 4 oktober, da den endnu syntes alm.

Varsler *Lanius excubitor*: Et exemplar skudt 22 marts. Om høsten er også et exempl. skudt allerede 16 oktober.

Hagefluesnapper "Svart og hvid fluesnapper" *Muscicapa atricapilla*: Ankom 2 mai.

Gråfluesnapper *Muscicapa grisola*: Ankom 19 mai. Om høsten var den almindelig indtil 20 august. Et enkelt individ obs. endnu 28 august.

Gjerdesmætt *Troglodytes parvulus*: Synes at forekomme hækkende på de fuldkomne træbare og snaue Tislerøer, hvor jeg traf den 17 mai på en af øerne (Møren), hvor alt, hvad der findes af trævegetation beløber sig til et par enere og en rosenbusk, som voxer i en fjeldkløft. Om høsten var den som vanligt alm. i udkanterne af skoven samt i haverne fra begyndelsen af oktober.

Stjertmeis *Orites caudatus*: Er fra 20 september bemærket en kort tid.

Kjøttmeis *Parus major*: Lader også undertiden sin sang høre i december. Se notisen for 27 decbr.

Talgoxen synger idag. Det er klarveir, mildt og vakkert med + 5° C. ovenpå et par dages S.V. storm. Det er vårluft.

Svartmeis *Parus ater*: I to reder indeholdende 8 og 9 æg var det første i begge lagt 7 mai. Begge disse reder lå i friske birketræer i huller helt nede ved roden. Også i bygningsmåden lignede de hinanden fuldkomne. De bestod af de fineste hår (gnaveruld), der var sammenvævet til et tykt filtartig sammenhængende leie ovenpå et underlag af fin, blød mos. Mellem ulden og mosunderlaget fandtes endel hestetagl og nogle få bløde fjær.

Toppmeis *Parus cristatus*: Det første æg i et rede med 4 æg, var lagt 19 april.

Låvesvale *Hirundo rustica*: Ankom 29 april, men blev først henimod midten af mai fuld almindelig. Også på Tisler forekommer låvesvalen hækkende. Den var i år ikke lidet talrigere end ifjor og da høsten kom viste de store sværme at de også havde formeret sig godt. 30 august under S.V. vind tiltrådtes afreisen, og de fleste synes allerede da at være forsvundne. Endel, endog større flokke, har dog endnu jevnlig været iagttaget en uges tid. De sidste individer er obs. 11 septbr.

Taksvale *Hirundo urbica*: Ankom først 10 mai og blev ikke alm. før 21de. Skjøndt den under sommeren forekom lidet talrig overalt, havde dog også denne formeret sig godt da høsten kom. Afreisen foregik 30 august, og ikke en er observeret senere.

Linerle *Motacilla alba*: Ankom 27 marts som det synes i ikke lidet antal, da den allerede strax var alm. udbredt. Hovedtrækket indtraf dog først mellem 11 og 12 april.

I et rede med 5 friske æg fundet på Akerøen 17 mai var det første æg lagt 13de. Om redets bygning og beliggenhed se notisen for 17 mai. 17 mai fandt jeg på Agerøen et linerlerede, der lå under en sten. Det var bygget af grove strå, mos og urterødder og var indvendig rigt belagt med fine strå samt uld og hår af forskellige slags. Det indeholdt 5 friske æg, men lå fuglen, på da jeg om aftenen fandt det.

Afreisen begyndte 26 september under N.O. veir og hovedtrækket afgik mellem 28 og 29 septbr. under svag S.V. vind. Endnu har dog ikke så få været at se indtil 10de oktober. I december måned har jeg på Gråsvik jevnlig seet et ensomt individ, der har havt tilhold ved tømmerlændsen, hvor det fornemmelig synes at have fundet sit livs ophold på det i vandet liggende tømmer, der er bedækket med et tykt slam, i hvilket formentlig må findes kryb, som det dog ikke er lyktes mig at opdage. Enkelte gange har den været borte i flere dage ad gangen. Da den endnu var at se i bedste velgående 30 december, synes den at skulle kunne udholde vinteren, skjøndt det dog hidtil ikke har været nogen stærk eller langvarig kulde.

Gulerle *Motacilla flava*: Ankom 3 mai og er iagttaget indtil 24 mai. Den var især alm. i de sidste dage af opholdet. Om høsten var den alm. i slutten af august og er iagttaget indtil 6 september.

Skjærpiplerke *Anthus obscurus*: Er under vårtrækket iagttaget fra 19 marts. Da her årlig iagttages trækken, de individer ofte i betydeligt antal, er det ikke tvivl om, at den for en stor del trækker tvers over landet til sine nordlige rugesteder.

Heipiplerke (engpiplerke) *Anthus pratensis*: Ankom 26 april fåtallig, i større mængde først fra 1 mai og var allerede 10 mai på det nærmeste trukket bort igjen. På høsttrækket iagttaget fra 1 september og var i sidste halvdel af måneden talrigst. Dog forekom den ikke så talrig som den pleier. I oktober var den lidet talrig, men er dog obs. indtil 20de.

Trepiplerke *Anthus arboreus*: Ankom 28 april, men blev først alm. omkring 10 mai.

Om høsten er den stadig iagttaget indtil midten af september.

Hortulan *Emberiza hortulana*: Ankom 1 mai, men blev først over 10 mai alm. Også hortulanspurven hører til de på Tisler hækkende fugle og forekommer ikke fåtallig der. Dens afreise foregår altid meget tidlig og er iregelen afsluttet ved udgangen af august. Men i år synes allerede de fleste at være forsvundet ved midten af nævnte måned og er intet individ bemærket så sent som i september.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*: Ankom 13 april og forsvandt ved udgangen af samme måned. Om høsten er den iagttaget fra 2 september. I oktober er den stadig obs. helt til 20de.

Snøspurv *Plectrophanes (Plectrophenax) nivalis*: Ankom 2 marts og er jævnlig obs. indtil 20 marts. Om høsten obs. fra 29 oktober.

Bokfink *Fringilla coelebs*: Overvintrende bogfinker er iagttaget både i januar og februar. Den ankom under S.O.-ligt gråt og tåget veir 19 marts og følgende dage og allerede 25de gjenlød dens sang overalt. Om morg. 27 marts er et større træk af bogfinker iagttaget under stærk tåge og et svagt drag af S.V. vind på Fredriksstadleret (indseilingen til Fr.stad).

Skjøndt leret blot er 2-3 km tværsover og således afstanden til land ikke meget stor, viste de sig dog ude af stand til at tage sig frem, thi ombord. Flere fartøier, som lå for anker på leret, slog flokkene ned i riggen, og selv ombord på den lille dampbåd "Gråsvik", der gik med dampende og støiende fart, kom der flere, som forbleve ombord, indtil båden kom så nær land, at dette skimtedes, da de øieblikkelig fjernede sig. I et rede, der lå i en liden or i en grenkløft cir 2 meter fra marken, var det første æg lagt 6 mai. Allerede tidlig i 2^{den} halvdel af september eller omkring 20de var det tydeligt at den største del af bogfinkerne havde absenteret sig. Den var dog endnu stadig at træffe (mest enkeltvis eller nogle få sammen) også i oktober måned helt til 24de.

Også i november er en og anden bogfink iagttaget.

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*: På vår trækket er ikke bjergfinken bemærket i år.

På hostrækket var den alm. i nogle få dage fra 27 september til 3 oktober. Senere er den kun af og til bemærket enkeltvis eller nogle få sammen, senest 24 oktober, da jeg også så et donefanget individ i et kramfuglknippe.

Grønnefink *Linota chloris*: Sparsomt observeret i januar og februar.

Tornirisk *Linota cannabina*: Ankom 20 marts. Om morgenen 25 marts et livligt træk af denne art under pent S.V. veir med svag tåge. Enkelte individer kom syngende. Den var derefter alm. Allerede inden udgangen af september var de fleste tornirisker draget bort, men et lidet antal har som sædvanlig drøjet det meste af oktober, så små selskaber er iagttaget helt til 23de.

Bergirisk *Linota flavirostris*: I de sidste dage af oktober (24 og 29de) er den gulnåbbede irisk truffet meget talrig i Kragerøholmene, såvel i større som mindre flokke.

Gråsisik *Acanthis linaria*: Der næsten ikke havde været bemærket om vinteren begyndte allerede at ankomme 23 februar og inden månedens udløb forekom den i stor mængde i skovene. Fra midten af marts aftog mængden og 26de var den forsvunden. Om høsten er den kun bemærket i ringe antal i slutten af oktober fra 20de.

Grønnsisik *Acanthis spinus*: Sisiken var om høsten en kort tid, i slutten af september og begyndelsen af oktober, meget talrig.

Grankorsnebb *Loxia curvirostra*: Skjøndt der fandtes rigelig grankongler fra foregående år og heller ikke var så få grankorsnæbber i januar og februar, synes dog omstændighederne ikke at have været gunstige for forplantningen thi yderst sjelden hørtes nogen synge og endnu sjeldnere såes nogen parvis, ligesom de desuden snart forsvandt.

Stær *Sturnus vulgaris*: Ankom 2 marts, men blev dog ikke fuldt alm. før over midten af måneden. Den var alm. til over midten af oktober.

Nøttekråke *Nucifraga caryocatactes*: Et exemplar indbragtes 29 september til stykjunker Hafslund til udstopning.

Kaie *Corvus monedula*: Allerede 7 februar er en liden flok iagttaget at trække nordover under stærk V. vind om formiddagen. Veiret havde da i flere uger været meget milde og særlig i den sidste uge værligt med flere varmegrader (lige op til + 7° C) og markerne var fuldstændig snebare. Men da trækket ikke fortsatte, tør det måske have været et lidet et eller andet sted ved kysten overvintret selskab, som af det værlige veir var lokket til opbrud. 4 marts ovenpå en storm af S.O. om natten åbnedes det store tåg.

5 og 10de under smukt stille veir med drag af S.O. og S. var trækket størst. Men forøvrigt trak de indtil 23 marts næsten daglig. Ingen er bemærket under trækket at have opholdt sig noget i egnen, dog traf jeg 10 mai et sådant individ. På hosttrækkt er allerede den første flok seet drage sydover 25 september om efterm. under N.O. vind. Men først fra 4 oktober foregik trækket jævnt og var især 11te stort. De sidste flokke er obs. 22 og 24 oktober. For det meste foregik trækket under N. eller N.O. vind eller i stille veir, men er også foregået under S.O.-lig vind (8 okt.) og ligesom om våren væsentlig om morgenen. Også under hosttrækkt trak flokkene blot over uden noget ophold. Se notisen for 8 og 14 oktober. 8 okt. -Olaus Olsen Saltnäs så

igår efterm., da stormen havde lagt sig, en flok kajer, som kom trækkende nordenfra over Saltnäs. Imorges ved 6-7 tiden så han en meget stor sammen med kråker trække den samme vei. If. Arvesen var der i form. en flok kajer på Ålejorderne. 14 okt. - Jørgen Gundersen så ved Strømtangen om morg. 11te kort efter at det var blevet lyst en stor mængde kajer og kråker, som trak sydover. En mængde sad også samtidig på trætoppene yderst på Torgauten.

Kråke *Corvus cornix*: Kråketrækket begyndte 1 marts og foregik jevnt i løbet af måneden.

Det største træk blev iagttaget 25de en for trækket gunstig dag (S.V. med svag tåge) på hvilken der også foregik et betydeligt træk af forskellige andre fuglearter, dog ikke kajer.

På Akerøen så jeg i august måned et iår bygget kråkerede i en crc 2 meter høi rosenbusk crc 1 1/2 m over marken. Busken er den største som findes på den for træer fuldstændig blottede ø. Høstrækket foregik samtidig med kajetrækket, dog neppe før 8 oktober og var ligesom for kajernes vedkommende isår betydeligt 11 og 16 oktober.

Sidensvans *Ampelis garrulus*: Sidensvandens viste sig fra 6 november og var i løbet af måneden ganske alm., men ikke taltig. Derimod er den ikke bemærket i december.

Sanglerke=lerke *Alauda arvensis*: 19 januar iagttages flere lærker på træk nordover. Det var stærk S.V. vind og mildt veir og flækkesne. Skjøndt veiret ved blivende var lige gunstigt for et fortsat træk helt til 13 februar er dog intet sådant, i hele dette tidsrum iagttaget - dog er en enslig lærke seet 11 februar, men ikke på træk. Det synes derfor utvivlsomt at disse lærker har været overvintringer, som har opholdt sig nærmere kysten eller måske på de yderste øer og holmer. Sammenlign notisen for jan. og febr.: Jan.- 19 jan. bemærket jeg om formiddagen to ganger lærker, som trak over Ålejorderne. Skjøndt jeg ingen af gangene fik øie på dem, kunde jeg dog ved at følge lyden bestemt afgjøre at den ene trak nordover. Også Arvesen havde tidligere om form. (efter 8 tiden) bemærket 3 à 4 lærker, som trak over Ålejorderne. Heller ikke han havde seet dem, men formener bestemt at de trak nordover. Der har også igår og idag hersket en stærk S. vind med op til + 5° C, der har taget så stærkt på det forresten tynde snedække, at betydelige partier på jorderne er bare. Formodentlig er dog vel dette overvintringer, som har opholdt sig ude på de yderste snebare øier og holmer. 31 jan. Siden 19de har den ikke været bemærket hverken ved Åle (Arvesen) eller andre steder. Febr. - 17 febr. Arvesen så 11te en lærke ved Åle. 29 febr.- Arvesen så igår et par lærker trække over Åle, men har ingen seet i mellemtiden mellem 17de og 28de.

28 februar (S.V.) begyndte det egentlige træk, skjøndt det nu var blevet koldere og i de efterfølgende dage faldt ikke så lidet sne. 4 og 5 marts under O. vind var isår trækket livligt. 8 marts var den endog et betydeligt træk under N.O. vind. Høstrækket begyndte 19 september (stærk V. vind) og fortsatte stadig indtil udløbet af måneden ofte endog om vinden var imod. I første halvdel af oktober var den endnu alm. helt til 16de, efter hvilken tid ingen er obs.

Trelerke *Alauda arborea*: Et overvintrende individ af trælærken holdt i januar måned til ved gården Åle i nærheden af Gråsvik indtil det 26 januar blev dråbt og fortåret af gårdskatten. Den holdt selskab med gulspurvne og besøgte som disse julenegene og fortærede korn. Den ankom 18 marts og var 25de almindelig. 26 april fandt jeg på en gråsbakke ved Tronddalen i Onsø et rede med 3 æg, der blev klækket dagen efter. Ungerne var tæt bedækkede med lange sortegrå dun og så ud som små dundotter. Det første æg har i dette tilfælde været lagt 12 april. Om høsten er den iagttaget på træk fra 30 september til 4 oktober. Hermed synes afreisen også at være afsluttet. Dog er et ensligt individ iagttaget endnu 20 oktober.

Fjellerke *Alauda alpestris*: 24 september er en berglærke skudt på Øren.

Svartspett *Picus martius*: 17 april traf jeg en sort hakkespet på Rauø, hvor jeg aldrig før har seet denne art. De talrige udgravninger i myretuerne på øen tydede på at opholdet ikke blot var et kort besøg.

Vendehals *Iynx torquilla*: Ankom 3 mai. Var alm. 10 mai.

Gjæk *Cuculus canorus*: Ankom 10 mai og var et par dage senere alm. Et eksempel på äglægning hos *Sylvia cinerea*(torsanger) er ifjor forekommet her i nærheden.

Se anm. for 19 mai: Luther Mekalsen viste mig idag et æg, som han ifjor havde taget af et gråsangerrede. Ägget, der var betydekig større end gråsangeræg var utvivlsomt et gjøkæg. Redet havde ligget i en ener nær ved marken og indeholdt ialt 4 æg; men havde han blot taget dette, der var ham påfaldende ved den afvigende størrelse. Et ungt individ er skudt endnu 14 september.

Tårnseiler *Cypselus apus*: Ankom 13 mai, men var endnu i 14 dage meget fåtallig. Den var forøvrigt heller ikke så talrig iår, som den pleier. Afreisen foregik 19 august over hele linien. Kun et eneste individ obs. dagen efter og senere ikke nogen.

Nattravn *Caprimulgus europaeus*: Ankom 30 april og har været alm. fra 9 mai.

Perleugle *Strix tengmalmi*: 23 november traf jeg en perleugle ved Borge i Onsø.

Se anm. for novbr. 23 novbr. Da jeg på hjemveien fra Kolberg om aftenen ved 8 tiden kom i nærheden af gården Borge hørte jeg skriget af en liden ugle, der efter mit kjendskab til de andre mindre uglers lyder,

neppe kan have været nogen anden end en perleugle. Skjøndt jeg et par gange syntes at befinde mig ikke langt fra den og uagtet det var månelyst, lykkedes det mig dog ikke å få øie på den. Den var i uafladelig bevægelse og flyttede fra træ til træ.

Kattugle *Strix aluco*: Stud. Wollbech tog 16 april ved Ulveng i Borge et kuld på 4 æg, der var så stærkt rugede at det ene æg allerede var begyndt at briste. Det første æg således antagelig lagt 27 marts. 14 dage efter (30 april) havde den samme kattugle påbegyndt et nyt kuld i et andet træ ved siden af og allerede lagt 2 æg.

Jordugle *Otus brachyotus*: Af denne art er i år 2 individer skudt, det ene på Øren udenfor Frstad 31 august, det andet på Ramholmen i Kragerøholmene 10 oktober.

Hubro *Bubo ignavus*: Angående et rede fundet ved Lund i Onsjø se notisen for 28 marts. 28 marts bragte Hans Borgesen Lund mig et hubroæg taget i Lereberget i nærheden af Lund om morg. 24de tilligemed fuglen skudt samtidig, idet den fløi af redet. Det var hunn, og viste det sig at den i avidukten havde et næsten fuldbåret dog endnu overmåde tyndskallet æg samt i æggestokken en blomme af et lærkeægs størrelse. Det i redet fundne æg havde efter al sandsynlighed været lagt dagen forud (23de). Redet var blot en simpel fordybning eller grop i jordlaget på en afsats i berget, og lignede en alm. muldeplads. Det indeholdt intet andet end endel bugfjær af fuglen, der havde en stor rugeplet. Ved redet lå en mus *decumanus*, ligesom også ventrikelen indeholdt en af samme art nylig slugt med hovedet foran så halen endnu var synlig i svålget.

Spurveugle *Athene passerina*: 23 november så jeg en spurvugle ved Kolberg i Onsjø.

Se nærmere notisen for 23 novbr. 23 novbr. så jeg ved Kolberg en spurveugle i skumringen om eftermiddagen ved 4 tiden. Den var så lidet sky at den lod mig komme sig på 1 meters afstand medens den sad i en syrinbusk i en have, og jeg stod på dette nære hold og betragtede den en lang stund inden den fløi. Den flyttede da kun hen i det nærmeste træ, en ask, hvor den smuttede ind i en rugekasse men kom snart ud igjen og forblev da siddende på en gren udenfor rugekassen så længe som jeg gav mig tid til at iagttage den.

Haukugle *Surnia nisoria* (*Strix nisoria*): Også af denne art er et par individer skudt ihøst. Det ene ved Ålelierne i Onsjø 18 september, det andet blev indkjøbt af stykjunker Hafslund på torvet i Fredriksstad 3 oktober.

Jaktfalk *Falco gyrfalco*: Et ungt individ skudt ved Torsø i Borge 12 februar.

Vandrefalk *Falco peregrinus*: Er obs. på Søsterøerne 17 april. I første halvdel af oktober holdt en pilgrimsfalk et par dage til ved Åle i nærheden af Gräsvik, hvor den gjorde flittig jagt på de tamme duer.

Dvergfalk *Falco aesalon*: 17 februar så jeg en dværgfalk på Gräsvik og 17 april et individ på Rauø. 30 august så jeg et individ på Øren.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*: Ankom 25 marts. Et rede ved Lund i Onsjø indeholdt 4 juni 5 høist et døgn rugede æg, hvoraf det ene var udskudt og lå på kanten af redet i knækket tilstand. Redet lå i en gran og indeholdt nogle af fuglens brystfjær. Det første æg lagt 31 mai. Den er obs. indtil 1 oktober.

Vepsevåk *Pernis apivorus*: 6 september skjød jeg et ungt individ i Ålebergene i Onsjø.

Musvåk *Buteo vulgaris*: Ankom 30 marts og er seet på træk endnu 12 april. Om høsten er et par individer obs. endnu 16 og 20 oktober.

Ringdue *Columba palumbus*: Ankom 2 april. Om høsten så jeg et nyskudt individ på torvet endnu 29 oktober.

Skogdue *Columba oenas*: Ankom 21 marts og var inden udløbet af måneden alm.

Orrfugl *Tetrao tetrix*: Den tørre sommer synes mange steder at have været uheldig for årfuglyngerne. Høner uden ynger og små pibekuld ved jagttidens begyndelse var meget almindelige. Men trods dette har der dog på mange steder været adskillig fugl og senhøstes kom der også ikke lidet fugl på steder, hvor der ingen ynger havde fundtes om sommeren. Sammenlign notisen for sept. 6 sept. Jeg traf idag ikke et eneste kuld i Ålebergene, men derimod nogle gamle fugle, hvilken omstændighed synes at bekræfte den formodning at yngerne måtte være gået tilgrunnd af mangel på vand under den forfærdelige tørke, der har hersket i mai, juni og juli, i hvilken tid der ikke er faldt sågodtsom en dråbe regn, så selv de blødeste myre var fuldstændige optørkede. Derimod forekommer små pibekuld enkelte steder. Således så jeg på torvet i Fredriksstad 2 september en unge af knapt en jerpes størrelse og 5 sept. traf Jørgen Gundersen ved Tvete et føstire på 3 unger så små at "de knapt kunde flyve og ikke var værd at skyde". Altså omlagte kuld udklækkede sidst i juli eller måske først i august. På denne tid indtraf også af og til regn så yngerne herefter kunde finde det nødvendige vand.

Rapphøne *Perdix cinerea*: Raphønsene holde sig fremdeles på Søsterøerne, hvor de i begyndelsen af november endog blev truffet talrige.

Vaktel *Coturnix communis*: En skolegut på Gråsvik, der har samlet endel æg, eier blandt andre også et vagtelæg, som er fundet her i Onsø for nogle år siden. Redet, der lå i en rugager indeholdt 5 æg. Anm. for mai, 19 mai. Luther Mekalsen fremviste et ikke udblåst, men ikke destomindre nok så vel konserveret vagtelæg, som han havde fået af en pige, der for nogle år siden havde tjent ude i Onsø, hvor et rede med 5 æg blev fundet i en rugager, da denne blev skåret.

Sandlo *Charadrius hiaticula*: Forekom i slutten af august i store flokke (på 20-30 individer) på Øren. De vare overmåde sky.

Dverglo("den lille strandryle") *Charadrius minor*: Afreisen synes at foregå tidligt. På Akerøen, hvor denne hækker ganske talrig, var den ikke at se 23 august.

Heilo *Charadrius pluvialis*: Ankom 12 april og var i slutten af måneden samt begyndelsen af mai på enkelte steder temmelig talrig. Endnu 16 mai såes på torvet i Fredriksstad 12 heiloer, som vare skudte i Onsø. Anm. for april og mai, 15 april. Hans Borgersen Lund iagttog 12 april den første heilo, 29 april. If. Hans Borgersen Lund har heiloen været talrig deroppe på jorderne siden 26de. Otto Bjørneby fortalte at han idag havde købt 10 heiloer, som var skudt omkring Huseby, hvor de i flere dage have været meget talrige. Mai - 2. mai. If. stud Wollebeck er heiloen iagttaget 16 april på Øren. 20de så han en større flok sammensteds. 13. mai. If. Hans Borgersen Lund har der i nogle dage været flere heiloer at se på jordene ved Lund. Igår havde han endog seet en flok på cir 30 stkr. 16 mai. Alfhild så idag 12 heiloer på torvet i Frstad. De vare udenfra Onsø.

Allerede 22 juli vendte de tilbage; men med undtagelse af en kort tid efter tilbagekomsten var de siden næsten ikke at se.

Tundralo *Charadrius squatarola*: 30 august traf jeg 2 kystbrokfugle på Øren, hvor også siden enkelte individer er truffet af stykjunker Hafslund senest 5 oktober.

Vibe *Vanellus cristatus*: Ankom 7 marts. Endnu 26 april traf jeg et individ i Ålekilen i Onsø. På Akerøen, hvor ikke få viber hækker var den d. 23 aug. ikke længere at se.

Tjeld *Haematopus ostréologus*: Ankom 14 marts. Mange synes at ankomme meget senere. Medens den nemlig i Onspøskjærene forekom meget sparsomt helt til over midten af april er der 22de (april) sammesteds påtruffet to flokke på 7 og 9 individer. Et rede fundet ved Hvaløerne 16 mai indeholdt 3 friske æg. Det første altså lagt 14 mai. Også kjelden, der forekommer alm. på Akerøen, var ikke at se der 23 august.

Rugde *Scolopax rusticola*: Ankom 21 marts (frisk S.). Under gunstigt veir fortsatte trækket jævnt i de følgende dage indtil 28de.

Aftentræk: 9 april beg. trækket ved Tronddalen kl. 8.1"

Kom 2de gang kl. 8.13" og 3^{die} gang kl. 8.28" - Smukt S-lig veir.

16 april beg. trækket på Rauø kl. 8.10". Et på Rauø 17 april fundet formentlig af kråke plyndret og fortåret æg viste at æglægningen i det tilfælde var begyndt allerede 16 april. Allerede fra begyndelsen af oktober befandt den sig på hørstrækket. Et individ bemærket endnu 7 november.

Enkeltbekkasin *Gallinago media(Scolopax gallinula)*: Ankom 5 april og var få dage senere alm.

Polarsnipe *Calidris canutus*: Forekom sparsomt under hørstrækket. Jeg skjød et individ (det eneste observerede) på Akerøen 23 august. På Øren, hvor den også viste sig fra samme tidspunkt er det seneste individ skudt 5 oktober.

Tundrasnipe (krumnebsneppe) *Tringa subarquata*: Af denne art forekom i slutten af august ikke så få på Øren, hvor jeg 28de så et ensligt individ samt 3 stkr. i selskab med nogle *Tringa alpina*(myrsnipe), fra hvilke de strax skilte sig ved den hvide stjertdækning. Desuden havde en skytter, som jeg samtidig traf på Øren, skudt 3 individer. 30 august skjød jeg et individ sammesteds, men så da desforuden kun et individ til. Samtlige disse individer var unge fugle. I september er den ikke bemærket.

Myrsnipe *Tringa alpina*: Er bemærket på Øren fra 23 august. Henimod slutten af september var den i nogle dage ganske talrig sammesteds. En skytter skjød således 25 september 25 individer.

Dvergsnipe *Tringa minuta*: 30 august traf jeg på Øren 4 individer af denne art, hvoraf jeg skjød den ene. Siden er den ikke bemærket der.

Storspove *Numenius arquatus*: Ankom 9 april, men har været fåtallig under vårtrækket. På hørstrækket er den iagttaget fra 23 august.

Småspove *Numenius phaeopus*: Ankom 27 marts. Imidten af april var den alm. Endnu 17 mai traf jeg den i Kragerøholmerne og på Tisler. 7 august på de mørkeste af natten iagttog jeg et stort tog af småspover, som trak sydover over Gråsvik, uden at jeg dog på grund af mørket kunde se dem.

Brushane *Philomachus pugnax*: 16 august er 2 individer (hann + hunn) skudt i Kragerøholmerne.

Strandsnipe *Actites hypoleucis*: Da den bliver mere og mere sjelden her, har jeg i år ikke kunnet iagttage vårtrækket. 23 august traf jeg adskillige strandsnipen på Akerøen, hvor denne art ikke forekommer hækende. På Øren traf jeg et par individer 30 august, og er den bemærket der endnu 2 september.

Skogsnipe *Totanus ochropus* og

Grønnstilk *Totanus glareola*: Disse arters træk er i år gået omtrent ubemærket forbi. Nogle 18 april iagttagne snepper har formentlig været Tot. ochropus (skogsnipe).

Rødstilk *Totanus calidris*: Var 23 august allerede meget fåtallig på Akerøen, hvor jeg kun traf to individer. Det ene, som jeg skjød, var en årsunge.

Gluttsnipe *Totanus glottis*: Er på vårtrækket observeret allerede 7 mai. Om høsten var den i midten af august alm. i Kragerøholmene.

Trane *Grus cinerea*: Ankom 12 april. Som sædvanlig har nogle stykker under trækket opholdt sig på Åkebergmyren i Råde i nogle dage. Enslige individer sees også af og til at trække over egnen og er sådanne iagttaget både 23 og 30 april. Endnu 4 mai såes et følge på 4 individer trække nordover.

Under høstrækket er et individ skudt 14 september ved Lilledal i Skjeberg, hvor også etpar stkr. rimeligvis tilhørende det samme selskab er set dagen efter.

Åkerrikse *Ortygometra crex*: Ankom 18 mai.

Myrrikse *Phalaridium porzana*: Er også i år iagttaget allerede 2 mai. 26 september er et ungt individ fanget levende ved Selbak i Borge.

Sothøne *Fulica atra*: På vårtrækket er et individ iagttaget i Skårekilen i On sø 7 april.

Om høsten er to individer iagttaget på Øren 8 september.

Sædgås *Anser segetum*: 3 oktober er en sædgås skudt ved Tofteberg i Råde.

Grågås *Anser cinereus*: Ankom 19 marts. Mellem 22 og 25 marts er flere flokke set. Trækket fortsatte også siden jevnt gennem hele april. Endnu 19 mai såes en flok på opimod et par hundrede individer trække nordover under N.V. vind. Forøvrigt foregik trækket altid under sydlig eller S.V. vind. Medens iregelen tågene kom om morgenen eller formiddagen er også et par tog kommet om aftenen (29 april kl. 1/2 8, 19 mai kl. 7 1/4 aften). Høstrækket begyndte først 27 september og varede til 8 oktober, hele tiden under modvind - S.V. og S.O., 27 september endog storm. De fleste flokke kom om aftenen henimod skumringen. En flok såes om morgenen og en om formiddagen.

Gravand(fagergåsen) *Tadorna vulpanser*: Ankom 6 marts og var inden midten af måneden alm.

Krikkand *Anas crecca*: Er om høsten iagttaget 23 august, da jeg traf flere ved Akerøen. Ved Ovenøen i Råde havde den været talrig om høsten.

Brunnakke *Anas penelope*: Havde også forekommet talrig ved Ovenøen i Råde om høsten.

Bergand *Fuligula marila*: Ved Ovenøen i Råde havde der ihøst ikke været meget af denne and. Et individ er skudt dersteds 16 oktober, og et individ i Kragerøholmene 29 oktober.

Sjørørre *Oidemia fusca*: 17 mai så jeg en liden flok af denne art udenfor Tisler. Om høsten synes den at have forekommet meget sparsomt. Jeg så et individ på torvet i Frstad 24 oktober.

Svartand *Oidemia nigra*: Om våren forekom denne art fra begyndelsen af mai særdeles talrig omkring Heia, ved hvis grunder de altid pleie at samles i stort antal. Om høsten indfandt de sig sent og vare først talrige i skjærgården henimod slutten af oktober. Alle dem jeg så på torvet udmærkede sig som usædvanlig små og magre. Formodentlig havde rugningen faldt sent.

Kvinand *Claugula glaucion* og

Havelle *Claugula glacialis*: Begge disse vare på forårsvinteren talrige omkring Hvaløerne.

Siland *Mergus serrator*: Et rede, som jeg fandt på Tisler 17 mai, indeholdt 2 nylagte æg - det første altså lagt 16de -. Redet der lå under en ener bestod af småt ris og pinder samt enernåle, men indeholdt endnu ikke dun.

Havsule *Dysporus bassanus*(*Sula bassana*): Er observeret fra slutten af oktober. Efter en S.V. storm i juledagene holdt der sig i flere dage mange havsuler helt oppe i Slevikskjærene, det indre af On søskjærgården.

Fiskemåke *Larus canus*: På Tisler var æglægningen netop i sin begyndelse 17 mai. I en koloni på ikke ganske få par fandtes endnu kun 5 reder med æg. To af disse var dog allerede fuldlagte og indeholdt hver 3 æg, hvilke i det ene endog var ruget i 3 dage, men i det andet fuldkommen friske, to reder indeholdt 2 æg og et rede 1 æg. Det første æg altså lagt: 12, 15, 16 (i to) og 17 mai.

Gråmåke *Larus argentatus*: På Tisler fandt jeg 17 mai et rede med 2 nylagte æg, - formentlig omlagt kuld.

Grønlandsmåke *Larus leucopterus*: 12 december blev et ungt individ af denne art bragt til Fredriksstad sammen med en hel del andre måger, som var skudt udenfor Skjebergkilen i dagene forud.

Tyvjo *Lestris parasiticus*: Er observeret ved Tislerøerne 9 mai.

Makrellterne *Sterna fluviatilis*: Ankom 13 mai med en gang almindelig. Den var endnu 23 august alm. ved Hvaløerne.

Lom *Eudytes* - : Allerede fra 10 marts viste lommene sig i mængde i fjorden på sit træk nordover.

Teist *Uria grylle*: Et kuld på 2 æg, som jeg tog på Tisler 17 mai, var ruget i 4 à 5 dage. Første æg altså lagt 12 mai. Sammenlign anm. for 17 mai. 17 mai fandt jeg på Tisler et kuld på 2 æg, der var ruget i 4-5 dag. Redet lå under en stor stenblok.

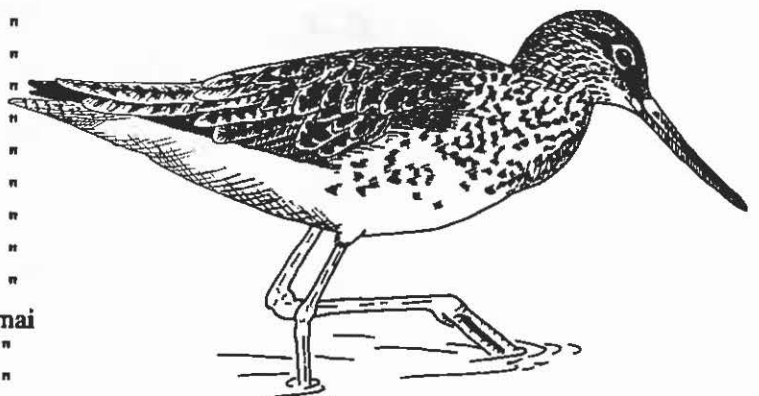
Lomvi *Uria troille*: Spidsalkerne begyndte at indfinde sig fra begyndelsen af oktober, men blev ikke synderlig talrig.

Alkekonge *Mergulus alle*: Alkekongen har ihøst været usædvanlig talrig fornemmelig i november måned. De tidligste er bemærket 28 oktober. For det meste er den dog truffet blot enkeltvis eller et par i følge, men undertiden også i mindre selskaber, således at flere have kunnet fældes i et skud. Fornemmelig var den at træffe omkring de store havøer Søsterne, Misingerne og Rauø, hvor de holdt til i sundene mellem øerne eller i brændingerne udenom dem.

Alke *Alca torda*: Butalken indfandt sig i år isædvanlig sent og er ikke bemærket før 27 oktober.

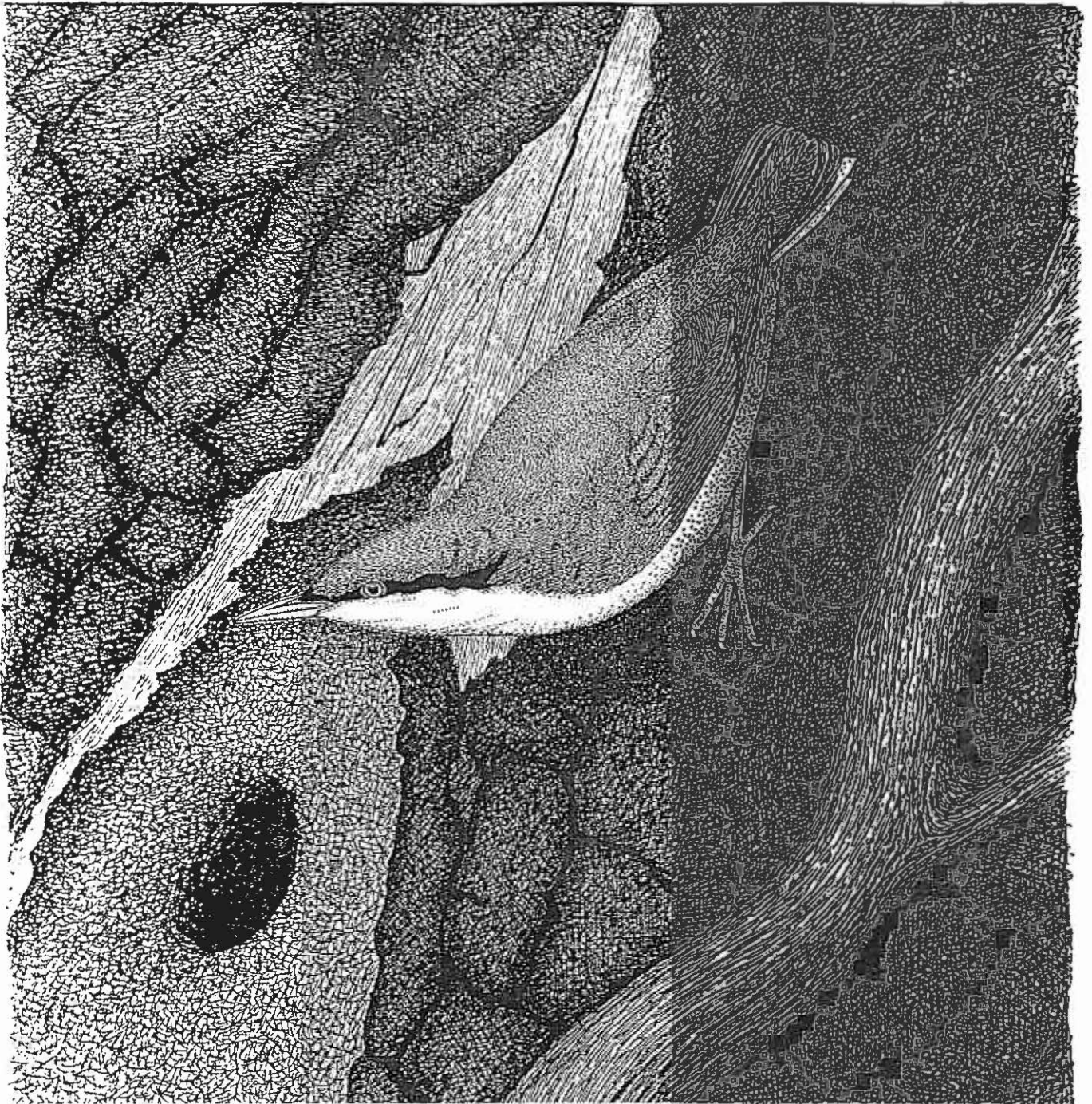
TRÅKFUGLENS ANKOMST 1896

1. <i>Acanthis linaria</i>		23 februar
2. <i>Alauda arvensis</i>		28 "
3. <i>Corvus cornix</i>		1 marts
4. <i>Plectrophanes nivalis</i>		2 "
5. <i>Sturnus vulgaris</i>		2 "
6. <i>Corvus monedula</i> (7 febr.)		4 "
7. <i>Tadorna vulpanser</i>		6 "
8. <i>Vanellus cristatus</i>		7 "
9. <i>Haematopus ostreologus</i>		14 "
10. <i>Alauda arborea</i>		18 "
11. <i>Accentor modularis</i>		19 "
12. <i>Anser cinereus</i>		19 "
13. <i>Anthus obscurus</i>	obs.	19 "
14. <i>Fringilla coelebs</i>		19 "
15. <i>Linota cannabina</i>		20 "
16. <i>Turdus merula</i>		20 "
17. <i>Scolopax rusticola</i>		21 "
18. <i>Columba oenas</i>		21 "
19. <i>Turdus iliacus</i>		22 "
20. <i>Turdus musicus</i>		22 "
21. <i>Turdus viscivorus</i>		22 "
22. <i>Luscinia rubecula</i>		23 "
23. <i>Falco tinnunculus</i>		25 "
24. <i>Numenius phaeopus</i>		27 "
25. <i>Motacilla alba</i>		27 "
26. <i>Buteo vulgaris</i>		30 "
27. <i>Columba palumbus</i>		2 april
28. <i>Gallinago media</i>		5 "
29. <i>Fulica atra</i>	obs.	7 "
30. <i>Numenius arquatus</i>		9 "
31. <i>Turdus torquatus</i>		11 "
32. <i>Charadrius pluvialis</i>		12 "
33. <i>Grus cinerca</i>		12 "
34. <i>Emberiza schoeniclus</i>		13 "
35. <i>Turdus pilaris</i>		16 "
36. <i>Saxicola oenanthe</i>		18 "
37. <i>Totanus ochropus</i>	obs.	18 "
38. <i>Phylloscopus abietina</i>		19 "
39. <i>Anthus pratensis</i>		26 "
40. <i>Anthus arboreus</i>		28 "
41. <i>Hirundo rustica</i>		29 "
42. <i>Caprimulgus europaeus</i>		30 "
43. <i>Luscinia phoenicurus</i>		1 mai
44. <i>Emberiza hortulana</i>		1 "
45. <i>Phalaridium porzana</i>		2 "

25.11 Glutt-snipe
Roar Solheim

46. <i>Muscicapa atricapilla</i>		2 "
47. <i>Iynx torquilla</i>		3 "
48. <i>Motacilla flava</i>		3 "
49. <i>Totanus glottis</i>		7 mai
50. <i>Saxicola rubetra</i>		8 "
51. <i>Lestris parasitica</i>	obs.	9 "
52. <i>Phyllopeustes trochilus</i>		9 "
53. <i>Cuculus canorus</i>		10 "
54. <i>Hirundo urbica</i>		10 "
55. <i>Sterna fluviatilis</i>		13 "
56. <i>Cypselus apus</i>		13 "
57. <i>Ortygometra crex</i>		18 "
58. <i>Muscicapa grisola</i>		19 "
59. <i>Sylvia cinerea</i>		21 "
60. <i>Sylvia hortensis</i>		21 "

Spattmeis

Pål Bugge

1897

Året gik ind med tåge og søle og sorte marker, og det blev idet hele en meget mild vinter.

Nogen videre kulde var det kun fra midtre af januar til midten af februar med vinterens laveste temperatur minus 17 - 23° C i den første uge af februar, medens sidste halvdel af denne måned var meget mild under stadig herskende V. og S.V. veir. 22 februar såes Vanessa urtica ude og 28de udsprungne tussilago pharfara - blomster. Skjønndt temperaturen fremdeles i marts var mild faldt der nu af og til lidt sne og Gräsvikfloen frøs til så den 13de var gangbar. Fornemmelig sneede det jævnt i sidste halvdel af marts og vid månedens udgang var det et par fod sne i skoven, rigtignok af løvs beskaffenhed. Men allerede 5 april viste der sig igjen barflækker og inden 15de var der ikke sne at se på markerne - i skoven lå der dog endnu noget igjen - og buskene i haverne begyndte at grønnes. Den 1 mai stod løvtræerne med halvudsprunget løv, men denne måned blev kold og regnfuld, og flere gange indtraf der nattefrost, endnu så sent som 15 mai. 11te og natten forud indtraf det her usædvanlige tilfælde at det sneede så det var hvidt i åsene.

Våren blev på denne måde sen, først 18 mai begyndte moreltræerne at udfolde sine blomster, men sommeren blev smuk og meget varm. Om høsten indtraf første frostnat allerede 5 oktober med minus 4 C. uden dog at gjøre skade på endnu udestående frugt, men forøvrigt udmærkede høsten og efteråret sig som meget mildt. Endnu ved årskiftet var der ikke faldt sne, som var bleven liggende mer end den dag, den kom. Året blev rigt på rognebær, ligesom også granen havde et såkaldt frøår.

Måltrost *Turdus musicus*: Ankom 8 april (i stille smukt vind). Den var lidet talrig på trækket, men endnu mindre talrig siden og var udover våren næsten ikke at høre nogetsteds heromkring. På høstrækket, der begyndte 28 september, var den talrigere og blev fanget rigelig i doner indtil over midten af oktober. Fra 17de forekom den sparsomt, men friske og nyfangede individer blev endnu stadig torvført indtil 6 november. Enkelte individer er også iagttaget betydelig senere, således 21 november et individ og 28 november 5 i et følge.

Rødvingetrost *Turdus iliacus*: En forløber for trækket blev bemærket allerede 28 marts, men det egentlige træk tog først sin begyndelse 8 april, samtidig med foregående, hvorefter den i nogle dage, indtil 11te var ganske talrig. Men senere er den ikke bemærket. Høstrækket indfandt sig også i år sent og er de tidligste bemærket 9 oktober. Først fra 16de var den almindelig, men var idet hele ikke meget talrig. Allerede fra 23de aftog den stærkt, så kun meget få efter denne tid blev bragt til torvs, hvor jeg dog endnu 6 november så nogle nyfangede individer. Enkeltvis er den endnu bemærket indtil 16 november.

Duetrost *Turdus viscivorus*: Ankom 4 april i N. men stille veir. Ved indtrædende S. veir 10 april kom hovedtrækket, hvorefter den en uges tid var ganske talrig. Om høsten var den som sædvanlig meget mere sparsom og blev næsten ikke bemærket blandt kramsfuglene (et individ 16 okt. fanget et par dage forud). Et individ skudt 25 oktob. og et observeret 16 novbr.

Gråtrost *Turdus pilaris*: Vårtrækket begyndte usædvanlig tidlig, allerede 16 marts. Den var dog blot en kort tid talrig og var i april lidet at se til. I mai er den fremdeles sparsomt bemærket indtil 12te. Om høsten er et ensligt individ iagttaget 19 sept., men trækket begyndte først 16 oktbr. I november og indtil midten af december var den almindelig.

Svarttrost *Turdus merula*: Ankom 21 marts og forekom især alm. i den første uge af april, men er ikke bemærket efter 12 april. Høstrækket beg. 8 oktober og var den allerede i midten af måneden alm. Den var også i år ganske talrig især i slutten af oktober og beg. af november. Senest bemærket 14 november.

Ringtrost *Turdus torquatus*: Ankom 12 april. Talrigst i de sidste dage af måneden, senest bemærket 1 mai. Om høsten var den som sædvanlig lidet at se til. Et individ fanget allerede 28 septbr. Senere er et individ fanget 19 oktbr.

Rødstrupe *Luscinia rubecula*: Ankom 8 april og var strax almindelig udbredt. Om høsten var den endnu fuldt alm. en uges tid ind i oktober, hvorefter de fleste forsvandt i løbet af den påfølgende uge. Enkeltvis er den endnu iagttaget af og til senest 25 oktbr.

Rødstjert *Luscinia phoenicurus*: Ankom 27 april. 30 april er en hunn obs. og 1 mai var den almindelig overalt.

Steinskvett *Saxicola oenanthe*: Ankom allerede 2 april, men kun i ringe mængde. Først fra 18de ankom den i større mængde. I slutten af august var den allerede for en stor del trukket bort men var dog endnu ganske almindelig til midten af septbr. Efter denne tid kun af og til observeret, senest 25 septbr.

Buskskvett *Saxicola rubetra*: Ankom 1 mai og var kort efter almindelig.

Om høsten er den senest obs. 19 septbr., men endnu dagen forud blev flere individer iagttaget i en stor kålager, hvor de en længere tid havde havt tilhold.

Fossekall *Cinclus aquaticus*: 4 novbr. blev et individ ihjelslået af en mand, der i mørket om aftenen kom langsmed en bæk ved Dyret i On sø med en lygt i hånden, mod hvilken fuglen kom flyvende og ved blev at flyve rundt samme indtil den blev ihjelslået med en kjäp.

Fuglekonge *Regulus cristatus*: Reder: 13 mai. Rødskoven, On sø 10 äg, 2 dage ruget.

16 mai. Bräkke, On sø 10 äg i påbeg. rugning. 22 mai. Varhal, On sø 11 äg, 7 dage ruget.

12 juni. Dyret, On sø 6 äg. Redet havde da det blev taget, väret forladt en tid. Äggene väre friske.

15 juni. Dyret i On sø 10 äg friske. Det første äg i de fire fuldlagte reder havde således väret lagt henholdsvis 3, 7 og 6 mai samt 6 juni. Samtlige reder lå i graner 7 ä 8 meter høit, hvor de som alm. hang mellem de fine kviste ude mod enden af grenene.

Jernspurv *Accentor modularis*: Ankom 21 marts. Efter det igjen indträdende sydlige veir 8 april var den en uges tid usädvanlig talrig. *Se anm. for april. 2 april. If Arvesen har en jernspurv holdt sig i gården hos han siden 29 marts. 3 april. Alf Wollebeck traf 21 marts ved Ulveng i Borge flere jernspurve, hvoraf han skjöt et individ. 4. april traf jeg jernspurven på et par steder ved Ålelierne og skjöd et individ. Luther Mekalsen havde også skudt et individ ved Rød idag. 11 april trag jeg jernspurven särdeles talrig overalt, hvor der var krat, tildels mange, indtil et halvt snes, samlede på en enkelt plet. 15 april var den endnu meget talrig.* Om høsten var den obs. fra 8 sept. og var i denne måned ganske alm.

Munk *Sylvia atricapilla*: 14 mai traf jeg et par af denne art i Ålebergene.

Hagesanger *Sylvia hortensis*: Ankom 25 mai.

Tornsanger *Sylvia cinerea*: Ankom 6 mai.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*: Ankom 30 april og var strax alm.

Gransanger *Phylloscopus abietina*: Ankom 17 april.

Varsler *Lanius excubitor*: Et individ obs. ved Åle i On sø 19 oktober.

Tornskate *Lanius collurio*: Ankom 27 mai.

Hagefluesnapper *Muscicapa atricapilla*: Ankom 26 april og var nogle dage senere alm.

Gråfluesnapper *Muscicapa grisola*: Ankom 22 mai. Der havde foran dens ankomst i lang tid väret nordlig veir. Om høsten var den alm. til 20 august og er senest obs. 23de s.m.

Stjertmeis *Orites caudatus*: En liden flok obs. 23 marts. Om høsten er den obs. fra 10 oktober og var siden til henimod udgangen af året meget alm.

Granmeis *Parus borealis*: I et rede med 9 äg taget 22 mai var det første äg lagt 10 mai. Redet lå i et nyhakked hul i en rådden birkestubbe.

Toppmeis *Parus cristatus*: Reder: 24 april. Dyret On sø 5 friske äg.

2 mai. Dale On sø 5 friske äg. 9 mai. Ålebergene, On sø 6 äg 3/4 ruget.

Det første äg altså lagt henholdsvis 20, 28 og 26 april. Samtlige reder lå i gamle aspestubber, de to første i nyhakkede huller det sidste i et tidligere benyttet hul. Det sidste rede bestod foruden af det alm. brugelige materiale, hår, tillige af en hel del fjär.

Låvesvale *Hirundo rustica*: Ankom 26 april. 9 mai var den alm., men träkket vedvarede endnu länge. Således iagttog jeg 20 og 21 mai på søen langt udenfor Søsterørerne samt på Rauø adskillige ladesvaler på träk, hvorunder de altid kom enkelt eller parvis. *(Anm. for 21 mai). 21 mai. På en tur på søen med "Oscarsborg" til Reiergrundene, der ligger langt til søs af Søstrene, igår efterm. så jeg flere ladesvaler komme träkkende over søen i nordlig retning. Også på Rauø, hvor vi overnattede, så jeg igår aftes og fremdeles imorges stadig ladesvaler enkelt eller parvis trække nordover.*

Allerede fra 30 august begyndte ladesvalen at forsvinde, men var dog endnu langt ud igjennem september ganske talrig, og ikke så få har holdt sig i egnen helt til 25de. Det sidste individ iagttaget 30 september.

Taksvale *Hirundo urbica*: Ankom 29 april og var 9 mai ganske almindelig. Afreisen afsluttet 29 august.

Sandsvale *Hirundo riparia*: Også denne art obs. 29 april.

Linerle *Motacilla alba*: Det i decbr. måned ifjor på Gräsvik stadig observerede individ har også med afbrydelser holdt sig ved tømmerländsen sammesteds i januar måned indtil 21de fremdeles kvik og i bedste velgående, men siden har den ikke väret seet. Den ankom 3 april og var fuldt almindelig 11de. Da tomtarbejderne i stavtomten på Gräsvik 25 mai begyndte at rive en stavstabel, der skulde udlastes, kom de over et linerlerede med små unger øverst i stabelen. Redet blev flyttet over til en anden närstående stabel og plaseret under sammes tag, dog ikke fuldt så godt gjemt, som det oprindeligt havde ligget. Foräldrene fandt det uden vanskelighed igjen og var snart fortrolig med flytningen og overtog også uden betänkning igjen ungerne pleie. Afreisen (hovedtaget) foregik 24 september i V. veir, men ikke få vedblev at opholde sig her indtil henimod midten af oktober, og endnu 19 oktober er et enkelt individ obs.

Gulerle *Motacilla flava*: Ankom 30 april, men blev dog først en uge senere alm. og er iagttaget indtil 22 mai. Om høsten er den observeret fra begyndelsen af august, var talrig i slutten af samme måned og endnu ganske hyppig indtil 17 september.

Skjærpiplerke *Anthus obscurus*: Individer på træk er obs. 17 og 19 marts under S.O. veir.

Heipiplerke(engpiplerke) *Anthus pratensis*: Ankom allerede 15 april, men ligesom også i de følgende dage (under S.V. vind) endnu kun i ringe mængde. 30 april er et større træk iagttaget, men har den idethele været lidet talrig her under trækket. Senest obs. 14 mai.

På høstrækket bemærket fra 6 september, men var også da lidet talrig. Inden midten af oktober var den hovedsagelig afreist, men er dogt enkelte individer endnu iagttaget helt til 26de oktober.

Trepiplerke *Anthus arboreus*: Ankom 29 april og var dagen efter almindelig. Om høsten var den endnu 19 septbr. ganske alm. Senest obs. 22 sept.

Hortulan *Emberiza hortulana*: Ankom 27 april. Under trækket om morgenen nævnte dag er den også hørt synge under flugten. Ved mai måneds indtræden var den alm. Et rede taget 1 juni indeholdt 5 friske æg, hvoraf altså det første måtte være lagt 28 mai. Om høsten er den senest observ. 23 august.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*: Overvindrede? På Øren udenfor Fredriksstad traf stykjuncker Hafslund 19 marts to sivspurve, hvoraf han skjød den ene. Exemplaret, der såvidt jeg i flygtighed kunde bedømme at være en hann, var i vinterdragt. Da den under vårtrækket viste sig meget sparsomt blev dens ankomst vanskelig at bestemme. Den blev tidligst iagttaget 9 april. I de sidste dage af måneden var den noget talrigere. Under høstrækket var den alm. før midten af september og er jevnlig iagttaget indtil 18 oktober.

Lappspurv *Plectrophanes lapponicus*: Alf Wollebæk skjød 11 oktober en lappspurv på Øren.

Snøspurv *Plectrophanes(Plectrophenax) nivalis*: Der også i vinterens løb flere gange er obs. ankom 9 februar under S.veir (og snestorm). Dagen efter under pent N.V. veir er en usædvanlig stor sværm iagttaget på træk. Den er iagttaget indtil 21 marts, endnu talrig. Om høsten er den iagttaget fra 5 november.

Bokfink *Fringilla coelebs*: Overvintrende individer iagttaget i januar. De første bøgfincker indfandt sig 16 marts (under østlig veir med snefok) men da sidste halvdel af måneden var mere vinterlig end hele vinteren forud havde været, med stadige snefald indtil der ved slutten af måneden lå et par fod sne, fortsatte trækket småt. Dog 22de (en god veirsdag) kom et større træk. Men der blev trangt for dem, hvorfor de mest søgte til beboede steder og haver, hvor de levede på kornresterne i julenegen. 1 april (smukt veir, østlig vind) foregik der hele formiddagen fra morgenen af et stort træk, hvorunder de kom i store følger og da der fra 5 april beg. at blive barflækker på markerne forekom de en tid der i usædvanlig mængde (anm. for 11 april) - 11 april var Ålejorderne, der nu for største delen var bare, bedækkede af bogfincker. Der var tusinder af dem, men if. Arvesen havde der igår været endnu flere. - indtil midten af måneden. I et taget rede var det første af 5 æg lagt 18 mai (anm. 22. mai). 22 mai tog jeg det ved Ålelierne 14de fundne rede, der nu indeholdt 5 æg, som hunnen nu rugede på. Redet lå på den nederste gren indtil stammen af en mindre gran, henved 1 1/2 meter fra marken.

På høstrækket indfandt der sig 19 septbr. en stor mængde, der imidlertid allerede 21de var forsvundet, og siden er den kun seet fåtallig og i det høieste i ganske små flokker indtil midten af oktober. Senest obs. 17 okt. Dog er et formentlig på overvintring bestemt individ obs. 16 novbr.

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*: Ankom allerede 27 marts og var alm. en uges tid. Iagttaget indtil 15 april. På høstrækket indfandt den sig samtidig med det store bogfinketræk 19 septbr. og var alm. til midten af oktober, (16de var der mange at se blandt de torvførte kramsfugle), men er endnu jevnlig iagttaget indtil 16 november.

Grønnefink *Linota chloris*: På høstrækket indfandt også denne sig 19 septbr. samtidig med det store bogfink og bergfinketræk. Den var endnu 17 oktbr. ganske talrig.

Tornirisk *Linota cannabina*: Ankom 20 marts. 21de og især 22de fortsatte trækket talrigt. 1 april var der igjen et livligt træk. Sandsynligvis 2det kuld: I et rede taget 21 juni var det første af kuldets 6 æg lagt 16 juni. Redets beskrivelse se anm. for 1 juli. 1 juli modtog jeg et rede fundet ved Gråsvik 21 juni. Det indeholdt 6 friske æg, havde ligget i en ener og bestod af et meget forskelligartet materiale, lyngkvistebånd og garnstumper, strå og fine rodtrevler, indvendig plankuld, hår, fåreuld, hestetægel m.m. Det mälte indiv. 55 mm i diam. og 35 mm i dybde. Var alm. i september, fåtallig i oktober, da den er bemærket indtil 18de.

Bergirisk *Linota flavirostris*: Var på vårtrækket talrig fra 28 marts indtil 11 april, da den senest er bemærket. Da der i den første tid af dens ophold her var meget sne, søgte de sin næring i mosen på de snebare berggrabber, men da der blev bart på markerne, søgte de did. De hørtes ofte synge.

Gråsisik *Acanthis linaria*: Ankom 22 marts. Da ankomsten var sen, blev der intet ophold i egnen. Om høsten bemærket fra 12 oktober, men opholdt sig heller ikke da nogen tid her.

Grønnsisik *Acanthis spinus*: Sisiken forekom i vinter i ringe mængde og såes isommer endnu mindre til, men om høsten indfandt den sig samtidig med det store finketræk 19 september og var siden, fornemmelig i første halvdel af oktober meget talrig, hvorpå den igjen blev borte.

Stillits *Acanthis carduelis*: Er i vinterens løb oftere observeret.

Dompap *Pyrhula europaea*: Indfandt sig talrig fra slutten af september og var siden endnu ved årskiftet alm.

Konglebit *Pinicola enucleator*: I de sidste dage af december viste konglebiten sig en kort tid ganske talrig i trakterne omkring Fredriksstad.

Grankorsnebb *Loxia curvirostra*: Allerede i første halvdel af september (obs. 12de) begyndte der at indfinde sig endel grankorsnæbber i de nu med kongler rigelig forsynede skove heromkring, men den synes endnu ved årets udgang ikke at tegne til at blive meget talrig.

Stær *Sturnus vulgaris*: Et overvintringsindivid skudt udenfor østre Fredriksstad 31 december forrige år. Ankom allerede 21 februar under S.V. vind, der da havde hersket en uges tid, men skjøndt den inden månedens udgang allerede synes at have været jevt udbredt blev den dog ikke fuldt alm. før efter midten af marts. 18 og 19 marts trak der mange under pent S.O. og N. veir.

I de store sivansamlinger (phragmites) i Seutelven ovenfor Gräsvik, hvor stæren tidligere pleiede at have nattekvarter om høsten, men hvorfra den nu i flere år har været borte, har den igjen i høst havt tilhold og overnattet. Afreisen begyndte allerede at mærkes i midten af oktober på den aftagende mængde, men den var dog endnu ganske talrig måneden ud. Også efter denne tid er den iagttaget, således 16 november en flok på 40-50 individer på træk og 18 novbr. et ensligt individ.

Kaie *Corvus monedula*: Under S.O. veir begyndte trækket 1 marts, men ble et par dage efter på grund af indträdende og ved holdende nordlig veir fuldkommen afbrudt helt til der atter 17de indträdte S.O. vind. Den kom da talrig 17 og 18de og er senere kun seet meget fåtallig, senest 11 april. 28 september begyndte høstrækket under smukt N.V. veir. 10 oktober var trækket størst under O. vind om form. men vinden gik ved middagstid om til S.V., der om natten blev til storm. 19 oktober var også trækket stort, skjøndt S.V. vind, der dog var svag. Senere også mindre flokke indtil 2 november.

Kråke *Corvus cornix*: Kråketrækket beg. 28 februar. Ligesom kajetrækket blev også dette afbrudt ved det 3 marts indträdende helt til 16de vedvarende N.veir. Ved det 17 marts indträdende S.O. veir kom det igjen i fuld gang og var især stort 18 og 19de. Også 1 april (smukt østlig veir) foregik der et stort træk.

Høstrækket begyndte samtidig med kajetrækket 28 september.

Kornkråke(blåkråke) *Corvus frugilegus*: Blåkråken er under vårtrækket iagttaget på forskellige steder, første gang 5 marts, og et par individer er også skudt. De var gjerne to til fire i følge. På Øren ved Fredriksstad havde et par holdt sig en længere tid fra 24 marts til 12 april. 4 individer blev iagttaget på træk 11 april under S.O. vind.

Sidensvans *Ampelis garrulus*: I januar og februar til henimod udgangen af måneden var sidensvandsen ganske alm. Om høsten indfandt den sig 1 november, men blev ikke synderlig talrig. Den opholdt sig her endnu i slutten af december. Da damskibet Oscarsborg 1 november i tyk tåge gik ind fjorden til Christiania med en lægter på slæb, kom der udenfor Jølpen ved Moss en liden flok sidensvandser på 8 à 10 individer, som slog sig ned dels på lægteren, dels ombord på damskibet.

Sanglerke=lærke *Alauda arvensis*: Ankom 10 februar. Det var N.V. vind og sneede lidt, men forresten pent veir. Fra 25 februar begyndte et livligt træk, der varede i flere dage under S.V. og V. vind. Der var i febr. lidet sne og markene var for det meste bare. Men da der i marts måned blev mere vinterligt, end det før havde været, og der indtraf hyppige snefald, trak de gjerne hver gang bort for atter igjen efter et par dages fravær at vende tilbage så snart veiret bedrede sig. Endnu 29 marts faldt der 6" sne og den lå nu i skoven et par fod dyb, men uagtet den endnu 1 april dækkede alt og der var det bedste vinterføre, men rigtignok forøvrigt et strålende smukt veir foregik der den dag et meget livligt træk, idet de nu vendte tilbage i store følger, ligesom de havde følelsen af at nu var det slut med vinteren. Men barflækker blev der dog endnu ikke at se på markene før 5de. 19 september begyndte allerede lærkerne at trække bort og fortsatte siden så ofte veir og vind var gunstig. 23de var endog trækket stort, men den forekom dog fremdeles talrig indtil 12 oktober. Fåtallig er endnu trækkende lærker obs. indtil 31 oktober.

Trelerke *Alauda arborea*: Ankom 21 marts. (smukt stille veir med vind fra N.)

4 april var den alm. Reder: 28 april. Dyret i Onsdø 4 friske æg.

2 mai. Dyret i Onsdø 4 et døgn rugede æg. 8 mai. Dyret i Onsdø 5 friske æg.

9 mai. Rødt, Onsdø 4 friske æg. 14 mai. Brække, Onsdø 4 æg, to dage ruget.

25 mai. Dyret, Onsdø 4 æg, 5 dage ruget. Det første æg altså lagt 25 og 28 april, 4, 6, 9 og 18 mai.

Angående redernes beliggenhed og bygningsmåde se anm. for mai. 2 mai tog jeg ved Dyret et rede med 4 et døgn rugede æg. Redet lå på en lyngbevoxet rabbe åbent i mosen mellem lyngen. Det fast byggede rede bestod af strå med lidt mos i bunden og målte indiv. 5,5 ctm i bredden og 52 ctm i dybden. Et andet rede taget ved Dyret 28 april indeholdt 4 friske æg. Redets beliggenhed lignede det første, men det var dårlig sammenføiet og hang ikke såvidt sammen at det lod sig tage helt op. Bestanddelen forøvrigt de samme. 9 mai fandt jeg ved Rødt et rede med 4 friske æg. Redet lå på en ener bevoxet bergrabbe mellem røsløng og myrtillus uliginosum og lignede de øvrige hvad angik bygningsmåden men var i sine dimensioner større

64mm x 55mm. 13 mai. Et rede med 5 friske æg, taget ved Dyret 8 mai, lå også mellem lyngen på en berggrube. 14 mai fandt jeg ved Brække et rede med 4 to dage rugede æg. Det lå på et havnegangsjorde mellem tørt græs. 25 mai modtog jeg fra Dyret et samme dag taget rede med 4 æg, der var 5 dage ruget. - 19 september er den bemærket på træk, men var dog endnu alm. måneden ud og er endnu bemærket 3 oktober.

Svartspett *Picus martius*: Sorthakkespetten viste sig om høsten hyppigere end sædvanlig.

I oktober måned blev et par stykker fanget i trostedoner, i de her anvendte hængedoner, i hvilke de uden tvivl er gået for rognebårenes skyld.

Flaggspett *Picus major*: 23 oktober bragtes også et individ af denne art, der var fanget i done, til torvs.

Vendehals *Lynx torquilla*: Ankom 30 april.

Gjæk *Cuculus canorus*: Ankom 2 mai (stærk S.V. vind) og var strax alm. udbredt.

En knapt mer end 14 dage gammel unge blev 15 august ihjelslået ved Skåre i Onsø. Det æg hvoraf denne var kommen har således været lagt meget sent og neppe tidligere end 15 juli. Forældrene blev ikke observeret.

Tårnseiler *Cypselus apus*: Ankom 19 mai. Der havde i mange dage været nordlig vind, der den dag endog var temmelig stærk. Et par dage senere var den alm. Afreisen begyndte 20 august og var afsluttet om aftenen 22de. Det var i disse dage fornemmelig om aftenerne smukt stille veir.

Nattravn *Caprimulgus europaeus*: Ankom 11 mai. Afreisen synes at begynde tidlig.

12 august ble nemlig et individ påtruffet og skudt på den nøgne lille ø Agerøen på sydvestsiden af Hvaløerne hvor denne art neppe viser sig uden på træk. Den er dog endnu obs. 31 august.

Perleugle *Strix tengmalmi*: Nogle eksemplarer af perleuglen er i løbet af vinteren påtruffet på forskellige steder omkring Fredriksstad. 17 og 23 november 1896 samt sidst i februar og 14 marts indeværende år.

Kattugle *Strix aluco*: Katuglen har i vinteren 1896-97 forekommet adskillig talrigere end sædvanlig.

Jordugle *Otus brachyotus*: Stykjunker Hafslund modtog i november 1896 to eksemplarer til udstopning, det ene fra Sarpsborg 14 novbr., det andet fra Fredrikshald 21 novbr. -Rugning. Den har i år ruget på de nøgne og skogbare Søsterøer udenfor Hvaløerne, hvor to omtr. et par uger gamle unger blev påtruffet 12 juli og indfanget levende. Se nærmere anm. for 13 juli. Fiskehandler Johan Eriksen var idag hos mig med 2 unger af denne art som han igår havde taget på Søndre Søster hvor de bleve påtrufne på et myrlånt sted (som han kaldte multemyren), siddende ved en ener. Redet såes ikke, heller ikke nogen af forældrene. Skjønndt af kropsstørrelse næsten fuldvoxne at se til var de neppe synderlig over et par uger gamle, idet de endnu kun befandt sig i begyndende anlæg af fjærklædning. Vingeffjærene vare 5-6 ctm lange og stjertfjærene ragede kun et par ctm udenfor fjærklædningen. Ryg og skulder var også fjærdækket, men under var der endnu kun dun. - Det første æg kunde antagelig være lagt omkring 4 juni, altså senere end almindelig pleier at være tilfældet i høifjeldene. Sammensteds blev også et voxent individ skudt 16 mai. 19 septbr. er et individ skudt på Strømtangen i nærheden af Torgauten fyr.

Hubro *Bubo ignavus*: Ved Lund i Onsø, hvor hubroen i flere år har havt tilholdt og ruget i det såkaldte Lereberget, fandtes 11 mai et rede, der foruden to unger af antagelig 8 og 5 dages alder også indeholdt to ubefrugtede æg. Det første æg i dette kuld, der altså har bestået af 4 æg, har således antagelig været lagt 1 april. Som det fremgik af de skudte forældre er hunnen alene om rugningen, idet blot denne havde rugeplet (maven og halve brystet). Hunnen, der var størst, veiede 2520 gr. medens hannen kun veiede 2120 gr. Sammenlign forøvrigt anm. for mai. 15 mai bragtes meg fra Lund i Onsø en hel hubrofamilie - begge forældrene med 2 små unger samt 2 æg, alt sammen skudt og taget 11te forud. Ungerne, på hvis nåb endnu kalkskjoldet sad var antagelig henholdsvis 8 og 5 dage gamle. Æggene viste sig ubefrugtede - indholdt tyndt og rådnende og således tydeligvis gamle. Hunnen var størst og veiede 2520 gr., hannen veiede 2120 gr. Kun hunnen havde rugeplet (maven og halve brystet.)

Spurveugle *Athene passerina*: Optrådte høsten 1896 mere hyppig end sædvanlig. Således blev 17 oktober 1896 et individ indsendt fra Onsø til stykjunker Hafslund til udstopning. 30 oktober modtog han atter et exemplar fra Labråten i Glemminge og endelig 30 novbr. et individ fra Fredriksstad. 23de novbr. traf jeg ved Kalberg i Onsø et individ (anm. i notiserne for 1896) og 4 januar 1897 er et individ skudt ved Rød i Onsø. Endelig er også et individ jagttaget ved Ørebæk i Onsø 15 marts (97).

Snøugle *Athene scandiaca*: 29 december 1896 blev 3 sneugler påtruffet på Øren udenfor Fredriksstad og to af dem skudt, medens den gjenblevne forblev på Øren i flere dage.

Haukugle *Surnia nisoria*(*Strix nisoria*): Også denne art optrådte mere end alm. hyppig høsten 1896.

Allerede 18 septbr. blev et individ skudt i Onsø, og 3 oktober blev et individ solgt på torvet i Fredriksstad (notiserne for 1896). Siden blev 3 eksemplarer, fældede i nærheden af Fredrikshald, indsendte til stykjunker Hafslund i løbet af oktober og november s.å. Endnu 8 januar 97 modtog Hafslund fra Sellebak i Borge et exemplar.

Vandrefalk *Falco peregrinus*: På Søsterøerne, hvor også i år et par har ruget, blev redet fundet 28 april og de 3 æg, som det indeholdt, taget. Det første af dem var 3 dage ruget, altså lagt 26de, det andet to dage, og det tredje friskt. Efter dette blev det af enerkviste byggede rede forladt og fuglen lagde sit 4de æg på en afsats et stykke fra redet uden underlag. Dette æg var ubefrugtet. 11 dage senere lagde den påny et æg. Da disse 13 mai blev taget viste det sidst lagte æg sig at være 4 dage ruget, medens det andet var rådnende. Se notisen for 15 mai: 15 mai bragtes mig af en mand fra Papper på Hvaler 5 vandrefalkæg som han havde taget på søndre Søster. Først havde han 28 april fundet 3 æg i et stort rede bygget af enerkviste i en brat bergvæg, og siden havde han 13 mai fundet 2 æg på en afsats i berget et stykke fra redet. Af æggene, der utvivlsomt tilhørte samme par, har de 4 tilhørt det oprindelige kuld og været lagt en suite medens det 5te er kommet som nyt kuld hvilket fremgår af følgende rugningsforhold: Nr. 1 = 3 dage ruget.. Ungen i nat. størrelse, Nr. 2 = 2 dage ruget. Det første tegn til unge synlig. Nr. 3 = friskt. Lysere farvet end de foregående. Nr. 4 = råddent og må således have tilhørt samme kuld. Lyst og næsten uplettet. Nr. 5 er af nyt kuld. Ingen antagelig 4 dage gammelt. Dette æg er lige mørkt som nr. 1. Æggene har således været lagt et hver dag og rugningen påbegyndt allerede efter at det første er lagt.

Jaktfalk *Falco gyrfalco*: 31 oktober er et ungt individ skudt på Misingen, hvor den netop havde taget en måge.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*: Ankom 22 marts, men blev dog ikke alm. før henimod midten af april. Den var alm. indtil over midten af september og er bemærket endnu 22de.

Musvåk *Buteo vulgaris*: Ankom 31 marts. 14 april bragtes mig en musvåk, der var skudt ved Haviken i Onsø dagen forud, efter at den havde taget en høne. En af de meget få eksempler på dette, som er kommet til min kundskab.

Fiskeørn *Pandion haliaetus*: Obs. på træk 19 april. Under høstrækket er et individ skudt i Torsnäs 1 septbr. og et andet i Glemminge 14 september.

Ringdue *Columba palumbus*: Er på vårtrækket ikke observeret før 9 april. 11 april var trækket talrigt. Om høsten vides den ikke observ. senere end 8 oktober.

Skogdue *Columba oenas*: Ankom 22 marts, men da der umiddelbart efter ankomsten blev fuld vinter der varede til ud i april, blev trækket afbrudt, og ankomne forsvandt igjen. Den 7 april, da der atter begyndte at blive barflækker på markerne, begyndte de også at vende tilbage igjen, og 8de har trækket været stort.

Orrfugl *Tetrao tetrix*: Ved Åle i Onsø blev 4 november en århøne fanget i en af de her til trostefangst alm. brugelige hængedoner.

"Rakkelhane" Storflugl x Orrflugl *Tetrao urogallus-tetricides*: 8 marts er en smuk rakkelhane skudt på Karlsøen i Singlefjorden.

Sandlo *Charadrius hiaticula*: Traf jeg endnu 29 august på Agerøen.

Heilo *Charadrius pluvialis*: Er observeret allerede 21 marts. Skjønndt de tidligste individer gjerne ankomme i slutten af marts, synes dog hovedtrækket iregelen at ankomme betydelig senere og sjelden før i de sidste dage af april. Talrigst viser den sig her i egnen en kort tid, før de omkring midten af mai begive sig til fjeldene, og var således også i år talrigst i første halvdel af mai. På høstrækket er den allerede observeret fra 18 juli og var endnu 21 september almindelig. 29 august traf jeg på Agerøen et individ som endnu var sortbrystet.

Tundralo *Charadrius squatarola*: Et individ observeret på Øren 28 august.

Vipe *Vanellus cristatus*: Ankom 17 marts.

Tjeld *Haematopus ostralegus*: Ankom 17 marts.

Rugde *Scolopax rusticola*: Et sandsynligvis overvintret meget magert individ er 15 marts skudt ved Fjelle i Onsø. Ankom 22 marts. Smukt nordlig veir. Trækket blev imidlertid afbrudt af strax efter indtrædende vinterveir, og synes ikke noget nyt træk at have indfundet sig før 7 april, atter under smukt og stille veir. Før denne tid er den næsten heller ikke seet på aftentræk, men også efter var det endnu længe dårlig, den trak enten blot pistende eller endog uden lyd. På Rauø beg. aftentrækket 21 mai kl. 9.40. I slutten af oktober er den flere gange bemærket og endnu 20 november er et individ bragt til Fredriksstad tov.

Dobbeltbekkasin *Gallinago major*: Et individ påtruffet ved Åle i Onsø 11 september.

Enkeltbekkasin *Gallinago media(scolopax gallinula)*: Ankom 14 april.

Kvartbekkasin *Gallinago gallinula*: 18 septbr. bragtes mig en levende småbekkasin, som havde fløiet sig imod telegrafledningen og beskadiget vingen.

Polarsnipe *Calidris canutus*: Er på høstrækket kun såvidt bemærket idet jeg 27 august traf 2 individer på Øren.

Dvergsnipe *Tringa minuta*: Bemærket på Øren 27 august i selskab med de forannævnte islandssnepper.

Storspove *Numenius arquatus*: Ankom 6 april.

Småspove *Numenius phaeopus*: Ankom 6 april. Allerede 26 juli er den igjen obs. her, og er endnu bemærket 4 september.

Strandsnipe *Actitis hypoleucos*: Ikke iagttaget på vårtrækket. Om høsten traf jeg den talrig 29 august på Agerøen, men på Øren, hvor den også samtidig endnu holdt sig, er den ikke senere observeret.

Skogsnipe *Totanus ochropus*: Iagttaget allerede 9 april.

Grønnstilk *Totanus glareola*: Ankom 22 april. På høstrækket er den igjen iagttaget 30 juli.

Gluttsnipe *Totanus glottis*: Ankommet 15 mai.

Trane *Grus cinerea*: Observeret på træk nordover 20 april.

Stork *Ciconia alba*: 20 april er et storkepar seet i en have i Fredriksstad og 25 april er to stkr., rimeligvis de samme, truffet på Agerøen (Hvaløerne).

Åkerrikse *Ortygometra crex*: Ankom 12 mai. Et sandsynligvis omlagt kuld på 6 æg taget ved Ørebæk 29 juli. Det ene af æggene var betydelig lysere end de øvrige. De viste sig at være fra 10 til 5 dage rugede, det lyse mindst og således sidst lagt. Det første æg lagt 20 juli. Hos et 24/7 1893 fundet kuld, ligeledes på 6 æg, og som dette vistnok et omlagt kuld, var også æggene ulige meget ruget, så det fremgik, at rugningen måtte være begyndt allerede efter at det første æg var lagt.

Redet, der blev fundet i en rugager, var et simpelt leie af grove strå i en liden fordybning i marken. Det indeholdt endel af fuglens brystfjær.

Myrrikse *Phalaridium porzana*: Er i år ikke iagttaget før 22 mai.

Sothøne *Fulica atra*: 25 april er et individ skudt udenfor Kragerøen, hvor det blev påtruffet svømmende på søen i nærheden af Råholmen.

Grågås *Anser cinereus*: Allerede 25 februar viste en flok grågjäs sig på søen udenfor Sponviken ved Fredrikshald. De var dog neppe endnu på vei nordover, og fløi også, da de blev observeret, (det var ved middagstid) i sydlig retning. Den første nordover trækkende flok er observeret 18 marts, og i de nærmest påfølgende dage er flere flokke obs. De fleste tog kom som sædvanlig herover i løbet af formiddagen. Trækket varede til udgangen af april - 30te er to store flokke iagttaget.

16 april iagttog jeg i cir 3 km. afstand fra søen en temmelig stor flok grågjäs, som ved 11 tiden om formiddagen kom trækkende fra søen indover land i N.V. retning og tæt ved flokkens venstre fløi såes 4 storskarve holde følge med dem. Den af gjässene valgte rute, hvorved udsigten til søen snart vilde være tabt, syntes imidlertid ikke at tiltale skarvene, de begyndte at blive tvivlrådige, og om en stund, da de allerede var så langt borte, at jeg kun kunde holde øie med dem ved hjælp af kikkerten, ser jeg dem forlade sit gode reisefølge, snu og i S.V. retning drage tilbage mod søen.

Høstrækket begynde 17 september og foregik talrigst i de nærmeste påfølgende dage. Det syntes allerede at være forbi 5 okt. Det foregik for det meste under N.veir og i modsætning til vårtrækket drog de fleste flokke herover om eftermiddagen og aftenen endog efter mørkets indbrud. Kun en flok er obs. på formiddagen 23 septbr.

Gravand(Fagergåsen) *Tadorna vulpanser*: Ankom 18 marts.

Stokkand *Anas boscos(boschas)*: Var i midten af april ualmindelig talrig i holmerne samt udenfor Øren.

Stjertand *Anas acuta*: Er også ihøst oftere påtruffet på den samme lokalitet i Kragerøholmene (Stråsenbugten), hvor den regelmæssig hvert år indfinder sig i traktiderne især om høsten. Endnu 2 oktober blev 9 stkr. påtruffet sammensteds.

Toppand *Fuligula cristata*: 13 februar er et exemplar, der var skudt udenfor Kragerøen bragt til Fredriksstad torv. Om høsten er også et individ (ungfugl) skudt 28 oktober i Strømnhølen i Råde.

Bergand *Fuligula marila*: 18 september er et individ skudt ved Kallera i Østerelven ret over for Øren.

Sjørre *Oidemia fusca*: Denne and bliver mere og mere sparsom i skjærgården udenfor Fredriksstad. 24 decbr. er endnu et individ skudt i Kragerøholmene.

Svartand *Oidemia nigra*: Allerede ved midten af april var denne art talrig udenfor Hvaløerne. På Rauø iagttog jeg om aftenen 21 mai flere flokke på træk nordover. I sidste halvdel af oktober talrig i holmerne, men synes ikke at have opholdt sig langt ud i november.

Kvinand *Clangula glaucion*: Har på høstrækket ikke været særdeles talrig. I slutten af december blev dog adskillige ført til byens torv.

Havelle *Clangula glacialis*: Også denne art syntes efter den torvførte mængde endnu at være almindelig i skjærgården ved slutten af december.

Laksand *Mergus merganser*: Har på forårsvinteren forekommet ganske almindelig mellom holmerne udenfor Fredriksstad.

Storskarv *Graculus carbo*: Se under *Anser cinereus* (Grågås).

Sildemåke *Larus fuscus*: Af denne om vinteren bortdragende art er et ungt individ skudt på Leret udenfor Fredriksstad 3 januar, ligesom jeg 14 januar iagttog et ældre sorttrygget individ på Gräsvikfloen.

Makrellterne *Sterna fluviatilis*: Ankom 11 mai og var 16de alm. 19 august så jeg et ungt individ på elven ved Gräsvik, men har ikke iagttaget den senere.

Lomvi *Uria troile*: På Søsterøerne er et nylagt æg taget 7 juni. Det var af farve stærkt blågrønt med store pletter. Den indfandt sig om høsten usædvanlig sent og var endnu ved midten af oktober knapt bemærket inde i fjorden. Den blev også, da den endelig i de første dage af november indfandt sig idethele lidet talrig vinteren udover.

Alkekonge *Mergulus alle*: Der ifjor høst optrådte talrigere i fjorden end sådvanlig er fremdeles bemærket både i januar og februar. 23 februar er 5 stkr. i et følge bemærket ved Bolärene. Også i høst har den været ganske talrig - bemærket fra 29 oktober - fornemmelig i november måned. (Anm. for novbr.) 2 novbr.

Stykjunker Hafslund købte 30 okto. på torvet 2 alkekonger, som var skudt dagen forud. 11 novbr. Hans Borgersen Lund så 8 novbr. flere alkekonger omkring Misingerne. 22 novbr. Nicolai Andersen skjøt igår 2 alkekonger, den ene udenfor Kragerøholmene, den anden i Onøholmene.

30 novbr. G. Larsen har i den sidste tid ofte seet alkekonger på søen. Igår så han også flere og traf endog et par ved Kråka i Visterelven.

Alke *Alca torda*: Ligesom spidsalken var også denne i høst lidet talrig og er ikke engang bemærket i oktober. (Anm. for novbr.) 3 novbr. If. G. Larsen var der idag en stor del alker i fjorden, fornemmelig udenfor Drammensfjorden, men på turen indover til Drammen igår havde han ingen seet. Kun spidsalker blev endnu bemærket. 6 novbr. var der endelig alker at se på torvet. Begge arter (*Uria troile* Lomvi og *Alca torda* Alke) men ingen mængde. 22 novbr. Alkerne er fremdeles meget fåtallige.

TRÅKFUGLENS ANKOMST 1897

1. Plectrophanes nivalis		9 februar
2. Alauda arvensis		10 "
3. Sturnus vulgaris		21 "
4. Corvus cornix		28 "
5. Corvus monedula		1 marts
6. Corvus frugilegus	obs.	5 "
7. Fringilla coelebs		16 "
8. Turdus pilaris		16 "
9. Anthus obscurus	obs.	17 "
10. Vanellus cristatus		17 "
11. Hamatopus ostreologus		17 "
12. Tadorna vulpanser		18 "
13. Anser cinereus		18 "
14. Linota cannabina		20 "
15. Turdus merula		21 "
16. Accentor modularis		21 "
17. Alauda arbore		21 "
18. Charadrius pluvialis		21 "
19. Acanthis linaria		22 "
20. Falco tinnunculus		22 "
21. Columba oenas		22 "
22. Scolopax rusticola		22 "
23. Fringilla montifringilla		27 "
24. Linota flavirostis		28 "
25. Buteo vulgaris		31 "
26. Saxicola oenanthe		2 april
27. Motacilla alba		3 "
28. Turdus viscivorus		4 "
29. Numenius arquatus		6 "
30. Numenius phaeopus		6 "
31. Turdus iliacus (28 marts)		8 "
32. Turdus musicus		8 "
33. Luscinia rubecula		8 "
34. Columba palumbus	obs.	9 "

35. <i>Emberiza schoeniclus</i>	obs.	9	"
36. <i>Totanus ochropus</i>		9	"
37. <i>Turdus torquatus</i>		12	"
38. <i>Gallinago media</i>		14	"
39. <i>Anthus pratensis</i>		15	"
40. <i>Phylloscopus abietina</i>		17	"
41. <i>Pandion haliaetus</i>	obs.	19	"
42. <i>Grus cinerea</i>	obs.	20	"
43. <i>Ciconia alba</i>	obs.	20	"
44. <i>Totanus glareola</i>		22	"
45. <i>Fulica atra</i>	obs.	25	"
46. <i>Muscicapa atricapilla</i>		26	"
47. <i>Hirundo rustica</i>		26	"
48. <i>Luscinia phoenicurus</i>		27	"
49. <i>Emberiza hortulana</i>		27	"
50. <i>Hirundo urbica</i>		29	"
51. <i>Hirundo riparia</i>	obs.	29	"
52. <i>Anthus arboreus</i>		29	"
53. <i>Iynx torquilla</i>		30	"
54. <i>Phylloscopus trochilus</i>		30	"
55. <i>Motacilla flava</i>		30	"
56. <i>Saxicola rubetra</i>		1	mai
57. <i>Cuculus canorus</i>		2	"
58. <i>Sylvia cinerea</i>		6	"
59. <i>Caprimulgus europaeus</i>		11	"
60. <i>Sterna fluviatilis</i>		11	"
61. <i>Ortygometra crex</i>		12	"
62. <i>Totanus glottis</i>		15	"
63. <i>Cypselus apus</i>		19	"
64. <i>Muscicapa grisola</i>		22	"
65. <i>Phalaridium porzana</i>	obs	22	"
66. <i>Sylvia hortensis</i>		25	"
67. <i>Lanius collurio</i>		27	"

